nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 40 lir

TRST, nedelja 22. oktobra 1961

Leto XVII. - Št. 251 (5025)

II. Mladinski dan

Danes bo v Trstu na stadionu «Prvi maj» drugi Mladinski dan. Zbrala se bo slovenska mladina iz zamejstva — tržaške, goriške in videmske pokrajine — prisotni pa bodo tudi dragi gostje iz Kopra in Nove Gorice. Že včeraj so prispeli v naše mesto Koroški. Seveda bodo tudi domači mladinski prihiteli danes popoldne na stadion, da pozdravijo drugi, ter da se še bolj utrdi tista prijateljska vez, ki veže nas mlade.

Pripravljen je pester sportni in kulturni program, pri katerem bodo sodelovali tako Goričani kot Tržačani. Škoda, da iz tehtnih razlogov ne bo mogel sodelovati koroški mladinski pevski zbor. Poskrbljeno bo tudi za ples in zabavo.

Ta široka udeležba iz najrazličnejših krajev daje drugemu «Mladinskemu dnevu» poseben poudarek, saj priča, da za mladino ne more in ne sme biti nobene pregrad in ne mej. Pobuda za organiziranje mladinskega dne, pa je izbrano tudi izraz, da se slovenska mladina med seboj poveže in strne ter dobi v javnem življenju tisto mesto, ki ji pripada ter vztrajno in odločno reši vsa vprašanja, ki jo tarejo.

Slovenska mladina ima med seboj jasno začrtano pot: borba za narodnostne pravice ter borba za socialni izboljšanje.

Ne moremo ostati ravnodušni do dejstva, da se mladi Slovenec in Italijan izseljevati iz naših krajev, ker tu zanju ni dela. Posebno še za mladega Slovenca, ki je zavednega, se ne sramuje svojega materinega jezika. Da bi slovensko skupnost premagalo ti problemi dosegle solidarnost s stavbenimi delavci iz tržaške okolice, Arzenala ter miljske rafinerije Felzegy, kjer je zaposlenih mnogo slovenskih delavcev iz bližnjih krajev.

Vsak zaveden Slovenec bi moral zavedati, da ne more prej pravic za našo skupnost, dokler ne bo pravice za delovnega človeka.

Podčrtati pa je treba enotnem borbo za naše pravice, za pravice Slovencev v zamejstvu. Poseben doprinos tej skupni borbi predstavlja na tem mladinskem dnevu prisotnost večje skupine Koroškega, s katerim nas druži borba proti nacionalističnim krogom. Naši problemi so tudi njihovi problemi, med nami ne sme biti ločitve, ampak ljubezen, razumevanje in sodelovanje. Slovenska mladina v zamejstvu mora zahtevati, da se nam priznajo naše pravice. Ko smo prišli pod upravo italijanske republike in smo sprejeli njeno demokratično ustavo, smo pričakovali, da bo naša skupnost z njeno pomočjo dobila svoje najosnovnejše. Žal se pa še sedaj moramo boriti za priznanje skoro vseh teh pravic, za katere so naši starši trpeli že pod fašizmom. Nočemo primerjati današnjega stanja s tistim pred dvajsetimi leti. Nočemo zanikati dejstev: res, naša skupnost uživa več pravic kot pred dvajsetimi leti, naše šole so zakonsko priznane razen za beneške Slovence! «Kulturni dom» se gradi že dolgo let. Težko bi nadaljevali z naštevanjem, ker je seznam zelo kratek. Toda tudi te pravice smo drago plačali: v imenu demokracije prepoveduje oblast slovenske govore na glavnem trgu v Trstu; prepoveduje, da bi slovenski otroci na Goriškem imeli slovensko obliko krstnega imena; naše kulturne ustanove ne dobijo niti lire pomoči, kot jo dobivajo sorodne italijanske ustanove; za Slovenca ni mesta v javni upravi; strnjena slovenska naselja so izpostavljena načrtnemu raznarodovanju; Italijanska naselja grade tudi tam, kjer so celo neprimerna za naselitev, saj je znano, da se naseljenci branijo vseliti, ker so tista naselja daleč iz mesta. Naštevali bi lahko še in še in tu žal ne bi takoj končali. To se dogaja v času, ko se kolonialni narodi osvobajajo stoletnih okov. Mi pa, v demokratični Italiji, ki se ponaša s tem, da je ena izmed vodilnih in najbolj kulturnih držav na svetu, živimo v narodni, kulturni in gospodarski neenakopravnosti.

Izginiti mora delitev Slovencev na tri kategorije! Kaj so goriški in beneški Slovenci iz drugačnega mesa in kosti kot tržaški? Prav mi mladi se moramo z združenimi močmi boriti, da uporablja oblast ista ustavna načela in iste zakone za vse Slovence, ki živijo v Italiji ter da postanejo določila Posebnega statuta veljavna za vse Slovence tako v Trstu kot v Gorici in v Benečiji.

Seveda bo naša borba tem bolj uspešna, če bomo vsi enotni, zakaj ločitev na razne stranke in skupinice, ki vsaka zase rešuje nacionalni problem, je le varanje, je le volilna propagandna, brez konkretnih rezultatov. Zavedati se moramo, da živimo v zamejstvu in da smo izpostavljenim različnim oblikam pritiska. Uspešno lahko kljubujemo le, če smo enotni in složni vsaj takrat, ko gre za naše narodne pravice.

V tej naši borbi proti vsakršni obliki pritiska in nestrpnosti, za mir in prijateljstvo med narodi pa moramo iskati sodelovanje tudi z mladino italijanske narodnosti ter z vsemi demokratičnimi silami, ki z razumevanju in simpatijo sledijo življenju in razvoju naše skupnosti. Seveda pa mora tako sodelovanje temeljiti na načelu enakosti in iskrenosti ter se moramo varovati tistih sil, ki uporabljajo že staro rimsko načelo «divide et impera» ter tako ovirajo nemoten napredek in razvoj naše skupnosti.

Ni pa nobenega dvoma, da bomo v teh naših naporih laže uspeli, če bomo med seboj povezani in če bo prišlo do tesnejšega sodelovanja vseh skupin, ki vključujejo Slovence.

Konkretni primeri nas učijo, da so take skupne akcije vedno uspešne in najbolj učinkovite. Prav zato razburjajo naše narodne sovražnike. Napori v tej smeri so že rodili uspehe, predvšem na mladinskem polju: skupni protesti in akcije ob priliki februarskih dogodkov ter popisa prebivalstva po narodnosti. Upamo in želimo, da to ne bo zadnja akcija, ampak da je to le predpripava za čim tesnejše sodelovanje. In prav v tem gibanju mora stati mladina v prvih vrstah in ne sme posnemati razdor med raznim strankami. Ni dovolj, da podpišemo protest ali spomenico, ampak je treba delati in se žrtvovati.

IGOR KOSMINA

PROGRAM

Ob 14.30 se bodo srečali Tržačani in Goričani v namiznem tenisu.

Ob 16. uri nogometna tekma in tekma v odbojki

Ob 17.30 svečani del dneva. Prisotne bodo pozdravili predstavniki mladine iz matične domovine, iz Koroške in slovenske mladine, ki živi v Italiji.

Sledil bo pester kulturni program, ki so ga nalašč za to priložnost pripravili člani Slovenskega gledališča. Nastopili bodo plesalci z Opčin, tamburaši s Proseka-Kontovela, Dario in Darko iz Doline ter na novo oživljeni mladinski pevski zbor s Peči pri Gorici.

Poskrbljeno je za moderen orkester, pijačo in jedačo, da se bo drugi mladinski dan zaključil z dobro voljo in s prijetnim razpoloženjem.

7 dni v svetu

Kongres v Moskvi

V ospredju pozornosti je te dni XXII. kongres KP Sovjetske zveze v Moskvi. Poročilo, ki ga je podal Hruščev na prvi seji kongresa, je imelo velik odmev na Zahodu, kjer so nekatere njegove dele pozitivno ocenili.

V svojem dolgem poročilu o mednarodnem položaju je Hruščev med drugim poudaril, da danes ni več imperializem, pač pa socializem tisti, ki postaja odločilni činitelj v mednarodnem razvoju. Dodal je, da vojne med državami v sedanji dobi prav zaradi tega niso neizbežne. Ponovno je poudaril, da so komunisti proti «izvozu revolucije», da pa se borijo tudi proti vsakomur, ki hoče izvažati kontrarevolucijo.

Dalje je Hruščev poudaril, da je možnost miroljubnega sožitja v celotnem obdobju, ki je potrebno, da bi uredili tiste družbene in politične potrebe, ki v tem trenutku razdvajajo svet. Pri tem je dodal, da je še vedno nevarnost, da se kapitalizem spusti v nevarne pustolovščine, toda če napade, bo konec kapitalizma. Izrazil je tudi prepričanje, da bo socializem zmagal v tekmovanju s kapitalizmom, in ta zmaga bo dosežena v mirnem tekmovanju ne pa z vojno.

Na Zahodu najbolj poudarjajo tisti del govora Hruščeva, kjer je govoril o Nemčiji in Berlinu. Hruščev je s tem v zvezi izjavil, da je potrebno nemško vprašanje čimprej rešiti in da Sovjetska zveza nasprotuje neskončnemu odlašanju. Če bodo zahodne sile pripravljene urediti to vprašanje s pogajanji, ne bo Sovjetska zveza vztrajala, naj se mirovna pogodba podpiše še letos.

Omenil je tudi, da bi bilo treba skleniti mirovno pogodbo z obema Nemčijama in sprejeti obe državi v OZN. V tej organizaciji pa bi bilo treba zboljšati mehanizem delovanja v vseh njenih organizmih.

Govoril je tudi o nujnosti izboljšanja odnosov z ZDA ter o poslovnih, gospodarskih in kulturnih odnosih z Veliko Britanijo, Francijo, Zahodno Nemčijo in drugimi državami.

Poudaril je, da je SZ za dosledno uveljavljanje načela miroljubnega sožitja, za krepitev enotnosti dežel socializma, za stike in sodelovanje z vsemi borci za mir na svetu, za krepitev proletarske solidarnosti z delavskim razredom in delovnimi ljudmi vsega sveta, za najširši razvoj mednarodnih poslovnih stikov z vsemi deželami, za aktivno in elastično zunanjo politiko, katere smoter naj bo urediti dozorela svetovna vprašanja s pogajanji ter razkrinkati spletke netilcev vojne.

Kakor običajno ob takih priložnostih je Hruščev napadel tako imenovani jugoslovanski revizionizem in je v isti sapi dejal, da je SZ

(Nadaljevanje na 2. strani)

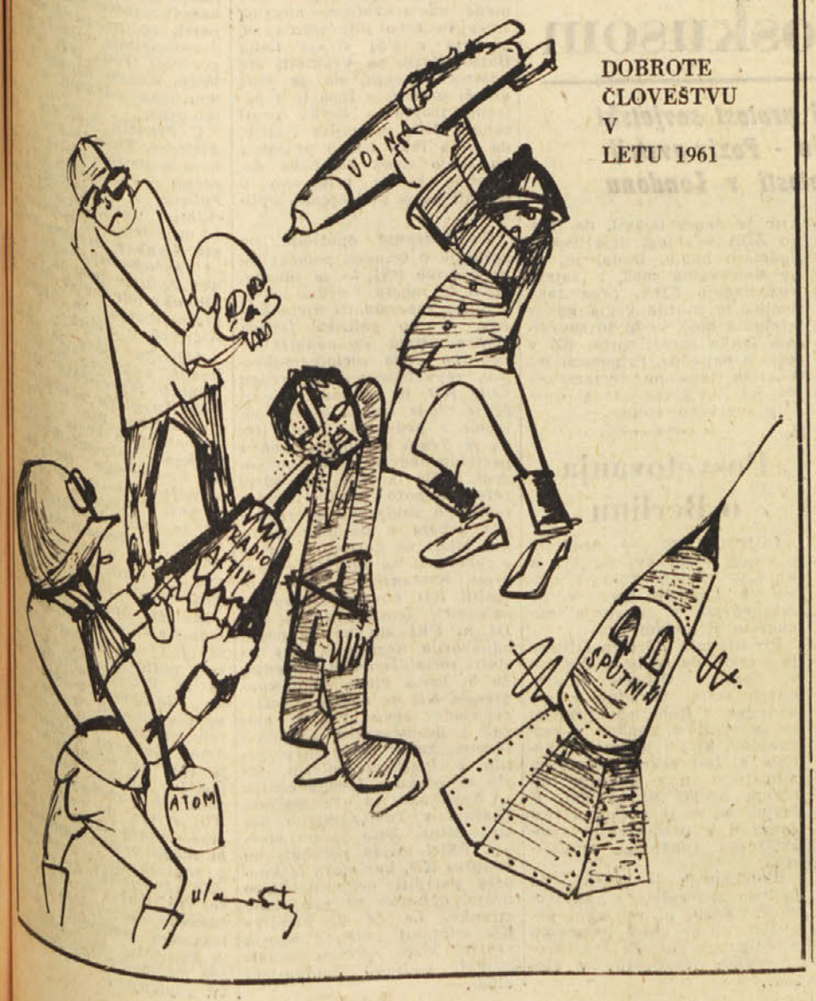

DOBROTE ČLOVEŠTVU V LETU 1961

Albanci so ob kitajski podpori ostro reagirali na obtožbe, da vodijo stalinistično politiko

Na eni in na drugi strani pa kažejo solidarnost, kar se tiče obrekovanja Jugoslavije - Priprave za sestanek predstavnikov 80 partij?

MOSKVA, 21. — Pri nadaljevanju razprave o poročilu Hruščeva na XXII. kongresu KP SZ je danes prvi govoril predsednik sovjetskih sindikatov Grišin, za njim pa Mihail Suslov. V svojem govoru je Suslov poudaril neizbežnost zmage komunizma na svetu in je poudaril, da je v sedanjem trenutku najvažnejša naloga KP SZ ustvariti gospodarstvo, ki bo rodilo obilico.

Suslov je nato kritiziral socialdemokratske stranke na Zahodu in izjavil, da so se odrekle socializmu ter opustile teorijo o razredni borbi ter pozabile na enotnost delavcev vseh dežel. Še posebno je kritiziral nemško socialdemokratsko stranko.

Poudaril je tudi potrebo tesnejših vezi med intelektualci in življenjem ljudstva. Kritiziral je nekatere pojave «izoliranja umetnosti» in je nato poudaril važnost XX. kongresa, ki je napravil konec kultu osebnosti. Kritiziral je protipartijsko skupino. Dejal je, da je ta skupina, predvsem pa Molotov, storila vse, da prepreči politiko miroljubnega sožitja. Ostro je nastopil tudi proti albanskim voditeljem. «Naša pozornost, je izjavil Suslov, je obrnjena na dejstvo, da je bil v Albaniji načrt našega programa objavljen v kratki in potvorjeni verziji. To sovražno dejanje albanskih voditeljev ni slučajno, ker so albanski voditelji z vsemi sredstvi razširili kult osebnosti in poteptali svojo lastno partijo. Nočejo se sprijazniti z vzpostavitvijo leninskih načel in nastopajo tudi proti kritiki, ki se tiče kulta osebnosti. Dejanja albanskih voditeljev škodijo graditvi socializma v Albaniji sami.» Zatem je Suslov izjavil, da je pismo centralnega odbora albanske stranke, s katerim zavrača obtožbe Hruščeva, hinavsko.

Kakor je že navada, je tudi Suslov ponovil običajne napade in običajno obrekovanje proti Jugoslaviji.

Med tujimi gosti je na jutranji seji govoril prvi tajnik KP Bolgarije Živkov, ki je podprl notranjo in zunanjo politiko KP SZ ter se je pridružil obtožbi proti albanskim voditeljem.

Severnokorejski voditelj Kim Ir pa sploh ni govoril o Albaniji, temveč je ves svoj govor posvetil dejavnosti komunistične stranke v Severni Koreji in poudaril podporo, ki so jo dobili od «bratskih partij», zlasti od sovjetske in kitajske.

Tudi severnovietnamski voditelj Hošiminh ni omenil Albanije. Poudaril je, da je njegova stranka zvesta dokumentom, ki so bili sprejeti na mednarodnih konferencah leta 1957 in 1960, ter da se bo vedno borila ob strani KP SZ za enotnost socialističnega tabora.

Prvi tajnik KP Mongolije Cedenbal je tudi izrekel zvestobo omenjenim dokumentom. Izjavil je, da dejavnost albanske stranke dela škoduje politiki albanskih komunistov in albanskega ljudstva. Na koncu je izrekel zahvalo za pomoč, ki jo Mongolija dobiva od SZ.

Na popoldanski seji je govoril predstavnik kubanskih revolucionarnih političnih organizacij Blas Roca, ki je v svojem govoru obtožil ZDA, da pripravljajo nova izzivanja proti Kubi ter da zbirajo plačance za nov napad. Pripomnil je, da je Kuba odločena doseči evakuacijo pomorskega oporišča Guantanama. Toda ne bo uporabila sile v ta namen, temveč upa, da bo to dosegla s pritiskom svetovnega javnega mnenja in tudi v imenu mednarodnega zakona. Nato je izjavil, da Kuba v celoti podpira stališče Hruščeva in drugih do Albanije.

Prvi podpredsednik sovjetske vlade Aleksej Kosigin, ki je govoril na popoldanski seji, je poudaril pravilnost borbe, ki jo vodita Hruščev in centralni komite proti protipartijski skupini. Poudaril je tudi, da vsebuje novi program potrebna jamstva, da se prepreči ponovitev kulta osebnosti. Kosigin je poudaril, da morajo odnosi med komunističnimi strankami temeljiti na lenističnih načelih. Zato je potrebno obsoditi «odklone, ki bi nastali kjer koli». To je posreden odgovor Kosigina Cuenlaju. Kosigin je dalje izjavil, da v notranjosti albanske stranke dela sistematično zatirajo vse tiste, ki se ne strinjajo s politiko Envera Hodže. Izjavil je tudi, da se sovjetskim časnikarjem v Albaniji postavljajo ovire pri njihovem delovanju. Govoril je zatem o uspehih sovjetskega gospodarstva in poudaril potrebo zboljšanja znanstvene organizacije dela. Ko je govoril o kapitalističnem gospodarstvu, je izjavil, da je na Zahodu «notranja organizacija dela dobra, toda sistem je anarhističen».

Delo kongresa je bilo prekinjeno pozno popoldne in odloženo na ponedeljek zjutraj.

Albanska telegrafska agencija je davi sporočila, da so «napadi Hruščeva proti albanski stranki dela izzvali veliko zgražanje v vsej Albaniji». Agencija nadaljuje: «Na spontanih zborovanjih po vsej deželi podpirajo delavci pravilno linijo in junaško stališče centralnega komiteja pod vodstvom Envera Hodže. Centralnemu komiteju so poslali številne brzojavke.»

Agencija našteva med drugimi brzojavko osebja v tekstilnem kombinatu «Stalin», ki nastopa proti «tistim, ki so si brez vsakega vzroka upali dvigniti roko proti albanski delavski stranki in proti naši majhni deželi, ki gradi socializem».

Agencija «ATA» je objavila izjavo centralnega komiteja albanske delavske stranke. Izjava se glasi: «Obrekovanja in protimarksistični napadi Hruščeva koristijo samo sovražnikom komunizma in LR Albanije. S tem, da je Hruščev razkril sovražnikom nesoglasja, ki že dolgo časa obstajajo med vodstvom KP SZ in vodstvom albanske delavske stranke, je brutalno prekršil moskovsko izjavo iz leta 1960, v kateri se poudarja, da je treba nesoglasja med bratskimi strankami reševati potrpežljivo v duhu proletarskega internacionalizma in na podlagi zakonitosti in posvetovanj.» Izjava pravi, da je Hruščev «izbral pot pritiska in groženj, pot javnega obtoževanja naših nesoglasij», in dodaja, da je albanska stranka «z naklonjenostjo sprejela izjavo voditelja delegacije kitajske komunistične stranke Cuenlaja na XXII. kongresu». «Toda, dodaja izjava, tudi po tej načelni izjavi predstavnika KP Kitajske se s tribune XXII. kongresa izrekajo najsurovejše obtožbe in obrekovanja proti albanski delavski stranki in albanski republiki. Te obtožbe prihajajo s strani nekaterih članov sovjetskega vodstva kakor tudi s strani nekaterih voditeljev komunističnih in delavskih strank drugih držav. Tudi oni si prevzemajo veliko zgodovinsko odgovornost kot razbijači enotnosti mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja. V takih pogojih ne more albanska delavska stranka molčati. Z dejstvi in z dokumenti bo sporočila vsem komunističnim in delavskim strankam, kakor tudi mednarodni javnosti resnico o odnosih med albansko delavsko stranko in vodstvom komunistične stranke SZ.»

Izjava pravi zatem, da bodo «protimarksistična in pro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Poziv FLN francoskemu ljudstvu naj podpre borbo proti rasizmu

Gladovna stavka ministra Ben Bele in ostalih - Ben Heda je napovedal za torek važno tiskovno konferenco - Protestna stavka francoskih železničarjev

PARIZ, 21. — Alžirska osvobodilna fronta je pozvala francosko ljudstvo, naj se z demonstracijami in s prekinitvijo dela bori proti rasističnim ukrepom v Franciji.

To je storila z izjavo francoske sekcije FLN, ki jo je objavilo ministrstvo za informacije alžirske vlade. Izjava poziva vse Francoze, naj se bratijo z Alžirci ter naj na ulici in v podzemeljski železnici, v poslopjih in v javnih krajih branijo slehernega Alžirca, ki bi postal žrtev policijskih diskriminacijskih ukrepov.

Dalje poziva Francoze, naj zahtevajo od vlade ukinitev vseh izrednih ukrepov proti Alžircem ter naj obnovi pogajanja z alžirsko vlado. «Ukrepi, ki so jih uvedli v Parizu, pravi izjava, so prav tako odvratni kakor ukrepi, ki so bili nekoč sprejeti proti Židom, in Alžirci se bodo proti njim borili z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago».

V Parizu pričakujejo z velikim zanimanjem tiskovno konferenco, ki jo je napovedal predsednik alžirske vlade Ben Heda za torek. Pri tem ugotavljajo, da bodo njegove izjave vsekakor velike važnosti, ker so bili predstavniki mednarodnega tiska povabljeni na konferenco šest dni prej. Zato domnevajo, da se Ben Heda ne bo omejil samo na proteste proti pokolom nad Alžirci v Franciji, temveč bo jasno ponovil alžirsko stališče, kar se tiče pogajanj s Francijo.

S tem v zvezi ugotavljajo, da je bil predstavnik alžirske vlade Bularuf te dni v Tunisu in je poročal Ben Hedi o svojih stikih v Švici. Danes je Bularuf odpotoval z letalom v Frankfurt skozi Ženevo. Na razna vprašanja je časnikarjem izjavil, da do sedaj ni bilo nobenih stikov med alžirsko in francosko vlado.

Medtem poročajo, da so Ben Bela in ostali alžirski ministri, ki so zaprti v Franciji, sklenili, da bodo začeli jutri gladovno stavko, da protestirajo proti zaostritvi discipline, kateri so podvrženi v zaporu, in proti nameri francoske vlade, da jih premesti v druge zapore. Jutri bo pet let, odkar so bili Ben Bela in ostali ministri ugrabljeni na letalu, s katerim so se vračali iz Rabata v Tunis.

Danes so sporočili, da bo de Gaulle začel 7. novembra novo potovanje po francoskih departmajih in bo obiskal tudi Korziko. Najprej bo odšel na Korziko. Njegovo potovanje bo trajalo štiri dni.

Gibanje proti draginji na Korziki je pozvalo prebivalstvo, naj ob prihodu de Gaulla manifestira svoje nezadovoljstvo. Gibanje poziva prebivalstvo Korzike, naj se ne udeleži manifestacij na čast de Gaulla, naj zapre okna in trgovine ter naj ne razobesi zastav in naj ne gre na ulice.

Preteklo noč je v Parizu eksplodiralo šest plastičnih bomb, ki so jih postavili ultrasi na razne kraje mesta. Bombe so napravile veliko škodo. Atentati s plastičnimi bombami so bili izvršeni tudi v Toulousu in v Lilleu.

V Alžiru je delegacija francoske vlade sporočila, da je Albert Dovečar, ki so ga aretirali 12. oktobra v poslopju, kjer je bila tajna radijska postaja OAS, priznal, da je 26. septembra umoril britanskega vojaškega atašeja Alfreda Francka Foxa. Priznal je tudi, da je sodeloval pri večjem številu atentatov in pri umorih. Dovečar je dezertiral iz tujske legije, kjer je bil dodeljen padalcem.

V Oranu so francoski ultrasi izvršili danes nove napade na Alžirce ter jih pretepali po ulicah. Nastopila je policija, ki je kakor običajno streljala na napadene Alžirce in enega od njih ubila. Med ranjenimi so dva Alžirca in trije Francozi.

Francoski železničarji so sklenili, da bodo v četrtek 26. oktobra stavkali 24. ur. Stavka se bo začela od 4. zjutraj in se bo končala ob isti uri naslednjega dne. Stavko so proglasile vse tri sindikalne organizacije. Ta sklep je odgovor na grožnjo ministra za promet, da bo vsem železničarjem, ki bodo stavkali, naložil globo ali jih celo odpustil z dela. Namen stavke je prisiliti vlado, da spoštuje pravico do stavke, ki jo določa ustava.

Kongres KPSZ

(Nadaljevanje s 1. strani)

frialbanska dejanja Hruščeva in njegove skupine, ki resno ogrožajo enotnost socialističnega tabora sporočena javnosti, ter nadaljuje: «Albanska delavska stranka je doslej in bo tudi odslej vedno prevzela odgovornost za vsako svoje dejanje bodisi pred mednarodnim komunističnim in delavskim gibanjem kakor pred albanskim ljudstvom. Borba, ki se vsiljuje naši stranki in našemu ljudstvu, bo dolga in težavna. Toda naša stranka in naše ljudstvo sta poslala bojevita v borbi proti obrekovanjem, napadom in zarotam jugoslovanskih imperialistov in revizionistov. Ne bomo klonili pred obrekovalnim napadom, pred izsiljevanji in pred pritiskom Hruščeva in tistih, ki mu sledijo. Zmagali bomo, ker nismo sami. Z nami so narodi SZ, do katerih ostane naše prijateljstvo neokrnjeno, kakor tudi komunisti in narodi Kitajske, vsi komunisti sveta in narodi drugih socialističnih držav.»

Čeprav se je spor med sovjetsko in albansko partijo zaostril, vendar se na eni in drugi strani ponavljajo nesramni napadi in nesramna obrekovanja proti Jugoslaviji. V tem so si eni in drugi enotni. Kitajci, ki v sedanjem sporu podpirajo Albance, še posebej prednjačijo v tej «marksistično-leninistični» dejavnosti.

Agencija «Nova Kitajska» pa poroča, da je prvi podpredsednik albanske vlade Manuš Miftiu izjavil v Tirani: «Naš nedavni obisk na Kitajskem je nudil jasen dokaz ljubezni, ki ga kitajsko ljudstvo goji do socialistične Albanije, do albanske delavske stranke in do albanskega voditelja tovariša Envera Hodže.»

Miftiu je poudaril «navdušeno občudovanje», ki ga je bila delegacija, katero je vodil, deležna na Kitajskem zaradi odločne borbe albanskega ljudstva pod vodstvom delavske stranke «proti imperializmu in modernemu revizionizmu in še posebej proti jugoslovanskemu revizionizmu».

«Kitajska komunistična stranka, je dodal Miftiu, se je vedno odločno borila za obrambo čistosti marksizma in leninizma, za enotnost socialističnega tabora ter proti imperializmu in modernemu revizionizmu.»

V poučenih krogih v Varšavi so mnenja, da bo ob zaključku kongresa ožja konferenca ob udeležbi predstavnikov SZ, ljudskih demokracij in Kitajske, na kateri bodo govorili o Albaniji. Zato bodo predstavniki ljudskih demokracij ostali v Moskvi do 7. novembra, medtem ko bo kongres zaključil svoje delo 2. novembra. V Moskvi pa se govori, da bo jutri zjutraj «tehnični» sestanek med delegacijami 80 komunističnih strank, ki so navzoče v Moskvi. Govorili bodo o možnosti sestanka na višji ravni, da bi razpravljali o odnosih med komunističnimi strankami in o Albaniji.

Novella pri Titu

BEOGRAD, 21. — Maršal Tito je sprejel danes v svoji rezidenci v Beogradu generalnega tajnika CGIL Agostina Novello in ostale člane delegacije. Delegacija CGIL je že 14 dni v Jugoslaviji in se bo jutri vrnila v Italijo. Pri današnjem razgovoru z maršalom Titom je bil navzoč tudi predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Svetozar Vukmanović.

Jutri zjutraj bodo objavili uradno poročilo o razgovorih. Obe strani poudarjata, da so razgovori potekali v ozračju največjega razumevanja in da so dosegli sporazum o nadaljnjem sodelovanju med obema sindikalnima organizacijama

—«»—

KAIRO, 21. — Egiptovski tisk javlja danes, da so napovedali vojno vsem milijonarjem v Egiptu in da so sklenili sprejeti ukrepe za popolno likvidacijo vseh «reakcionarnih milijonarjev». Hkrati se je izvedelo, da so z namenom, da bi pospešili ukrepe o socializaciji, razlastili v poslednjih dneh imovino in osebno bogastvo številnih premožnih državljanov. Pred nekaj dnevi je predsednik Naser izjavil, da je revolucionarna pot edina možna pot

Končni rezultati turških volitev

ANKARA, 21. — Vrhovna volilna komisija je objavila danes dokončne rezultate volitev, ki so bile v nedeljo v Turčiji. Stranka pravice je dobila 70 sedežev v senatu in 158 v poslanski zbornici; ljudska republikanska stranka: 36 sedežev v senatu in 173 v poslanski zbornici; narodna kmečka stranka: 16 sedežev v senatu in 54 v poslanski zbornici; nova turška stranka: 28 sedežev v senatu in 65 v poslanski zbornici.

Ker ni nobena stranka dobila absolutne večine v poslanski zbozrnici, se zdi, da bodo sestavili koalicijsko vlado med republikansko stranko, stranko pravice in novo turško stranko. Tako rešitev zagovarja vojska. Nova poslanska zbornica se bo sestala na prvi seji 25. oktobra. Naslednjega dne bosta obe zbornici izvolili predsednika republike. Kakor je znano, je general Gursel edini kandidat za predsednika republike in bo prav verjetno izvoljen.

—«»—

PARIZ, 21. — V poučenih krogih se je zvedelo, da bo predsednik de Gaulle obiskal 22. novembra London, kjer se bo sestal z Mac Millanom. V Londonu bo ostal 26 ur in se bo nato vrnil v Pariz. Trdijo, da bo sestanek «privatnega značaja».

Reakcija levice na sklepe glavnega odbora KD

Po proračunski razpravi vlada spet v nevarnosti?

Saragat in Nenni o kongresu socialistične internacionale, ki se bo začel jutri v Rimu - Stopnjujejo se demonstracije dijakov srednjetehničnih šol proti didaktični reformi

(Od našega dopisnika)

RIM, 21. — Določitev 27. januarja za kongres KD (namreč poldrugi mesec kasneje kot je bilo prednodno določeno), pa tudi potrditev dosedanjega večinskega sistema za izvolitev delegatov za kongres, ocenjujeta negativno ne le levi struji KD «Baza» in «Rinnovamento», ampak tudi levica PSDI, PRI in socialisti. Levica KD vidi v tem težnjo političnega tajnika Mora, da bi dosegel zbližanje med svojimi pristaši, pristaši Fanfanija in «Dorotejci», da bi tako nevtraliziral desnico okrog Scelbe in Andreottija in privedel tako celotno stranko do odločitve na bližnjem kongresu, ki pa po mnenju levice ne more biti politika levega centra, ampak le dosedanji jalovi centrizem. Tudi tema kongresa «Odgovornost KD za vlado dežele in demokratični razvoj italijanske družbe» je po mnenju vse laične levice taka, da ne obeta nič dobrega.

Spričo tega se v krogih katoliške in laične levice postavlja ponovno vprašanje, ali ima še sploh kakšen smisel čakati s krizo vlade do kongresa KD, ki ne opravičuje nobene perspektive levega centra. Po drugi plati pa je Moro dal vedeti PSDI, PRI in PSI (svojega namestnika Scaglio je namreč poslal k Malagodiju in Realeju, Salizzonija pa k Saragatu in Pieracciniju) in jih skušal uveriti, da se ni nič spremenilo in da je sedaj sklep o politiki levega centra prepuščen kongresu. Moro se namreč zaveda, da bi vladna kriza v sedanjem položaju nikakor ne vodila k levemu centru in zato skuša manevrirati do kongresa tako, da doseže neko skupno kongresno platformo med vsemi najmočnejšimi skupinami KD, hkrati pa računa, da se bo do kongresa mednarodni položaj toliko izboljšal, da bo sklicevanje desnice na atlantsko zavezništvo kot izgovor proti politiki levega centra izgubilo zaradi tega na svoji konkretni vrednosti in povsem razgalilo svojo razredno vsebino.

V zvezi s kongresom socialistične internacionale, ki se bo vršil prihodnji ponedeljek v Rimu, posvečata Nenni in Saragat svoj nedeljski uvodnik temu dogodku. Medtem ko je Saragat poln hvale in poveličevanja dosedanje dejavnosti teh v bistvu socialdemokratskih strank, in ta kongres primerja s kongresom KP SZ, ki se sedaj vrši v Moskvi, pa Nenni podčrtava omejenost tega mednarodnega organizma, ki ga označuje za «akademski organizem ki prej brzda, kot pa pospešuje dejavnost svojih sekcij»; te sekcije pa sicer predstavljajo številčno precejšnjo moč, ki je v mnogih deželah na oblasti ali pa predstavlja «edino veljavno alternativo konservativni in reakcionarni buržoaziji; toda pri vsem tem gre le za popravljanje napak in krivičnosti meščanske družbe, ne pa za njeno zamenjavo». Hkrati pa je ta internacionala «vključena v atlantski vojaški blok, kakor je svetovni komunizem vključen v sovjetski vojaški blok; skoro je ni videti v borbi proti kolonializmu in imperializmu; veliko borbo kolonialnih in polkolonialnih narodov za njihovo nacionalno in socialno svobodo pa prepušča komunizmu».

V poslanski zbornici so nadaljevali razpravo o proračunu ministrstva za kmetijstvo in vzeli na znanje zakonski predlog socialističnih poslancev o spremembi določil, ki zadevajo italijanski olimpijski odbor (CONI).

Vedno bolj se širijo protestne manifestacije dijakov srednjetehničnih šol proti didaktični reformi ministra Bosca. V Neaplju je manifestiralo okrog 3000 dijakov, v Avellinu nad 1500; v Palermu so bile manifestacije tako «živahne», da je posegla vmes policija in pripela najbolj razgrete (pozneje pa jih je izpustila); tudi v Milanu je policija nekaj dijakov pripela, nato pa izpustila; brez incidentov pa so se protestne manifestacije dijakov vršile v Firencah, Pistoii, Benetkah, Pavii, Bariju, La Spezii, Bologni, Padovi, Cagliariju in v Savoni. Zaradi včerajšnjih manifestacij pa so v Rimu pridržali v zaporu enega dijaka (ker je policijo žalil in se ji upiral), dva pa prijavili zaradi «udeležbe pri nedovoljeni manifestaciji».

A. P.

90 rudarjev vztraja na dnu rudnika

22.000 rudarjev stavka iz solidarnosti z rudarji, ki nočejo zapustiti rudnika, ker ga uprava namerava ukiniti

VILLERUPT, 21. — 22.000 rudarjev bazena v Meurthe et Moselle je danes nadaljevalo s solidarnostno stavko z 90 svojimi tovariši (med katerimi je 30 Italijanov), ki žive že pet dni 700 metrov globoko v rovih rudnika Auberive. Občinski svet v Villeruptu pa je izglasoval milijon frankov v pomoč tem 90 rudarjem, katerim so dostavili zaloge živeža in cigaret.

Eden od stavkajočih v tem rudniku je danes prišel iz njega, da bi, skupno s komisijo sindikalistov, razpravljali s predstavniki rudniškega vodstva.

Sestanek pa ni rodil nobenega uspeha in rudar se je ponovno vrnil k svojim tovarišem na dno rudnika. «Trpimo mraz in razpolagamo z majhnim prostorom, toda morala je vedno trdna,» je izjavil ta rudar, in dodal: «Čas preganjamo z igranjem kart in čitanjem časopisov, ki nam jih pošiljajo. Vsekakor ne nameravamo odnehati. Ne bomo zapustili rudnika, dokler ne bo vodstvo spremenilo sklepa o njegovi ukinitvi.»

Rudnik v Auberive, ki zaposluje 90 rudarjev, pripada metalurški družbi Auberive-Villerupt. Pred letom so to družbo priključili skupini livarn v Pont-a-Mousson. V okviru obsežne reorganizacije svojih družb, je ta skupina livarn pred mesecem dni sklenila ukiniti rudnik v Auberive, ker ga smatrajo za nerentabilnega, in ugasniti tudi enega od obeh plavžev te skupine.

Nastalo je vprašanje, kako zaposliti teh 90 rudarjev. Uprava smatra, da bi mogli to vprašanje rešiti s tem, da bi jih zaposlili v tovarni, toda rudarji so se temu uprli in izjavili, da mora rudnik še nadalje obratovati in da se ne bodo vrnili iz njega, dokler ne bodo dosegli zadoščenja.

Z zadržanjem stavkajočih se povsem strinjajo tudi njihove družine. «Vse soglašamo z našimi možmi, — je danes izjavila žena nekega rudarja, — če bo potrebno, bomo šle tudi me na dno rudnika skupno z našimi otroki.»

—«»—

Manifest portugalske opozicije

LIZBONA, 21. — Nekateri člani portugalske opozicije so izročili danes predsedniku republike Tomazu kopijo manifesta republikanskih kandidatov, ki bo objavljen jutri v okviru volilne kampanje za poslansko zbornico. Volitve bodo 12. novembra.

Člani opozicije poudarjajo «svojo podporo obrambi celovitosti portugalskega ozemlja» ter zahtevajo za prekomorska ozemlja demokratično rešitev s takojšnjo uvedbo ukrepov za dvig življenjske ravni tamkajšnjega prebivalstva. «Pri tem naj se upošteva svobodno izrazena volja tamkajšnjega prebivalstva ter naj se jim pripravi pot do avtonomije, glede katere bodo svobodno in po vesti izrekli svojo željo».

Podpisniki manifesta zahtevajo takojšnjo spremembo vlade ter poudarjajo, da so dogodki v portugalskih prekomorskih ozemljih posledica «zgrešene politike voditeljev na teh ozemljih in protidemokratičnih ter anahronističnih ukrepov»

—«»—

Umrl je igralec Jozo Laurenčić

BEOGRAD, 21. — *V Beogradu je sinoči nepričakovano umrl po srčnem napadu znani dramski umetnik član jugoslovanskega dramskega gledališča Jozo Laurenčić. Umetnik, rodom iz Splita, je dosegel svoj največji uspeh v vlogi Pometa v Držićevi komediji «Dundo Maroje». V tej vlogi je Laurenčić nastopil 500-krat. Kolektiv Jugoslovanskega gledališča, katerega član je bil Laurenčić, bo uprizoril prav to igro v počastitev njegovega spomina jutri, na dan pogreba slavnega in priljubljenega jugoslovanskega igralca.*

Nemški liberalci pojdejo v vlado

BONN, 21. — Zvezni odbor nemške liberalne stranke se je noroj z večino izrekel za sodelovanje v koalicijski vladi, v kateri bi bil Adenauer kancler. Objavili so izjavo, ki sporoča, da je odbor sklenil priporočati parlamentarni skupini, naj sprejme predlagani sporazum o koaliciji, če bodo nadaljnja pogajanja dala ugoden rezultat glede nekaterih točk, zlasti glede imenovanja zunanjega ministra, ki bi bil liberalcem všeč.

Zatrjuje se, da je praktično že gotovo, da bo parlamentarna skupina odobrila priporočilo odbora.

Podpredsednik stranke Schneider je sporočil, da je podal ostavko, kakor je bil napovedal, da bo storil, če bo stranka sklenila sodelovati v vladi, v kateri bi predsedoval Adenauer.

—«»—

Adenauer pojde v ZDA

WASHINGTON, 21. — Predstavnik Bele hiše je izjavil, da nič ne ve o potovanju Adenauerja v Washington, da bi se razgovarjal s Kennedyjem. V Bonnu pa trdijo, da bo Adenauer prišel v Washington 2. novembra na razgovor s Kennedyjem. V Washingtonu bo ostal dva dni in se bo sestal tudi z državnim tajnikom Deanom Ruskom. Spremljal ga bo zunanji minister von Brentano.

—«»—

NEW YORK, 21. — Posebni politični odbor je sprejel včeraj kanadsko resolucijo, ki izreka veliko zaskrbljenost zaradi radioaktivnega prahu v zvezi z novimi sovjetskimi jedrskimi poizkusi, ter priporoča, naj se razpravlja o možnosti uvedbe mednarodnega sistema meteoroloških ugotavljanj za merjenje radioaktivnosti v zraku.

(NADALJEVANJE)

Sedem dni v svetu

za sodelovanje z Jugoslavijo, ker so si stališča, kar se tiče borbe za mir v marsičem podobna.

Mnogo razburjenja je izzval tisti del poročila, kjer je Hruščev izjavil, da bo Sovjetska zveza nadaljevala svoje jedrske poizkuse do konca meseca in da bo ob zaključku povzročila eksplozijo vodikove bombe, ki bo imela moč 50 megaton.

Hruščev je govoril tudi o ideoloških vprašanjih in je poudaril, da sta odstranitev kulta osebnosti in odstranitev njegovih posledic največje važnosti za sovjetsko partijo. Prvikrat je Hruščev izjavil, da so se odpravi politike kulta osebnosti uprli albanski voditelji, Dejal je: «Albanski voditelji si prizadevajo doseči, da bi se naša partija vrnila k praksi, ki je njim pogodu, ki pa je v naši državi ni mogoče več obnoviti. Takšno stališče albanskih voditeljev je rezultat dejstva, da na našo žalost tudi sami uveljavljajo metode, ki so bile v naši državi običajne v obdobju kulta osebnosti. KP SZ bo s svoje strani storila vse, kar bo v njeni moči, da bi Albanija nadaljevala pot z ramo ob rami z drugimi socialističnimi državami.»

Hruščev je omenil tudi protipartijsko skupino, v katero je tokrat prvič prištel razen Molotova, Kaganoviču Malenkova, Bulganina, Saburova in Šepilova tudi Voroši lova in Pervuhina. Hkrati je obsodil dejavnost maršala Zukova.

V svojem poročilu o novem programu KP SZ je Hruščev poudaril, da je glavna naloga stranke uvesti v SZ komunistično družbo. V ta namen je predviden orjaški dvajsetletni program graditve materialne in politične podlage komunizma.

Močan poudarek je dal Hruščev potrebi po zboljšanju življenjske ravni sovjetskega prebivalstva in večjemu zadovoljevanju njihovih potreb kakor tudi nujni potrebi po nadaljnji demokratizaciji notranjega življenja v SZ in razvijanju oblik samoupravljanja.

Ko je govoril o obdobju socialističnih revolucij, narodnoosvobodilnih in protiimperialističnih revolucij ter drugih revolucij, je Hruščev izjavil, da se vse te revolucije izlivajo v enoten svetoven revolucionarni proces, ki spodriva in razjeda kapitalizem. Dejal je, da v današnji dobi «praktično vsaka dežela, ne glede na raven svojega razvoja, lahko gre po poti, ki vodi k socializmu».

Velik vtis je na delegate napravil tisti del prvega poročila, kjer je ruščev govoril o premagovanju posledic kulta osebnosti o razvijanju leninskih norm partijskega življenja in o povečanju borbene sposobnosti partije. To je prišlo do izraza tudi med diskusijo o obeh poročilih. Tajnik CK KP za Moskvo Demičev, tajnik poljske delavske stranke Gomulka in predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Brežnjev so ponovili napade na albanske voditelje in poudarili, da rušijo enotnost ter vztrajajo pri stalinistični politiki kulta osebnosti. Nekateri govorniki pa so zahtevali, naj se Kaganovič in Malenkov izključita iz stranke. Prvi tajnik KP za Ukrajino Podgorni je izjavil, da je Kaganovič osebno sodeloval pri represalijah proti prebivalstvu Ukrajine leta 1947. Malenkova pa sta obtožila dva govornika: leningrajski tajnik KP Spiridonov in prvi tajnik KP Bele Rusije Mazurov. Prvi je govoril o vlogi Malenkova pri čistki v Leningradu, drugi pa o njegovi vlogi pri čistkah v Beli Rusiji. Spiridonov je poudaril, da je imel Malenkov februarja 1949, ko so pobili več partijskih voditeljev, zločinsko vlogo. Takrat sta bila ubita tudi Kuznjecov in Popkov.

Mnogo odmeva je imel tudi govor voditelja kitajske delegacije Cuenlaja. Ta govor je potrdil nesoglasja med SZ in Kitajsko. V svojem govoru je Cuenlaj izrekel pridržek glede kritiziranja albanskih voditeljev. Izjavil je, da bi bilo treba spore med komunističnimi strankami reševati «potrpežljivo v duhu proletarskega internacionalizma in z načeli enakosti in pravičnosti». Razkrivanje sporov med «bratskimi partijami ali državami pred sovražnikom ne more veljati za resno marksistično leninistično ravnanje. Tako ravnanje bo ušlostilo tiste, ki so nam blizu in pri srcu, in bo razveselilo naše sovražnike». Takoj zatem pa je Cuenlaj sam storil to, kar je očital drugim. Znova je napadel Jugoslavijo in govoril o tako imenovanem revizionizmu ter trdil, da jugoslovanski voditelji sejejo nesoglasja ter razbijajo enotnost socialističnega tabora.

Gomulka in Brežnjev sta v svojih govorih, ki smo ju že omenili odgovorila Cuenlaju in ponovila obtožbe proti albanskim stalinističnim voditeljem. Se posebej pa je obtožbe proti albanskim voditeljem poudaril podpredsednik vlade Mikojan, ki je med drugim izjavil, da so v Tirani potvorili program CK KP, dočim ga je celo «New York Times» objavil v celoti. Izjavil je tudi, da uporabljajo v Albaniji stalinistične metode in da je Mehmed Sehu izjavil, da je Stalin storil dve napaki: prva je ta, da je prezgodaj umrl, druga pa, da ni likvidiral sedanjih sovjetskih voditeljev. Mikojan je še posebno dolgo govoril o Molotovu, o katerem je izjavil, da je vodil protipartijsko skupino in je nasvrotoval izvajanju sklepov XX. kongresa ter je trdil, da je vojna neizbežna, ter je oporekal politiki miroljubnega sožitja.

Ministrica za kulturo Furceva pa je govorila o zločinskih dejanjih Malenkova in Kaganoviča, ki sta krivа smrti številnih sovjetskih voditeljev.

Vzhod - Zahod

Na Zahodu posvečajo pozornost predvsem izjavi Hruščeva na kongresu KP SZ, da SZ ne bo vztrajala na sklenitvi mirovne pogodbe z Nemčijo še letos, in da bo konec meseca povzročila eksplozijo močne vodikove bombe. Izjavo o Nemčiji so pozitivno ocenili ameriški državni tajnik Dean Rusk, angleški zunanji minister lord Home in predsednik angleške vlade Mac Millan. Prvi je izjavil, da izjava lahko služi k zmanjšanju napetosti in da se bodo po kongresu v Moskvi spet navezali stiki s Sovjetsko vlado. Drugi je izjavil, da je pozitivno, da ni več roka za sklenitev nemške mirovne pogodbe, tretji pa je dejal, da so nekateri deli govora Hruščeva prispevali k izboljšanju vzdušja. Toda med zahodnimi zavezniki je prišlo do precejšnjih nesoglasij, ker je francoska vlada odločno nasprotovala napovedanemu sestanku predstavnikov štirih zahodnih vlad v Londonu. Postavila je proti temu sestanku svoj veto. Angleška vlada je poslala svojega posebnega odposlanca v Pariz in Bonn, da bi skušal prepričati de Gaulla in Adenuerja, naj zavzameta bolj realistično stališče. Posvetovanja se bodo nadaljevala v odboru poslanikov v Washingtonu. Po kongresu KP SZ pa bosta poslanika ZDA in Anglije nadaljevala v Moskvi stike s sovjetsko vlado. Ravnanje de Gaulla je izzvalo zlasti v Londonu veliko nezadovoljstvo ter so poudarili, da je to ravnanje «korak brez vsakega smisla». Poudarjajo tudi, da de Gaullovo ravnanje lahko rodi samo to, da Sovjetska zveza upravičeno podvomi v iskrenost in pripravljenost Zahoda, da se pogaja o Nemčiji in Berlinu. Napoved Hruščeva, da bo v SZ eksplodirala močna vodikova bomba, je izzvala proteste po vsem svetu. Predsednik Gane Nkrumah je poslal Hruščevu brzojavko, s katero ga poziva, naj ne izvrši svoje napovedi. Kanadska vlada je uradno protestirala pri sovjetski vladi in prav tako tudi japonska vlada.

Ameriška vlada pa je objavila izjavo, s katero poziva sovjetsko vlado, naj ne preizkuša močne bombe. Če so protesti drugih iskreni, moramo reči, da je ameriški poziv propagandnega značaja, saj je ameriška vlada prav tako kakor sovjetska vlada onemogočila konstruktivno debato o prepovedi jedrskih poizkusov v političnem odboru OZN, kjer je dolge tedne trajala debata o dnevnem redu. Ameriški tisk pa je sploh zamolčal važno debato o tem, ali naj ima prednost indijski predlog o prepovedi jedrskih eksplozij ali pa ameriški predlog, ki hoče prej sklenitev zadevnega sporazuma. Dobil je prednost indijski predlog, o katerem bodo razpravljali povezano z ameriškim predlogom.

Že prvi dan debate je ameriški delegat Stevenson postavil ultimat Sovjetski zvezi, naj v tridesetih dneh privoli v sklenitev sporazuma o prepovedi jedrskih poizkusov pod učinkovitim nadzorstvom. Razume se, da bi morala sovjetska vlada sprejeti glede tega ameriški načrt, kakor na drugi strani vztraja sovjetska vlada pri svojem. Jasno je, da ni mogoče v tridesetih dneh skleniti sporazuma, o katerem se niso mogli sporazumeti niti v treh dolgih letih. Jasno je, da hoče ameriška vlada s tem ustvariti izgovor za obnovitev jedrskih poizkusov tudi v atmosferi. Stevenson je to tudi napovedal in izjavil, da jih bo ameriška vlada obnovila, če v omenjenem roku ne bo sporazuma. Zato je v sedanjem trenutku najbolj realen indijski predlog, ki poziva na nadaljevanje moratorija in zahteva, naj se medtem nadaljujejo pogajanja. Indijski delegat Krišna Menon je med debato med drugim izjavil: «Obe strani izjavljata, da nas hočeta zaščititi. Bog nas varuj pred takimi zaščitniki.»

Italija

Po dolgem razmišljanju in verjetno zelo živahni diskusiji je tajništvo KPI končno le objavilo zaključno resolucijo centralnega odbora stranke, ki je zasedal pred skoro štirinajstimi dnevi. Za sestavo te resolucije je tajništvo potrebovalo kar dobrih osem dni. Že to je zgovoren dokaz, da se z njo ne strinjajo povsem vsi člani tajništva. To nesoglasje pa zadeva nedvomno politiko levega centra, ki jo zagovarja tudi vodstvo PSI. Tudi zasedanje centralnega odbora KPI je pokazalo, da so med njegovimi člani različna mnenja glede te politike, vendar pa je v resoluciji tajništva KPI prevladalo mnenje, da je treba tej politiki nasprotovati, ker vodstvo KPI vidi v njej poskus «razbijanja enotnosti delavskega gibanja» in težnjo, da se KPI politično izolira in dejansko izključi iz soodločanja pri nadaljnjem razvoju italijanske demokracije. Hkrati pa se vodstvo KPI zaveda, da v sedanjem položaju ni druge poti za dosego tistega premika v levo, ki ga skušajo doseči tudi komunisti s svojo «demokratično alternativo», a jim to ne uspeva, ker bi hoteli igrati v njej prvo violino.

S takim stališčem KPI glede levega centra je treba povezati tudi ofenzivo, ki jo levica PSI vrši proti politiki vodstva PSI, predvsem pa proti že obstoječim primerom sodelovanja med KD in socialisti v organih krajevne uprave. V bistvu se namreč tudi levica PSI strinja s KPI glede «demokratične alternative» in tako alternativo zagovarja v PSI struja Lelia Bassa. Basso in Vechietti sta namreč mnenja, da je moč doseči premik v levo le z odločno frontalno borbo proti celotni KD, in gojita iluzijo, da bi s tako borbo pridobili na svojo stran katoliško delavstvo, ki je včlanjeno v KD ali pa je pod njenim vplivom.

Ta notranja opozicija pa spravlja v težaven položaj tudi vodstvo PSI, ki se zaveda, da se bo moglo v vedno manjši meri zoperstaviti njeni kritiki, če bo politika levega centra ostala še nadalje le pobožna želja socialdemokratov, republikancev in levega krila KD, in če bodo uresničenje vlade levega centra odlagali v nedogled. Zaradi tega je Nenni v svojem govoru preteklo nedeljo v Milanu povzel PSDI in PRI, naj odrečeta podporo sedanji vladi takoj po zaključku proračunske debate v parlamentu in naj nikar ne dopustita, da bi s čakanjem na zaključke kongresa Krščanske demokracije nudili KD nove priveze za odlaganje levega centra. PSDI in PRI sta na ta poziv odgovorila negativno, ker so zlasti socialdemokrati mnenja, da bi kriza vlade pred kongresom KD ne vodila k sestavi vlade levega centra, ampak k desničarskim pustolovščinam, kakor se je to pripetilo v lanskem poletju, ko sta se poskusa levega centra s Segnijem in Fanfanijem končala s Tambronijevo pustolovščino. Zato je po mnenju PSDI nujno počakati na kongres KD, ker mora le kongres potrditi neko politično linijo, obvezno za vse člane stranke. Le če bi kongres KD odklonil politiko levega centra, bodo socialdemokrati odrekli podporo Fanfanijevi vladi.

Potrebo po takojšnji vladni krizi je Nenni podčrtal tudi v intervjuju, ki ga je dal za tednik «Espresso», v katerem je poudaril, da je vladna večina v razsulu, in dodal, da ni videti, kaj naj bi prinesel proračunski debati v parlamentu, ko vlada in parlament že pokažejo, da pa zaradi takega stanja ne moreta dati nobene resne pobude. Nujnost takojšnje vladne krize je Nenni utemeljil tudi z mednarodnim položajem, ki zahteva konstruktivne pobude za kompromis med Vzhodom in Zahodom v vprašanju Berlina. Kar je danes mogoče storiti v razžanja med ameriško in sovjetsko tezo o tem vprašanju, je tudi notranji položaj v ZDA, bi se nedvomno izboljšal, bi vlada levega centra s prednim programom izbila v tranji opoziciji PSI njen glavni argument proti politiki levega centra.

Glavni odbor KD je sklenil sklicati kongres strank za 27., 28. in 29. januar; politični tajnik Moro pa si prizadeva, da bi vse stranje razkrajne desnice okrog Andreottija in Tambronija zbrale v enotno kongresno gibanje, ki naj bi privedla do nove Fanfanijeve «demokratične iniciative», kar bi prelo tudi perspektive za nastanek levega centra v bližnjem kongresu.

Pokol nad Alžirci v Parizu

Vse de Gaullove lepe besede o dekolonizaciji in o moodločbi Alžircev, so vse tolikokrat ponovil, so ostale le samo besede, katerim ni sledilo niti eno dejanje, kar je pokazalo, da de Gaulle ne misli na rešitev spora z Alžirci. Vsa njegova dejanja vedno bolj kažejo, da vsiliti Alžircem svojo rešitev, ki bi za Alžirce pomenila le daljevanje suženjstva v drugih obliki. Zato je razumljivo, da je težko najti razlago za nadaljevanje pogajanj, kajti nima smisla jih spominjati, ko se že vnaprej ve, da se de Gaulle ne namerava nič s svojega dosedanjega stališča. Ce se bo kdaj premaknil, bo morda le zaradi tega, ker bo prisiljen zaradi pritiska dogoukov, ki gre vedno po svoji poti v nasprotju s sodobnim svetom. Stalno puščanje ultrasom na svobodi in ljanje ter naravnost nekaznovano obsodbe zarotnikov dajejo ultrasom vedno večji pogum. Tako so zadnje čase pokole proti Alžircem izvajali nu, ne da bi policija kaznovala. Nasprotno, ko je nastopila, je bila le na Alžirce, ki so bili prisiljeni braniti se sami proti nasilju.

V Parizu samem je de Gaulle odredil razne ukrepe proti kriminacijske ukrepe proti tam živečim Alžircem. Dovoljuje zanje policijsko uro in ukazuje, da se morajo javljati policiji, ki so last Alžircev, kakor dela rasist Verwoerd v Južni Afriki. Proti temu rasističnim ukrepom so odločno protestirale mnoge francoske skupine in tudi vsi sindikati. Alžirci sami pa v prejšnji teden odšli na francoske ulice, da ogorčeno protestirajo. Nad 30.300 Alžircev je v torek zvečer mirno demonstriralo po ulicah. Toda policija jih je policijsko nasilno začela napadati s streljanjem. Demonstracije je bilo še več žrtev. Demonstracije so se drugi dan ponovile in padle so nove žrtve. Policija je aretirala okoli 1500 Alžircev ter odredila, da bo poslala v Alžir v koncentracijska taborišča. Zaradi tega jih je prevažati z letali, ki jih žirijo. Hkrati je de Gaulle zaostril režim proti Alžircem v alžirskim ministrom in ukazal jim celo, da jih bo uporabil za kremplje policiji.

Alžirska osvobodilna fronta je sporočila, da je demonstracije v Parizu organizirala in izvedla ona sama, in s tem pokazala Alžirci pokazali, da v celoti podpirajo alžirsko vlado in narodnoosvobodilno fronto. Petek so po pariških ulicah demonstrirale alžirske žene z otroci. Toda tudi te so policaji surovo napadli in množično odvažali v taborišča.

V Franciji živi nad milijon Alžircev. Zaposleni so v glavnem v pariški pokrajini v večjih industrijskih centrih. Policija si prizadeva Alžirce razbila organizacijo Alžirce, ki daje letno 50 milijonov frankov denarne pomoči za narodnoosvobodilno borbo. Zato je poseglo po represalijah ukrepih ter se lotila izgona in razseljevanja in izgona Alžircev v Alžirijo.

*Alžirska vlada je objavila izjavo, s katero ov

OKRVAVLJENI PLOČNIK

Evans Hunter

Mladenič je ležal, na dežju in krvavel. Bilo mu je šestnajst let in nosil je rdeč vetrni jopič z napisom «Royal» na hrbtu. Ime mu je bilo Tony in to ime je bilo tudi uvezeno s črno nitjo na sprednji strani jopiča, prav nad srcem. Ko je bil zaboden z nožem, je začutil oster bolečino, potem pa nenadno olajšanje. Slišal je neki glas, ki je dejal: «To je zate, Royal!», nato pa topot korakov, ki so se naglo oddaljevali po dežju. Potem je padel na pločnik, držeč se za trebuh, ter poizkušal zaustaviti curek krvi.

Ni vedel, da umira. Ni vedel, da bo čez pol ure mrtev, da ne bo zdravnik zaustavil krvi. Ležal je na pločniku, krvavel in mislil samo: «Bil je hud spopad. Tokrat sem le akupil.» Ni pa vedel, da umira. Če bi vedel, bi se prestrašil. Tako pa je ležal in krvavel. Morda je hotel klicati na pomoč, pa ni spravil glasu iz svojega grla.

Vprašal se je, ali se bo Laura jezila.

Šel je iz dvorane, da bi si kupil zavojček cigaret. Dekle je, da se bo kmalu vrnil, in stopil do trafike, toda ta je bila zaprta. Vedel je, da je Alfredova trafika v sosednjem bloku odprta vsaj do dvanajsteih ponoči, in je krenil tja. Tedaj pa je naletel na zadrgo. Še zdaj je lahko slišal nekaj zvok glasbe, ki je prihajal iz daljave, in spraševal se je, ali Laura zdaj pleše in ali ga pogreša. Morda mi bo, da se ne bo vrnil. Morda bo rekla, da je odšel za vedno. Morda bo zapustila ples in odšla domov.

Spomnil se je njenega obličja, njenih rjavih oči in kot njenih črnih las. Ob misli na Lauro je pozabil na bolečine, čeprav je vedel, da mu teče kri iz trebuha. Nekega dne se bo poročil z Lauro. Imel bo mnogo otrok in tedaj bo zapustil del mesta. Preselil se v lepo stanovanje v Queensu ali pa se bo morda preselil v State Island, ko se bosta poročila....

Bilo je 11,35.

Zaslišal je korake na drugi strani ulice, dvignil je glavo s pločnika in pogledal v temo. Poizkusil je kriknili, toda zopet je bilo slišati samo šibko grgranje krvi v njegovih ustih. Prihajal je neki moški. Ni še opazil Tonya. Hodil je s počasnim korakom, nato pa se je ustavil in se naslonil na zid in zopet nadaljeval svojo pot. Zdaj je zagledal Tonyja in je krenil proti njemu. Ustavil se je in ga dolgo molče opazoval, minute pa so minevale.

Nato je rekel:

— Kaj je, prijateljček?

Tony ni mogel odgovoriti, ni premakniti se ni mogel. Za spoznanje je dvignil glavo in pogledal v moškega, ki je v ulici, ki jo je umival po alkoholu. Tedaj je razumel, da je moški pijan, in se je smehljal.

— Prehladil se boš tukaj, — je dejal. — K-k-kaj je tebi? (Ali ti je všeč, da ti z Lauro vodi? Bi kaj popil?) Tony je zmajal z glavo.

— Dosti imaš, kaj? Sicer si tako premlad za p-p-pijanca. Sram te je lahko. Lepo pijan na ulici. Čisto mordoma. Sram te bodi! Sram! Morda bi bilo poklicati policaja.

Tony je prikimal. «Da, da,» je poizkušal reči, «pokliči policaja. Pokliči prž kakega!»

— O, to ti ni všeč, kaj? — je dejal pijanec. Ne bi ti bilo prav, če bi te policaj odpeljal tako natreskanega in ležečega na ulici, ha? N-n-ne, prijateljček. Tokrat ti oprosti. Ker sem dober, zato, veš.

Pijanec se je dvignil na noge.

— Tokrat imaš srečo, — je rekel. Zamahnil je z roko proti Tonyju in skoraj izgubil ravnotežje.

— Adijo, prijateljček! — je zaklical.

«Počakajte» je mislil Tony. «Počakajte, počakaj.» Krvavel je 11,41.

Ležal je in mislil: «Laura, ali plešeš?»

Par je prišel po ulici ob 11,43. Skupaj sta pritekla, ker je deževalo. Mladenič je držal dekle pod roko, ona pa si je pokrila glavo s časnikom, da bi si obvarovala lase.

Tony je ležal skrčen na pločniku in ju je videl, kako sta pritekla po ulici in zavila v prvo vežo, oddaljeno kakšne tri metre od njega.

— Domov moram, — je rekla dekle. — Pozno je, Mario. Domov moram.

— Saj imava še čas — je dejal Mario. — Tvoji ne bodo dvignil hrupa, če boš malo zamudila. Posebno v takšnemu vremenu.

Nastala je dolga tišina. Nato je dekle vzdihnilo:

— Oh — h — h...

Slišati je bilo samo ta edini vzdih in Tony je vedel, da jo je mladenič poljubil.

— Tudi jaz te ljubim, je rekla dekle.

Tony je poslušal in mislil: «Ljubim te, Laura. Zdi se mi, da morda umiram. Laura, neumno je, toda mislim, da morda umiram. Laura mislim, da umiram.»

Skušal je spregovoriti, skušal se je premakniti, zlasti proti vežnim vratom za katerimi sta stala objeta dva zaljubljenca. Poskušal je povzročiti kakšen šum, izpustiti kakšen glas. Z njegovih ustnic se je zaslišalo stokanje. Poskusil je še enkrat in njegovo telo je še enkrat pridušeno zastokalo.

— Kaj je to bilo? — je vprašalo dekle in se vznemirilo.

— Ne vem, — je odgovoril mladenič.

— Poglej, Mario!

Stopil je na ulico do mesta, kjer je ležal Tony, in je obstal pri njem.

— Kaj je? — je vprašala Angela iz veže.

— Nekdo je ranjen, — je dejal Mario.

— Pojdiva od tod! — je rekla Angela s plašnim glasom.

— Ne, počakaj trenutek.

Pokleknil je k Tonyju.

— Si ranjen? — je vprašal.

Tony je prikimal. Mladenič ga je še dalje opazoval. Zagledal je napis «Royal» na suknjiču. Obrnil se je k Angeli.

— «Royal» je, — je dejal.

— Kaj... kaj.., nameravaš storiti, Mario?

— Ne vem. Nočem biti vmešan v to. «Royal» je. Če mu pomagava, bova imela «Guardijane» na vratu. Nočem biti vmešan v to, Angela.

— Ali je... ali je hudo ranjen?

— Da, zdi se, da je.

— Kaj naj storiva?

— Ne vem.

— Ne moreva ga pustiti tukaj na dežju, — je oklevala Angela.

— Če pokličeva policijo, bodo «Guardijani» izvedeli, kdo je to storil, — je dejal Mario. — Ne vem, Angela, ne vem.

Angela je dolgo oklevala, dokler ni odgovorila. Slednjič je spregovorila:

— Domov moram, Mario. Moji bodo v skrbeh.

V njenem glasu je bil prizvok naglice, ki je mejila na paniko. Mario je vstal. Po-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Detajl z razstave «Slovenskega primorskega časopisja» v koprskem muzeju: tisk pod Avstrijo

PLOD VZTRAJNEGA IN MARLJIVEGA DELA

Razstava primorskega tiska in publikacija Študijske knjižnice v Kopru

Pomembni razpravi Srečka Vilharja ter Miše Šalamun

V petek je poteklo deset let, odkar je bila ustanovljena koprska Študijska knjižnica. Pravzaprav je bila prvotno Mestna knjižnica s funkcijo študijske in ljudske knjižnice. Nastala je s fuzijo bivše italijanske Mestne knjižnice (Biblioteca civica) in slovenskih knjižnih skladov. Naziv «Študijska knjižnica» je dobila leta 1956.

Naloge študijskih knjižnic niso samo v tem, da nudijo obiskovalcem potrebno znanstveno literaturo, temveč spada določeno znanstveno delo v program, ki ga imajo take knjižnice. Več študijskih knjižnic v Sloveniji ima že svoje publikacije, n.pr. v Gorici, Kranju, Mariboru, Novem mestu, pa je zato razumljivo, da je želela tudi Študijska knjižnica v Kopru kaj pripraviti. S področja njene dejavnosti je več problemov, ki bi se jih lahko lotila. Rodila pa se je misel, da Študijska knjižnica v Kopru priredi razstavo primorskega tiska in da izda priročnik za to področje.

Omenjena misel je postala toliko bolj privlačna, ko se je odkrilo da so v slovenskih bibliografijah razne vrzeli, kolikor gre za primorske tiske. Danes sta oba namena izvedena: v petek je bila v koprskem muzeju otvorjena razstava primorskega tiska in obenem je izšla lepa publikacija *Študijska knjižnica v Kopru 1951-1961.*

Za razstavo so organizatorji porabili leto dni in med tem pripravljanjem so marsikaj odkrili. Našli so tudi nekatere liste, ki so veljali za izgubljene. V zvezi s tržaškimi in goriškimi listi pa so v bibliografijah ugotovili velike napake, ki so jih v novi publikaciji popravili.

Delo ob pripravah za razstavo slovenskega primorskega tiska je šlo vzporedno s pripravljanjem omenjene publikacije. Ta knjiga nam bo odslej dragocen in nepogrešljiv vir, kadarkoli bomo iskali podatkov o časopisih, ki so izhajali na Primorskem. Srečko Vilhar in Miša Šalamun, ki sta si največ prizadevala, da je razstava tako lepo prirejena sta tudi prispevala obe razpravi za knjigo. Srečko Vilhar je podal *Prerez zgodovine slovenskih knjižnic in knjižničarstva na Primorskem.* Razprava Miše Šalamun pa ima naslov: *Slovensko primorsko časopisje. Zgodovinski pregled in bibliografski opis.* (Odlomka iz obeh razprav objavljamo na tej strani.)

V svoji razpravi je Srečko Vilhar posegel do leta 1864, ko je bila 17. aprila v Ajdovščini ustanovljena čitalnica, ki naj bi takoj ustanovila knjižnico. Ko ugotovi, da je bilo leta 1914 na Primorskem najmanj 400 slovenskih knjižnic vseh vrst, se loti Vilhar opisovanja slovenskih knjižnic pod Italijo do 1927. Tega leta so bila slovenska prosvetna društva na Primorskem razpuščena. Tik pred tem pa je imela «Prosvetna zveza» v okviru svojih 136 društev prav toliko — 128 — knjižnic. Če štejemo še knjižnice «Zveze prosvetnih društev» ter «Tržaške prosvete» ter šolske in nekatere druge knjižnice, tedaj se število slovenskih knjižnic dvigne na 450. Pozneje je morala slovenska knjiga v ilegalo, nekoliko pa je pritisk popustil od druge polovice 1937 do konca 1940.

Velik razmah so knjižnice doživele po osvoboditvi. Za to dobo pa se Srečko Vilhar omejuje samo na koprski in goriški okraj. Nič ne bi škodilo, če bi bilo tudi kaj povedano o Narodni študijski knjižnici v Trstu ter morda še o tržaški ljudski knjižnici. Vilharjevi razpravi je dodan kratek povzetek v italijanščini.

Razprava Miše Šalamunove je plod zelo marljivega, potrpežljivega ter natančnega dela, čeprav pravi v uvodu, kjer se zahvaljuje vsem, ki so ji pomagali, da «bi brez njihove pomoči bibliografija ne nastala». Avtorica navaja ves primorski tisk od leta 1849, ko je izšel prvi tržaški slovenski list, mesečnik *Slavjanski rodoljub.* Slovensko časnikarstvo v Trstu in Gorici se je močno razširilo, zlasti odkar je izhajala tudi Edinost (od 1876). V devetdesetih letih pa postane Trst publicistično središče in zlasti središče socialističnega tiska. Podrobno je opisan tudi goriški tisk do prve svetovne vojne. Za čas pod Italijo bo zlasti zanimiv tisti del razprave, ki se ukvarja z dobo ilegalnih listov.

Obširen *Bibliografski popis časopisja 1849-1959* nam bo vedno dobrodošel priročnik.

R. R.

ŽIVAHNO ČASNIKARSTVO NA PRIMORSKEM ŽE V PPRETEKLEM STOLETJU

Slovensko časopisje v Trstu v dobi od leta 1876 do 1918

(Odlomek iz razprave: Miša Šalamun, Slovensko primorsko časopisje - Zgodovinski pregled in bibliografski opis.)

1876—1890

Novo obdobje v tržaški publicistiki se začne z izdajanjem EDINOSTI (1876—1928). Časopisje pristaniškega Trsta in domače Gorice dobro odraža razlike med obema središčema konec preteklega stoletja. Trst ni doživljal zagrizenih strankarskih razprtij, kakršne so divjale med Goričani. Mogoče ima pri tem nekaj zaslug tudi «Edinost». V uvodniku 1. št. «Edinosti», glasila slovenskega političnega društva, je napisal njen prvi urednik France Cegnar, da bo ta list: neodvisen, svobodoljuben, miroljuben, naroden, rodoljuben, in da se z verskimi zadevami ne bo pečal. Tega programa se je «Edinost» več let tudi držala. V začetku je izhajala dvakrat mesečno. Že leta 1880 postane tednik in čez dve leti izhaja dvakrat tedensko. Od leta 1894, ko se je pokazala potreba po dnevniku, je izhajal na videz trikrat tedensko, vendar z jutranjo in večerno izdajo, ki je izšla pod noč in dodajala toliko novih vesti, da je izhajala dejansko šestkrat tedensko. Čez štiri leta (1898) pa je izhajala nekaj časa celo dvakrat na dan. Čeprav je postala pozneje formalno last konzorcija, je bila dejansko ves čas glasilo političnega društva «Edinost». Imela je lastno tiskarno (1898) in tik pred prvo svetovno vojno lastno zgradbo. Naklada je od začetnih 700 narasla na 6 do 8.000, v posebnih prilikah celo na 12.000 izvodov (24). Kljub očitkom s katoliške in socialistične strani na račun «edinjaštva», liberalizma in drobtinčarstva je postala «Edinost» važno politično glasilo tržaških in primorskih Slovencev sploh in je v zadnjih letih izhajanja v precejšnji meri izpolnjevala svojo nalogo z odločnim narodnoobrambnim bojem. Kljub vojni je izhajala kot dnevnik neprekinjeno do septembra 1928, ko je bila prepovedana. V letu 1893 je v prilogi kot «večerno izdanje» izhajal samostojen list NOVICAR. V letih 1914 in 1915 pa je prav tako kot samostojen list izhajala VECERNA EDINOST.

V sedemdesetih in osemdesetih letih vidimo, da sta v Trstu poleg «Edinosti» in uradnega lista izhajala še neohranjen i SLOVENSKI DELAVEC, gospodarstveno politični list (1884-85), za katerega so znani le goli bibliografski podatki, in humoristični list JURIJ S PUŠO (1884—1887).

1890—1918

Zanimiv postane Trst kot publicistično središče v devetdesetih letih.

Leta 1891 začne «briti» dvakrat tedensko BRIVEC, humoristični list s podobami. Še istega leta preneha in nadaljuje s svojim delom v letih 1896—1902.

Leta 1891 prenese Goričan Fran Podgornik SLOVANSKI SVET kot IV. letnik iz Ljubljane v Trst. Podgornik je bil lastnik in izdajatelj tega slavjanofilsko usmerjenega polmesečnika in celo tednika tudi v ljubljanskem (1888—1891) in pozneje v dunajskem obdobju (1895—1899). Uvodne politične članke je pisal v glavnem sam. Več let je polemiziral z «Rimskim katolikom» zaradi staroslovenskega obreda, prinašal poročila iz slovanskih dežel, tiskal v ruščini prevode iz slovenščine in objavljal članke o ženskem vprašanju. V drugi polovici tega desetletja se začne boriti SLOVENKA (1897—1902) za ženske pravice. Pod uredništvom Marice Nadliškove se razvija ta edini slovenski in celo jugoslovanski ženski list s pomočjo širokega kroga dobrih sotrudnikov v literarno revijo, in se razraste preko primorskih meja. Vneta za vse napredno, je «Slovenka» budno spremljala slovenski slovstveni razvoj in je sama k njemu marsikaj prispevala.

Važen pa postane Trst v devetdesetih letih predvsem zato, ker postane središče socialističnega tiska. Trstu gre zasluga, da je tu vzdržal prvi list socialno demokratske stranke. To je DELAVSKI LIST (1890—91), ki je izšel v Trstu 2. oktobra 1890, potem ko v Ljubljani ni smel iziti (25). Urednik Ludvik Zadnik je izjavil na II. zboru avstrijske socialno demokratske stranke na Dunaju (od 28.—30. junija 1891): «V Trstu pa se nam je posrečilo ustanoviti list, a tudi tam so bile hude težave. Ljubljanska oblast... je povzročila..., da nam je tudi tržaška oblast gledala na prste bolj kot prej..., list so pozneje pogosto zaplenili in sploh otežkočili vse redakcijsko delo.» (26). Po Kermaunerju (27) je Delavski list v svoji predzadnji številki (12. št.) z dne 24. aprila 1891 podaljšal naslov v DELAVSKI LIST ZORA, kakor je razvidno iz protokolov policijske direkcije v Trstu in iz vseh na list nanašajočih se uradnih aktov, iz istega vira vemo tudi, da je bilo več številk zaplenjenih. Do sedaj ni znano, da bi lahka knjižnica ali kak arhiv hranil kaj številk tega lista.

V Trst se je preselil tudi list DELAVEC, ki je prej romal iz Ljubljane v Zagreb in iz Zagreba na Dunaj. Začel je izhajati v Trstu leta 1897 kot peti letnik z istim podnaslovom «Glasilo slovenskih prometnih služabnikov in obrtnijskih delavcev», kot ga je nosil že od leta 1895 na Dunaju (28). Bil pa je le deloma strokovni list, ker ga je stranka, ki ga je gmotno podpirala, priznala «kot strankino in strokovno glasilo» (29). «Delavec» je izhajal trikrat na teden, četrti teden v mesecu pa je izhajal kot dopolnilo mesečnik «SVOBODA» z istim podnaslovom, lastniki in uredniki tako, da sta skupaj tvorila tednik (s tem so se izognili dolžnosti, da bi morali položiti kavcijo, ki je bila predpisana za tednike). Ze na Dunaju so bili uredniki in upravniki «Delavca» in «Svobode»: Josip Zavertnik, Josip Kopač (železničarska organizatorja) in Etbin Kristan. Zadnji je bil glavni urednik in pisec obeh listov (28) in (29).

Ko je se izhajal «Delavec», je 15. marca 1898 začel izhajati RDEČI PRAPOR. Vzrok je bil v sporu med Ljubljano in Trstom v zvezi z uredniki lista Delavec, katerim je izvrševalni odbor odpovedal službo. Le-ti so po sklepu konference primorskih organizacij ustanovili leta 1898 novo glasilo «Rdeči prapor» (30). Spor se je kmalu poravnal in «Rdeči prapor» je že od 18. št. I. letnika izhajal kot «DELAVEC-RDEČI PRAPOR». Bil je «strankino glasilo,... ki je izhajalo povprečno trikrat na mesec. Uredništvo, upravništvo in tiskarna lista so v Trstu, ker na vsem Kranjskem ni bilo nikogar, ki bi prevzel list v tisk. (31). Delavec in «Svoboda» sta prenehala že junija 1898, tržaški «Rdeči prapor», «glasilo slovenskih socialističnih delavcev za Trst in Primorsko» pa nosi od 5. septembra 1898 naslov «Delavec — Rdeči prapor», «glasilo jugoslovanske socialne demokracije». V 18. številki I. letnika je «Rdeči prapor» javljal čitateljem»... da (bosta) zanaprej zedinjena imena «Delavec» in «Rdeči prapor»... (da list) razširja odslej svoj delokrog po vsih jugoslovanskih krajih Avstrije... (in se bo)... dostavljal tudi prejšnjim naročnikom «Delavca». «Delavec-Rdeči prapor» se je res razširil tudi na Kranjsko in Stajersko in izhajal v 2000 izvodih. V Ljubljano se je preselil šele z 41. številko leta 1905.

Naj bo na tem mestu omenjen, čeprav ne sodi med tržaške liste, lokalni list idrijskih rudarjev NAPREJ, ki ga je ustanovil Anton Kristan ob svojem prihodu v Idrijo leta 1903. «Naprej» je izhajal v Idriji do leta 1908 (tiskan je bil skoraj do konca drugega letnika v Postojni), pozneje pa v Ljubljani.

Dobri dve leti potem, ko se je «Delavec-Rdeči prapor» odselil iz Trsta, je leta 1908 začel izdajati politični odbor Jugoslovanske socialne demokratske stranke na Primorskem, pod uredništvom Ivana Regenta, tednik DELAVSKI LIST (1908—1909), glasilo slovenskih socialistov na Primorskem. Vzdržal je le dobro leto in pol.

Ko je oblast v začetku prve svetovne vojne ustavila v Ljubljani socialistično ZARJO, je ta za kratek čas izhajala v Trstu. Bila je naslednik «Rdečega prapora» in nosila podnaslov «Glasilo jugoslovanske socialno-demokratične stranke». «Železničar», strokovni socialno demokratski list ima v številki 9-10 iz 1915 naslednje obvestilo: «Strankino glasilo Zarja, prične s 1. majem zopet izhajati. Uredništvo in upravništvo bode v Trstu. Prva številka izide 1. maja v posebni slavnostni izdaji.» Ta prva številka V. letnika se je ohranila v NUK ter poleg nje le še 17. številka (29. septembra), ki jo imamo za zadnjo.

Ob koncu avstrijske dobe, ob veliki delavski stavki v začetku leta 1918, je izšel droben listič SPOROČILO DELAVSKEGA SVETA (32). Izšel je 30. in 31. januarja ter 1. februarja 1918 v dneh splošne stavke. Mogoče je izšel tudi še 2. februarja, ker «Edinost», kateri je v NUK ta listič privezan, tudi še ta dan ni izšla, tako kot ni izšla prejšnje tri dni. Kot izdajatelj in odgovorni urednik je podpisan Anton Eker, natisnili pa so ga v tiskarni «Edinost». Bil je v glavnem prevod Bollettina, ki je izšel pri listu «Il lavoratore». O poteku stavke je v tem Bollettinu poročal Rudolf Golouh, član Delavskega sveta, ki je tudi prirejal besedilo za «Sporočilo».

Preden predemo k skupini listov, ki so izhajal pod okriljem socialno demokratske stranke, naj samo omenimo, da Majskih spisov, ki so izhajali periodično ob 1. majniku, v bibliografskem popisu nismo upoštevali, ker jih je težko uvrstiti med časnike in časopise, čeprav jih Slebinger v «Slovenskih časnikih» od leta 1908 dalje upošteva. V Trstu so izhajali v letih od 1898—1903 (33).

Najstarejši strokovni delavski list, ki je doživel 10 letnikov, je bil list «INTERNATIONAL» (1906—1915). S svojo dvo-in celo trojezičnostjo (poredko prinaša tudi hrvatske članke) je značilen predstavnik skupne borbe slovenskih in italijanskih delavcev pred prvo vojno. Osem let se je boril za zboljšanje delovnih razmer pekovskih delavcev. Založnica je bila Federazione dei lavoratori fornai dell'Austria. S številko 129, t. j. od 2. št. IX. letnika, je zajel širši krog delavcev. Postal je «Glasilo delavcev pripadajoči (!) živilni in užitnijski obrti.» Podnaslov v italijanščini, ki je na prvem mestu, se glasi: «Organo dei lavoratori del ramo alimentare e affini.» Ob koncu leta 1914 je izšel v slovenščini, ker je bil namenjen predvsem slovenskemu delavstvu. Ker je bil v glavnem prevod nemškega lista, je bil v tem tudi nemški del. Ker je bil v tem tudi nemški del. Ker je bil v tem tudi nemški del. Ker

IZ REVŠČINE V RAZKOŠJE NA FRANCOSKEM DVORU

Madame du Barry

Nezakonska hči uboge služkinje - Favoritka kralja Ludvika XV. - Z glavo je plačala svoje razsipno življenje

Bilo je 22 aprila 1769 — služabniki francoskega kralja Ludvika XV. so razglasili konec lova in začetek večerne zabave. Dvorjani in plemiči so se začeli zbirati v večjih in manjših skupinah. Vsi so čakali prihod kralja, ki bi moral otvoriti zabavo. Toda kralja ni bilo. Dvor je postajal nestrpen — dvorjani so tekali iz dvorane v dvorano, nihče si vedel, kako naj si razlaga to zamudo. Samo najintimnejši kraljevi prijatelji in sodelavci so vedeli za vzrok zamude. Kralj, ki ni bil vajen nikoli čakati, je tokrat nestrpno čakal prihod svoje nove ljubimke, komaj 26-letne Jeanne Du Barry, ki jo je hotel prvič uradno predstaviti dvoru. Bil je vanjo do ušes zaljubljen ter je bil presrečen, da se bo lahko, prvič po smrti svoje žene, prikazal v njeni družbi na svojem dvoru.

Jeanne du Barry je končno prišla. Bila je lepša kot kdajkoli. Imela je prekrasno obleko iz belega damaska, vso okrašeno z diamanti, ki jih ji je kralj pred dnevi podaril. V laseh so se ji blesteli prekrasni diamanti in z diamanti so bili okrašeni tudi njeni čevljčki.

To je bil tudi za novo kraljevo favoritko pomemben dogodek. Pomenil je začetek novega, lepega življenja ter konec ponižanj in zapostavljanj. In Jeanne je hotela ta trenutek izkoristiti in uživati srečo, ki ji jo je usoda naklonila. Ni ji bilo mar za jezo in zavist, ki jo je njen prihod na dvor vzbudil.

Predstavniki tujih držav na francoskem dvoru so bili o dogodku že prej obveščeni. Zato so imeli čas, da so o vsem poročali svojim vladarjem, ki niso prav nič prikrivali, da ne odobravajo kraljevega koraka.

Kralj tega ni hotel — bil je srečen ter je hotel, da z njim uživa to srečo tudi lepa Jeanne, ki jo je ljubil in ki ga je tudi ona, če že ne ljubila, pa vsaj globoko spoštovala.

To je bil torej začetek novega življenja za Jeanne du Barry. Jeanne ni bila plemiškega pokolenja. Bila je nezakonska hči uboge služkinje, ki je delala v nekem samostanu. Njen oče je bil baje menih ter ga prav zaradi tega Jeanne ni nikoli poznala. Jeannin stari oče Fabien Becu je imel v Parizu majhno gostilno ter je bil daleč naokoli poznan kot velik lepotec. Njemu je bila Jeanne tudi najbolj podobna tako po značaju, kot po zunanjost. Že mlada si je poiskala službo pri bogati družini, kjer je postala ljubimka vseh moških članov družine. Prav zaradi tega je službo tudi izgubila. Bila je veselega značaja in si tega ni jemala preresno k srcu. S svojo lepoto si je kmalu pridobila naklonjenost številnih plemičev in bogatašev in ti so ji preskrbeli službo v najelegantnejši modni trgovini v Parizu. Jeanne je bila prijazna in ljubezniva z vsemi. Pri izbiri ljubimcev ni bila zahtevna — menjavala jih je, kot je menjavala klobuke in obleke. In tako je v svojem dvajsetem letu spoznala grofa du Barryja, ki ni postal samo njen stalni ljubimec, temveč tudi svetovalec in varuh. Prav gotovo bi jo bil tudi vzel za ženo, da ni bil že poročen. Tako je je obsipal samo z bogatimi darovi, ki jih je bila Jeanne zelo vesela.

V tej dobi je Jeanne spoznala kralja, ki mu je bilo tedaj že 60 let. Kralj se je vanjo zaljubil že na prvi pogled. Hotel si jo je pridobiti ter jo je povabil na svoj dvor. Jeanne je vedela, kaj pomeni to vabilo in se ni obotavljala. Obetal se ji je ljubimec, za katerega je bila pripravljena pustiti vse ostale. Grof du Barry je bil sicer nekoliko žalosten, vendar je svoji prijateljici privoščil srečo.

Toda Jeanne je bila za dvor prenizkega rodu. Treba ji je bilo zato poiskati plemenitega moža, ki bi s svojim imenom pokril njeno preteklost. Grof du Barry ji je svetoval svojega brata Vilhelma, ki je bil pripravljen na poroko, če bi dobil za to primerno odškodnino. Grof du Barry je plačal odškodnino in tako je postala lepa Jeanne Vilhelmova žena. Njen mož se je sicer takoj po poroki preselil v drugi kraj, toda to Jeanne ni motilo. Imela je vse kar je želela — lepo vilo, lepe obleke, kočijo in dragulje in sedaj še kralja za ljubimca.

Jeanne je bila predobrega srca, da bi bila v tem položaju pozabila na svoje prejšnje prijatelje. Zato je bila njena vila vedno polna ljudi, ki jim je Jeanne kot nova kraljeva favoritka vedno rada pomagala. Njena ljubeznivost in dobrota sta pripomogli, da si je lepa Jeanne kmalu pridobila naklonjenost tudi vseh tistih, ki so jo v začetku sovražili in mrzili. In med temi so prvi stopili na njeno stran francoski plemiči, ki niso pozabili, da je bila prav Jeanne tista, ki je sprosila pri kralju milost za dva plemiča, ki sta ubila nekega stražnika ter sta bila zaradi tega obsojena na smrt.

Tudi drugače je bila lepa Jeanne vedno pripravljena vsakomur pomagati. Nikoli se ni mešala v dvorne spletke ter je bila vedno z vsemi prijazna in ljubezniva. Kralj, ki je bil bolj zaprtega značaja, je zelo cenil njeno dobroto ter je bil v njeni družbi vesel in srečen.

To kar ji je dvor mogoče zameril, je bila njena razsipnost. Oblek in draguljev ji ni bilo namreč nikoli dovolj. Najprej ji je kralj nakazal mesečni znesek v višini 200.000 liber (skoraj 200 milijonov lir): kmalu je moral to vsoto podvojiti in celo potrojiti. In še vedno ji je denarja primanjkovalo, tako da je bila povsod in pri vseh zadolžena. Življenje je teklo veselo in polno zabav. Dvor se je selil iz Versailessa v Fontainbleau, od tam v Trianom in v Compiegne. Povsod so bile same zabave in plesi in nihče ni gledal na to, koliko denarja se je zapravilo. In prav gotovo bi bilo v tem vzdušju potekalo Jeannino življenje še dalje, da se ni prav tedaj poročil kraljev vnuk, bodoči je Louis XVI. Njegova žena je bila mlada avstrijska grofica Marija Antoinetta, hči cesarice Marije Terezije. Ta je hotela imeti na dvoru prvo mesto in je zato že takoj v začetku začela sovražiti Jeanne, ki jo je smatrala za svojo edino tekmico.

Jeanne je čutila to sovraštvo, toda vedno je upala, da si bo pridobila naklonjenost mlade princese. Tega seveda ni doživela, ker se je sovraštvo Marije Antoinette do nje z dneva v dan večalo. Marija Tereza, ki je bila o vsem obveščena, je skušala sicer hčerko prepričati, da ne dela prav ter da ji lepa Jeanne ni nevarna, toda Marija Antoinetta je ni hotela ubogati in poslušati. Če je le mogla je lepo Jeanne užalila ter ji pokazala, da jo sovraži in prezira.

Na nesrečo je kralj prav tedaj hudo zbolel. V začetku so mislili, da gre le za pljučnico, potem so pa ugotovili, da ima črne koze. Kralj je uvidel, da se mu bliža smrt. Zbal se je božje jeze in kazni in sklenil, da se vsaj pred smrtjo pokesa svojih grehov. Čeprav ga je to najbolj bolelo, se je vendarle pod pritiskom svojega spovednika, odpovedal pred smrtjo lepi Jeanne, ki se je morala takoj umakniti z dvora.

To je bila prva zmaga Marije Antoinette. Sledila je druga zmaga, ko so po kraljevi smrti lepo Jeanne aretirali in jo zaprli v samostan. Morda bi bila v tem samostanu tudi končale svoje življenje, da ni cesarica Marija Terezija sprosila pri novem kralju zanjo milost.

Jeanne je bila zopet svobodna, toda pod pogojem, da se ne prikaže več na dvor. Takrat je imele Jeanne 34 let. Bila je še vedno zelo lepa in privlačna in kmalu je spoznala grofa Brissaca, ki je bil tedaj guverner Pariza. Njuna ljubezen je bila velika in močna. Prav gotovo bi bila srečna, da se v Franciji prav tedaj ni začela revolucija. Ljudstvo je bilo sito revščine in krivic ter se je začelo plemstvu in kralju upirati. Kralj in kraljica sta bila sicer še na svojem dvoru, toda že kot jetnika. Jeanne bi se bila tedaj lahko še rešila v Anglijo, toda prodala je vse svoje dragulje, da bi pomagala plemičem iz ječ in na begu pred revolucijo. To je bila njena poguba. Razbesnela množica je nekega dne napadla Brissaca in ga obglavila. Jeanne je bila od žalosti vsa iz sebe. Zaman so ji prijatelji prigovarjali, naj se umakne in Pariza in zbeži. Jeanne je sklenila, da ostane zvesta kralju in dvoru do konca. Kmalu nato so jo aretirali. Proces proti njej je bil zelo kratek: ljudstvo je zahtevalo, da plača z glavo za vse svoje grehe. Bilo je 8. decembra 1793, ko je bila Jeanne obsojena na smrt. In še v tistem trenutku bi se bila lahko rešila: njen ječar se je namreč vanjo zaljubil ter je bil pripravljen, da jo reši, če bi se mu vdala. Toda Jeanne, ki je vse življenje z lahkoto menjavala svoje ljubimce, je hotela biti tokrat zvesta svojemu mrtvemu Brissacu. Zavrnila je ječarjevo ponudbo in mu pokazala vrata.

Še tisto jutro so jo z navadnim vozičkom odpeljali na morišče.

VEDNO VEČJA POTROŠNJA MAMIL

Neizprosen boj kadilcem opija

Že pred 150 leti je Ramas II., vladar Tajske, globoko pretresen nad tragedijo kadilcev opija, izdal stroge zakone, ki naj bi temu zlu napravili konec. Toda ves njegov napor je bil zaman, tihotapljenje opija, se je vedno bolj širilo. Tudi danes je število ljudi, ki so podvrženi tej strasti zelo veliko. Vznemirjena zaradi teh katastrofalnih razmer je bila vlada Tajske znova primorana intervenirati. Zaprli so vse javne kadilnice, vendar kljub ostrim ukrepom tihotapstvo še dalje cvete.

Problem opija ni breme samo za Azijo. Njegove korenine so se zajedle v življenje tudi na vseh ostalih kontinentih.

Za opij in njegovo usodno delovanje so vedeli že pred mnogimi stoletji. Opij je bil znan že Homerju, verjetno pa so se z njegovim dimom naslajale že številne generacije pred njim. V nekaterih azijskih državah, n. pr. na Kitajskem, so vladarji spoznali, da donaša opij velike dobičke, zato so njegovo gojitev celo podpirali.

Kadilec se v začetku zadovoljuje z relativno majhnimi količinami. Toda s časom je prisiljen doze vedno bolj povečavati, čeprav dobro ve za posledice sanj, izzvanih z opijem. Kadilec izgublja moč. Dogaja se, da potem, ko spozna svojo osebno tragedijo, nekoliko zmanjša doze opija, toda popolnoma se tega strupa nikoli ne osvobodi. Tisti, ki kade, iščejo v opiju iluzijo sreče in pozabljenje skrbi in siromaštva, toda med kadilci je tudi precej takih, ki so zasičeni z realnostmi življenja in zato iščejo v umetno izzvanih fantazijah tisto, česar v vsakdanjem življenju ne morejo najti.

Kot v Tajski, vodijo vojno proti opiju na vsem azijskem kontinentu. Decembra leta 1839 je kitajska vlada prekinila trgovino z Angleži in zaplenila 20.000 zabojev opija, ki so jih vrgli v morje. Za represalijo so Angleži sprožili vojno -- znamenito opijsko vojno — ki so jo Kitajci, povsem razumljivo, izgubili.

Trgovina z opijem igra v nekaterih azijskih državah še vedno obcutno vlogo. Svetovna zdravstvena organizacija je osnovala poseben komite, ki je zadolžen z reševanjem tega mračnega problema. V enem od zadnjih poročil komiteja beremo, da se je potrošnja mamil znatno povečala.

Kljub strogo odrejenim mejam proizvodnje v medicinske namene je količina opija, ki je prihajala na skrivna tržišča, iz dneva v dan večja. V tihotapljenju pripada najvidnejše mesto še vedno trgovcem na Vzhodu.

Afere z opijem niso tuje niti evropskemu podzemlju. Ni še dolgo, kar so pisali časopisi, da je bil šef enega oddelka pariške policije, človek, ki ima mnogo zaslug v borbi proti trgovcem z opijem, aretiran, ker je tudi nanj padel sum, da trguje z mamili. Njegova krivda je bila dokazana. Številni detektivi, opremljeni s teleobjektivi, so ga fotografirali v trenutku, ko je z zavojem surovega opija prišel iz hiše, ki so jo imeli pod kontrolo.

Ugotovljeno je, da je število uživalcev opija v Nemčiji močno naraslo. Zanimivo je dejstvo, da se tudi tukaj kot v mnogih kulturnih državah ukvarjajo s trgovanjem z mamili številni zdravniki.

Nesramna imena izvrstnih vin

Zvijača menihov in zabavna trgatev

Med znamenitimi vini iz dolne reke Moselle so najbolj znana: «Doktor», «Zlata kapljica», «Sončna ura» in «Črna mačka». Toda po znamenitostih jih daleč prekaša vino, ki ga na nemški obali imenujejo «Nacktarsch». To vino proizvajajo že 250 let, njegovega imena v dostojnem društvu naglas ne povedo, pijejo ga pa radi.

Ko je francoski kralj Ludovik XIV. okupiral levo obalo Rena, so nekemu samostanu pripadali vinogradi zelo stare vasi Kroev. Tamkajšnji vinogradniki so morali kot tlačani delati v samostanskih vinogradih. V času trgatve so jim menihi dovolili, da iz samostanskih vinogradov nabirajo tako dolgo, dokler ne zgori sveča, določene debeline in višine.

Ko je jeseni 1711. leta vinska trta izredno bogato obrodila in je vse kazalo, da bo tudi vino najboljše, so bili menihi slabe volje, ker so vedeli, da bodo morali del tako imenitne letine prepustiti svojim tlačanom.

Razmišljali so, s kakšno zvijačo bi tlačanom - vinogradnikom odvzeli njihov «deputat». Eden od menihov se je spomnil: preden bodo tlačani pričeli s trgatvijo, jim bo v hrano nasul veliko količino sredstva za «čiščenje prebave». Tako so menihi upali, da tlačani tako v določenem času ne bodo mogli zase nabrati mnogo grozdja.

Toda kmetje so «pogruntali» meniško prekanjenost. Bilo je sicer prepozno in sredstvo za «čiščenje» je že pričelo močno delovati, ampak takrat so obiralci in obiralke «brez sramu razgalili svoje zadnjice», da ne bi v vinogradu niti za trenutek morali prekiniti obiranja — «za svojo prešo».

Odkar so viničarji iz vasi Kroev s svojimi ženami prelisičil zvite menihe, se vino tega grozdja, ki so ga do tedaj prodajali pod imenom «Kaj Kroeveu» pričeli imenovati «Nacktarsch» («gola zadnjica»), da bi se tako večno rogali lakomnim menihom.

Še danes je v vasi Kroeve mnogo starinskih gostiln in vinotočev. V teh starih gostilnah mrgoli turistov in jesenskih gostov, v gostilni «Pri vitezu Goetzu» pa so zidovi poslikani s samimi golimi zadnjicami — s čimer nazorno prikazujejo smisel naziva najbolj znanega tamkajšnjega vina.

SENILNOST po tržaških ulicah

Veliko zanimanje za snemanje filma, ki ga režira M. Bolognini

Pred dobrim tednom so v Trstu začeli snemati film «Senilnost», ki ga režira Mauro Bolognini. Scenarij je napisan po istoimenskem romanu tržaškega pisatelja Itala Sveva. V glavnih vlogah nastopata Claudia Cardinale in Antony Franciosa. Film bodo snemali še dober mesec; večinoma v Trstu, nekaj prizorov pa tudi na Opčinah in v bližnji okolici, kamor so že pred leti Tržačani radi hodili na izlete.

Zgodba se dogaja med dvema vojnama, in sicer okrog leta 1924. Zaradi tega imajo igralci in statisti pričeske in obleke po kroju iz tedanjih časov, po ulicah pa ropotajo stari avtomobili in tramvajski vozovi, ki so že za muzej.

Nič čudnega, če je snemanje tega filma z zgodbo, ki se dogaja v našem mestu, vzbudilo toliko zanimanja in radovednosti med Tržačani, saj je to za naše mesto prava redkost. Do sedaj namreč niso snemali v Trstu še nobenega filma, razen nekaj kratkih prizorov.

Že ko tehnično osebje pripravlja vse potrebno za snemanje filma, se začnejo zbirati radovedneži. Vedno več jih je in ne odidejo dokler ni snemanje zaključeno. V marsikateri družini imajo te dni kosilo bolj pozno, nekatere dijakinje pa «špricajo» šolo iz radovednosti in v upanju, da se jim bo odprla pot v filmski svet.

V četrtek smo nekaj časa prisostvovali snemanju na Trgu Venezia. Zbralo se je toliko ljudi, kakor da bi bilo tam volilno zborovanje. Policija je imela precej dela, da je držala ob strani radovedneže.

Na sporedu je bil kratek prizor. Angiolina (Claudia Cardinale) teče na tramvaj, za njo pa Emilio (Antony Franciosa), ki jo kliče: «Angiolina! Hočem te še videti». Ni je dohitel. Prav pred nosom se mu je odpeljala s tramvajem, v katerem so že nekaj ur posedali in čakali statisti v čudnih oblekah in uniformah.

Vreme je muhasto in se poigrava tudi z režiserji. V sredo ne bi smelo deževati, pa je lilo kot iz škafa in snemanje je odpadlo. V četrtek pa bi moralo deževati in so si morali pomagati z umetnim dežjem.

Občinstvo je kolikor toliko disciplinirano. Tu pa tam morajo vendar policaji energično nastopati. Najbolj nestrpni so lovci na avtograme. Med odmorom so kar navalili na avto, v katerem je počivala lepa igralka. Zaman so čakali in molili notese ter šolske zvezke. Med snemanjem sploh ne deli avtograme. Svojim občudovalcem se včasih le prijazno nasmehne. Kdor ima s seboj fotografski aparat, teh je precej, in utegne ujeti v kadrcej, in utegne ujeti v kadrtlico srečen trenutek, toda je manj, je ves zadovoljen. Z navihanim noskom in namršenim obrazom pa odidejo dekletca, ki se niman trudijo, da bi jih režiser zagledal in odkril.

Claudia Cardinale, ki jo vidimo na gornji sliki bere scenarij pred snemanjem, ima v tem filmu glavno žensko vlogo. To je njen 16. film

Antony Franciosa ima glavno moško vlogo. Na sliki zgoraj ga vidimo v pogovoru z asistentom režije. To je njegov 11. film. Posnemo ga zlasti iz filma «Kruh, buk poln dežja»

Tehnično osebje pripravlja vse potrebno za snemanje naokrog pa je že vse polno radovednežev, kakor vidimo na levi sliki

HOROSKOP

Veljaven od 23. do 29. oktobra

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) V srčnih zadevah vam bodo zvezde naklonjene, toda otresti se morate ljubosumnosti. V poklicnem delu boste naleteli na male ovire. Razgibani poslovni razgovori. Srečna dneva torek in sreda.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Tudi vam bo v ljubezenskih zadevah sreča še mila. Spoznali boste osebo, ki bo vzbudila vaše zanimanje. Srčne zadeve vas ne smejo tako prevzeti, da bi zanemarjali poklicno delo. Srečna dneva sobota in nedelja.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Melanholija in obujanje spominov na lepe dni, ki ste jih preživeli z drago osebo. Načrtno in vztrajno se lotite poklicnega dela, pa boste dosegli svoj cilj in želi uspeh. Lepa priložnost za izlet. Srečen dan sobota.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) V srčnih zadevah nič novega. Draga oseba vas ima rada, čeprav o tem ne govori. V poklicnem delu boste dosegli priznanje, ki vas bo zelo razveselilo. Z novimi prijatelji bodite nekoliko bolj previdni. Srečni dan petek.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Z drago osebo se boste dobro razumeli in preživeli nekaj prijetnih ur. Nevoščljivi sosedje si bodo zaman brusili jezike na vaš račun. Uspeh v poklicnem delu, toda čakajo vas nove naloge Srečna dneva nedelja in sreda.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Izginila bo zaskrbljenost glede družinskih razmer. Obisk drage osebe vas bo zelo razveselil, še bolj pa pismo, ki ste ga nestrpno pričakovali. V poklicnem delu boste dosegli uspeh. Srečna sobota in nedelja.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Paziti morate, da ne bo prišlo do malenkostnih sporoh z drago osebo, ki bo te dni zelo občutljiva. V poklicnem delu se boste znali prilagoditi novim razmeram. Srečna dneva torek in četrtek. Pismo.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) V ljubezenskih zadevah se bo nekaj začelo krhati. Lahko boste pravočasno preprečili neprijetne posledice, če ne boste tako trmasti. V poklicnem delu kratek zastoj. Izkoristite priložnost, da uredite osebne zadeve.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Notranje zadovoljstvo in osebno zadoščenje, ker boste rešili neko zadevo. Redno poklicno delo. Prijetno sporočilo in lepa priložnost za izlet ter razvedrilo v prijetni družbi. Pazite na svoje zdravje. Srečni dan nedelja.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) V srčnih zadevah vse normalno. Nekdo misli na vas, ker ste mu všeč. Poklicno delo bo vedno bolj zahtevno in ga ne smete zanemarjati. Na zabavo boste lahko mislili ko boste imeli več časa na razpolago.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Tako je v življenju, vedno ne more biti lepo, ostane pa spomin na prijetne dni. Nevoščljivi delovni tovariši bi vam radi škodovali. Bodite bolj previdni in vestni pri delu, drugo naj vas ne skrbi. Srečni dan sreda.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Prijetno srečanje z osebo, ki vam je bila nekoč pri srcu, bo zelo ugodno vplivalo na vaše razpoloženje. V poklicnem delu se vam obeta uspeh. Takoj morate urediti neko osebno zadevo. Pismo.

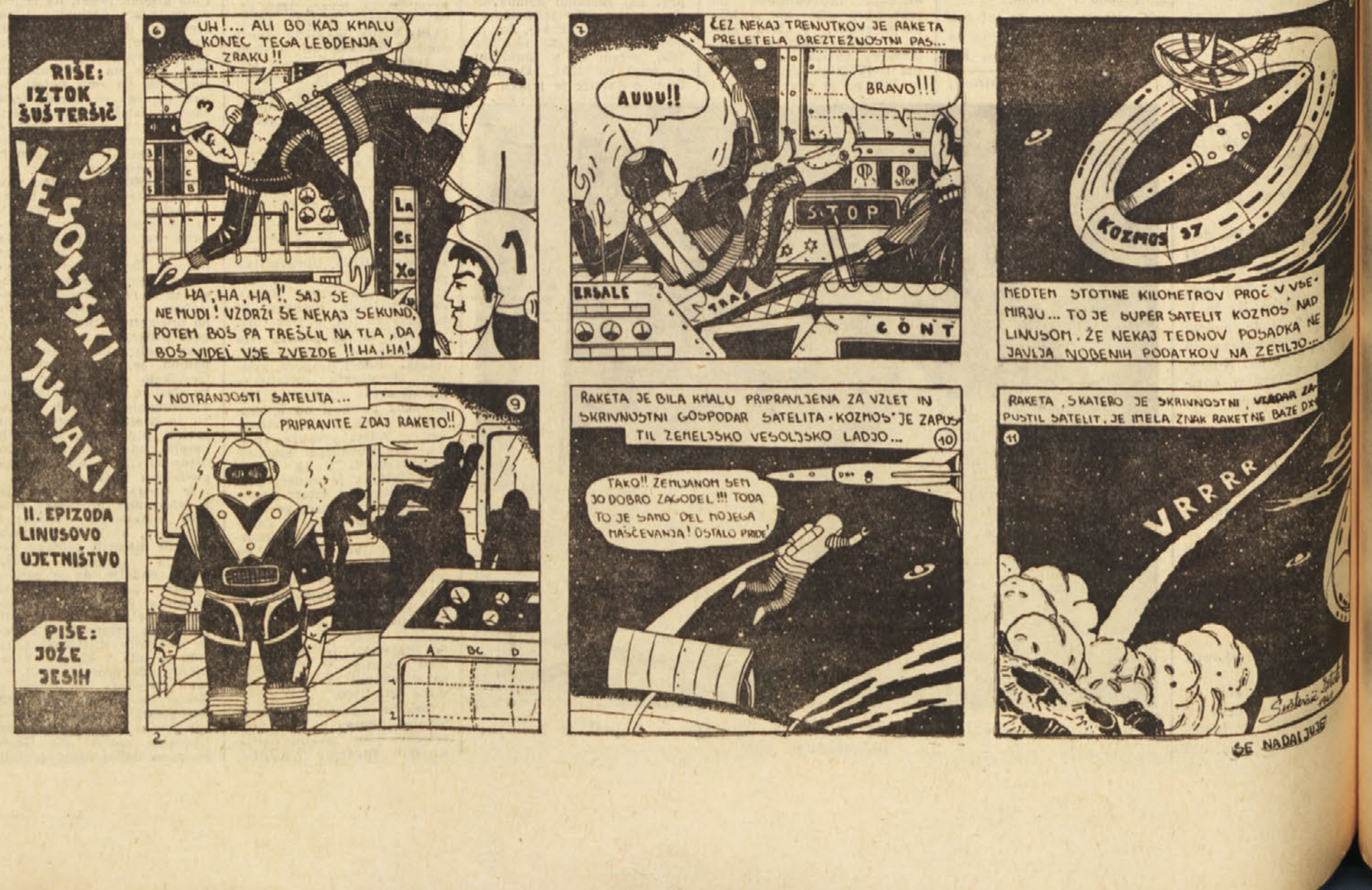

iz naših krajev

Narasle vode poženejo tudi najpogumnejšemu strah v kosti

«Oddahnili smo se šele takrat ko smo videli, da voda upada»

Pripovedovanje ljudi, ki so iz neposredne bližine opazovali silovitost narasle Soče - Ali se papirnica v Rubijah gradi na primernem kraju? - Hude posledice poplav v Beneški Sloveniji

Sovodenjci še vedno živijo pod silnim vtisom, ki sta ga na vse, zlasti pa na prebivalce «v vasi» in pri rubijskem mostu, napravili Soča in Vipava s svojo visoko vodo.

Franc Pelicon, ki ima 84 let in je v svojem življenju videl že marsikaj, se še ne spominja, da bi voda kdaj prišla tako daleč proti sovodenjskim hišam.

Tudi županov sosed Franc Pelicon je istega mnenja. Soča še ni nikoli poplavila njegove njive pri črpalki ob cesti, ki pelje k Soči. Tudi črpalka sama je bila pod vodo in je molel iz vode samo njen zgornji del. Mnogo smo ga vprašali, če je Soča po stari navadi odnesla kaj zemlje, kjer imajo njive, je dejal, da tega ni mogoče ugotoviti, dokler voda ne odtečejo.

Ogledali smo si področje pri potoku, kjer je voda odnesla še tisto noč, in videli, kako so vsi travniki in njive pokriti s svetlosivim blatom. Na tem kraju škoda ni tolikšna kot «v vasi,» kjer je prišla voda skoraj do Romašičeve hiše, ki je najbližje Soči. «V vasi» je voda tok odnesel z njiv dosti dobre zemlje, ki je rahla in puhlica. Uničil je pridelek na številnih njivah. Marsikateri veliko škodo je utrpel Anton Tomsič, ker mu je voda popolnoma razcefrala cvetačo in drugo zelenjavo.

Eva Gulin nam je tudi pokazala mejo, do kam je segala Soča, ko je bila najbolj na višku. Od ceste na koncu «vasi» se je razprostirala, doklej je segalo oko. Kmetje so bili v skrbeh, da ne bi prišla do hiš, in so nekateri zaradi previdnosti odpeljali živino na varno.

Seveda pa mladina, brezskrbna kot je, v takšnih primerih išče tudi zabavo. Tomšičev in Floreninov sta od nekje prinesla čoln in se vozila nad njivami. Hotela sta izkoristiti priliko, ki jo najbrž še dolgo let ne bosta dočakala.

Oceniti škodo, ki je nastala na tem področju pod Sovodnjami, ni tako lahko. Prav gotovo pa znaša več milijonov, ker je voda poplavila okoli 100 njiv in našla skoraj na vsaki, čeprav je že pozna jesen, pridelek in ga uničila.

Prakseda Beltram, ki stanuje poleg Vipave, kjer podjetje Proto gradi novo papirnico, je pripovedovala, kako je voda preplavila celotno gradbišče ter cesto, ki pelje na Peč. Dosegla je višino kakšnih 40 cm ter polovico stopnic, ki vodijo s ceste na njen vrt. To višino je voda dosegla v torek ob 8. uri zjutraj. Vipava je po njenih trditvah bila višja samo leta 1926, ko jim je prišla v hišo. Voda je polagoma naraščala, da je nekaj po kosilu pač lahko šla še tik ob robu ceste proti rubijskemu mostu. Pozneje, cesta sploh ni bila več prehodna. Ker so se bali hujšega, jim je dr. Cotič prinesel dve marmornati plošči, s katerima so zazidali kletni okni. Iz pritličja pa so znesli v zgornje nadstropje vse pohištvo.

Tudi Gratoń je znosil iz hleva kokoši in krompir, iz Petrusijeve lope, ki je nizko ob reki, pa so komaj ob času rešili psa in kokoši.

V četrtek delavci na gradbišču papirnice niso delali, ker je bilo vse namočeno. Prejšnji dan pa so morali na nekaterih krajih napraviti jezove iz opeke, da jim ne bi odplavilo desk, ki so plavale naokoli.

Otrokom je bila visoka voda v veliko veselje; brodili so ponjej in si nabirali vtise, ki jih še dolgo ne bodo pozabili.

Kaj pa lastnik, ki je sklenil graditi papirnico na tem kraju? Kakšne vtise je on dobil ob tej nesreči?

Tisto noč marsikdo ni imel mirnega spanca. Beltramova je ob 2. zjutraj vstala, da bi se prepričala, če gre na bolje ali na slabše. Voda je do tiste ure že upadla za nekaj decimetrov. Mirno je legla spat, zakaj nevarnost je bila mimo. Tudi ostali vaščani, ki so bili najbolj ogroženi, so si oddahnili, ko so videli vodo padati.

Od ponedeljka zvečer do srede popoldne je nepretrgoma lil dež tudi po celi Beneški Sloveniji. V sredo ob 13. uri so bile vse doline Beneške Slovenije več ali manj pod vodo. Reka Nadiža v Nadiški dolini, Aborna v Sovodenjski dolini in Kozica v Rečanski dolini so prestopile bregove in poplavile ter odnesle vse, kar so našle na svojem siloviten pohodu. Pod Semurjem in Dolenjo Merico je udarila Kozica čez njive posejane s koruzo preko asfaltirane ceste in pretrgala zvezo za več časa med Čedadom in Sv. Lenartom, Srednjem, Grmekom in Dreko.

Devetnajst let staremu Adrijanu Predanu iz Sredenskih Raumi, ki se je drznil z vespo preko vode čez cesto pri Semurju, je voda odnesla vespo izpod njega in on sam se je komaj rešil. Čez reko Kozico pri Trebežanih pod Lesami so gradili vojaki most, katerega je bila odnesla povodenj v znanem neurju, ki je prizadelo naše kraje meseca junija 1958. leta. Sedaj pa je voda odnesla vse, kar so bili doslej zgradili z materialom in orodjem vred. V novih stanovanjih, ki so jih zgradili lansko leto med Lesami in Klodičem so bile vse kleti polne vode.

Prebivalci Nadiške in Rečanske doline so mnogokrat žrtve strašnih poplav. Za to nosijo veliko krivdo odgovorne oblasti, ker nočejo napraviti potrebnih nasipov ob rekah, in sicer v tistih krajih, ki smo jih že stokrat omenili v naših časopisih. Zaradi poplav bi bilo prišlo med Semurjem in Dolenjo Mirco tudi do hujših nesreč. Zato postaja vedno aktualno vprašanje zgraditev obrečnega nasipa, ki naj bi segal od Skrutovega do Azemskega mostu. Glede tega bi se morale zganiti občinske oblasti v Sv. Lenartu in dati več posluha napredni manjšini v občinskem svetu, katera se že dalj časa odločno bori za zgraditev tega nasipa.

Naše korenine

Običaj je, da skoraj vsak teden na tej strani predstavimo enega ali več naših korenin iz tržaške okolice. Te dni smo se oglasili na Općinah in obiskali najstarejšega domačina Justa Skabarja. «Zušto od Kalan», kakor ga kličejo vaščani, se je rodil na Općinah 23. oktobra 1869. leta, kar pomeni, da bo jutri praznoval svoj 92. rojstni dan. Kljub svoji visoki starosti pa se «Zušto od Kalan» kar dobro počuti, le kot nam je dejal — zadnje dni ga bolijo noge, tako da je že ves teden doma.

Do lanskega leta je Just Skabar še opravljal svoje vsakdanje delo kot vrtnar v vili barona De Algori na Općinah, kjer služi že celih 77 let. Takoj ko je dokončal osnovno šolo, je začel delati in od tokrat je vse to služil istemu gospodarju.

Cesarju je služil v Trstu in ko je bil nekaj ur prost, je pešačil iz mesta domov, kajti takrat še ni vozil openski tramvaj.

Leta 1897 se je poročil s pok. Terezo Ferluga iz Ferlugov, katera mu je v zakonu povila šest otrok in od katerih sta samo še dva živa.

Za časa prve svetovne vojne je Just Skabar bil poklican v vojsko in na njegovo srečo so ga že naslednji dan poslali na Općine, kjer je kot avstrijski vojak imel pod seboj dvajset ruskih ujetnikov, ki so urejevali vrtove vil tedanjih avstrijskih oficirjev na Općinah. Marsikaj nam zna Just Skabar povedati, spomin ima zelo dober, vedno je čital slovenske knjige in časopise in tudi dandanes še rad čita, gleda televizijo in se zanima za vse, kar se dogaja na svetu .

Ob njegovem rojstnem dnevu se čestitkam sorodnikov, prijateljev ter vseh vaščanov, pridružujemo tudi mi in mu želimo da bi preživel še mnogo zdravih in srečnih dni kot zvest čitatelj našega dnevnika.

Iz Nabrežine

Beseda o učiteljstvu

Že naši predniki so bili toliko duševno razviti in razgledni, da so razumeli pomen osnovne šole za vsakdanje življenje. Svoje otroke so radi pošiljali k pouku in ni bilo opominov ali kazni ta radi njihove odsotnosti; zanimali so se za napredek svojih otrok. Učiteljstvo se je zavedalo svoje težke in odgovorne naloge, učilo šolsko mladino vestno in z močno razvitim čutom poklicne dolžnosti in odgovornosti, vzgajalo v čimbolj koristne člane družbe in zavedne člane svoje narodne družine ter se pri tem posluževalo primernih vzgojnih ukrepov in po potrezi tudi strožje kazni, ki se ji starši niso nikoli uprli.

Še večja zasluga učiteljstva je bila v njegovem prizadevanju, da bi nudili pošolski mladini strokovno izobrazbo. Tako smo po njegovi zaslugi dobili šolo za kamnoseke. A še večje priznanje si je učiteljstvo zaslužilo z izvenšolskim delovanjem — na prosvetnem področju. V spominu imamo razen drugega izredno plodno dobo izza konca prejšnjega stoletja do prve svetovne vojne, ko je naš pevski zbor pod vodstvom domačina pok. učitelja Avgusta Tanceta zaslovel po vsem Slov. Primorju in ostali Sloveniji. Takšno učiteljstvo smo spoštovali in ljubili ter bili nanj ponosni; bilo je v pravem pomenu besede ljudsko učiteljstvo, prežeto z idealizmom, globokim razumevanjem in požrtvovalnostjo za dvig prosvetne ravni in narodne zavesti našega ljudstva.

Kako radi se starejši vaščani na to spominjajo in močno pogrešajo tako delovanje. A imamo še teži in mnogo bolj bolesten primer, ki se mu upirajo vsi pošteni vaščani, primer, ki že nekaj časa preizkuša naše živce. Menda nam ni potrebno posebe naglašati, da spadajo k vzgojiteljem le oni, ki so na zadostni etnično moralni višini in cenijo resnico in pravico ter znajo ljubiti in spoštovati: ljubiti svoj narod in njegove moralne vrednote, spoštovati pa druge narode. Kdor pa je moralno že tako zmaličen, da zataji svoje narodno poreklo, se odtuji svojemu rodu in tako pogori ter zataji samega sebe, ta nima osnovnih pogojev za učiteljski poklic, še najmanj pa na šoli, katere mladina pripada narodu, ki se mu je dotična učiteljska moč izneverila. Takšno je enotno mnenje vseh vaščanov.

Matija Smotlak

V ponedeljek so v Mačkovljah pokopali komaj 58 let starega vaščana Matijo Smotlaka.

Vsi, ki so zvedeli za njegovo smrt, so kar obstali saj so ga še v soboto videli, ko je ob eni uri popoldne odšel z doma namenjen v Dolino. Tu se je oglasil na poštnem uradu, potem pa je odšel v gostilno, kjer se je v družbi svojih znancev pogovarjal in popil kozarec vina. Nenadoma mu je postalo slabo, in zaman so prijatelji poklicali rešilni avto, kajti ubogi Smotlak je medtem že umrl za srčno kap.

Veliko število domačinov, vaščanov iz sosednih vasi ter znancev in delovnih prijateljev iz Trsta na pogrebu, je bil dokaz, kako je bil pokojnik priljubljen. Pokojni Matija je bil zaposlen več let kot delavec pri pokrajinski upravi, prej pa je delal celih 10 let pri plavžih železarne.

Kakor toliki naši zavedni ljudje, je bil tudi on z družino za časa fašizma preganjen. Med osvobodilno borbo pa je skupaj s tremi brati šel tudi on v partizane, kjer se je boril proti nacifašizmu. Njegov brat Alojz je padel v borbi na Dolenjskem, tako da so se po osvoboditvi vrnili domov samo trije bratje.

Pokojnemu naj mu bo lahka domača zemlja, sorodnikom pa naše sožalje!

MAČKOVLJE

Most na Križpotu je v slabem stanju, posebno pa v deževnem času. Občina je že večkrat obljubila, da ga bo popravila, toda doslej je ostalo le pri obljubah. Lastniki, ki imajo svoja posestva na onstran Reke, želijo da bi občinska uprava čimpej obljubo izpolnila.

KATINARA

V naši vasi nimamo javnega smetišča, tako da so vaščani prisiljeni puščati smeti okoli hiš, kar je proti higienskim pravilom. Skrajni čas bi bil, da bi se tržaška občina zato pozanimala in dobila primeren prostor za javno smetišče.

Karakteristike: kub. motorja 1089, poraba bencina 7 l za 100 km, brzina 125 km-h, cena 895.000 lir plus I. G. E.

Zastopnik in nadomestni deli: AUTOEMPORIO Trst, Ul. T. Luciani 6 - Tel. 72-233 (lastnik Igino Cociancich)

VAŽNO: za kupce do 31. decembra letos stroški I.G.E. in imatrikolacija na račun podjetja!

Okrvavljeni pločnik

(Nadaljevanje s 3. strani)

novno je pogledal Tonyja, potem pa je zamrmral:

— Obžalujem.

Vzel je Angelo pod roko in oba sta stekla proti neonski luči na drugem koncu ulice.

«Bojita se 'Guardijanov',» je pomislil Tony. «Jaz pa se jih nisem bal. Nikoli se nisem izogibal spopadov z njimi.»

Bilo je 11,49. Enajst minut do polnoči. Dež se je malo umiril. Bilo je hladno, toda v njegovem telesu je bila vročina in dež ga je hladil. Vedno je ljubil dež. Spomnil se je, kako je nekoč sedel v Laurini hiši, medtem ko je dež lil po oknih, in kako je gledal na ulico in opazoval ljudi, kako so bežali pred dežjem. To je bilo takrat, ko je pristopil k «Royalom». Spomnil se je, kako je bil srečen, ko so ga «Royali» sprejeli, «Royali» in «Guardijani» — dve največji tolpi. On je bil «Royal». Ta pripadnost je nekaj pomenila.

Zdaj, na ulici, medtem ko je hladni dež namakal njegovo vroče telo, se je vprašal, ali to kaj pomeni. Če bo umrl, bo Tony in ne «Royal». Enostavno Tony. In nenadoma se je vprašal, ali so «Guardijani», ki so ga pričakali v zasedi in ga raniti z nožem, sploh kaj razumeli, da je on Tony? Ali so vedeli, da je on Tony, ali so vedeli samo to, da je on «Royal», ker nosi rdeč svilen jopič? Ali so zabodli z nožem njega. Tonyja, ali so razrezali z nožem samo jopič in napis? Kaj pa je bil vreden napis, če bo umrl?

«Jaz sem Tony!» je nemo kriknil. «Zaboga, jaz sem Tony!»

Opazoval je mimoidoče na drugem koncu ulice. Ležal je neopažen, ljudje pa so hodili mimo njega. Ljudje niso vedeli, da je on Tony. Ljudje niso vedeli, da živi.

Hotel je zavpiti: «Hej, živ sem! Mar ne veste, da sem živ? Mar ne veste, da živim?»

Če ne bi nosil rdečega jopiča, ga ne bi zabodli. Niso mu zarili noza v telo zato, ker so sovražili Tonyja; noz je sovražil samo rdeči jopič. Jopič je neumna, brezpomembna stvar, ki ga zdaj stane življenje. Hotel se je iznebiti jopiča. Z gnusom se je hotel iznebiti jopiča.

Ležal je in se boril z gladko svilo. Njegove roke so bile težke in bolečina je rezala njegovo telo, kadarkoli se je premaknil. Zvijal se je in boril in obračal, dokler ni osvobodil ene roke in potem še druge. Nato se je zvalil stran od jopiča, obležal miren in težko dihal ter poslušal šum svojega dihanja in šum dežja. Mislil je: «Dež je prijeten... jaz sem Tony...».

* * *

Prišla je s policajem ob 12,05.

Ob 12,01 ga je našla na ulici. Minuto po polnoči. Zapustila je ples, da bi ga poiskala; ko ga je našla, je pokleknila ob njem in rekla:

— Tony, jaz sem. Laura...

Ni ji odgovoril. Zdrznila se je in solze so ji zalile oči. Potem je stekla po ulici, se davila v solzah in ni nehala teči, dokler ni našla policaja.

In zdaj je stala ob policaju in gledala v Tonyja.

Policaj se je vzravnal in rekel:

— Mrtev je.

Nenadoma je prenehala jokati. Stala je na dežju in ni nič govorila. Gledala je samo v mrtvega mladeniča na pločniku, gledala je v rdeči jopič, ki je ležal četrt metra od njegovega telesa.

Policaj je dvignil jopič in ga obrnil.

— «Royal», — je dejal.

Laura je pogledala v stražnika in zelo mirno rekla:

— Ime mu je Tony.

Stražnik je zvil jopič preko roke. Izvlekel je črno beležnico in jo odprl na prazni strani.

— «Royal,» — je ponovil. Nato je pričel pisati.

KRIŽANKA

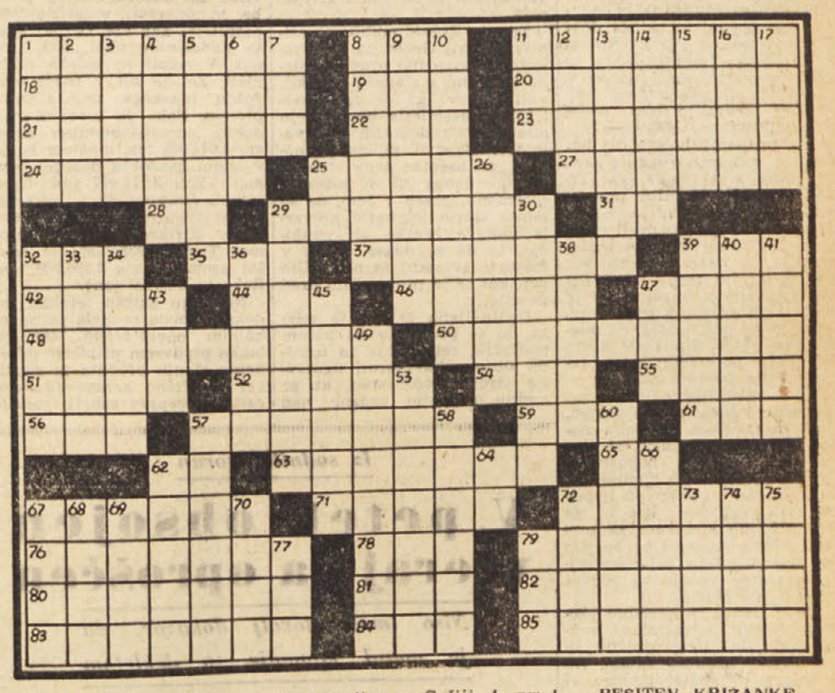

BESEDE POMENIJO:

VODORAVNO: 1. okvara vida, 8. kulturna rastlina, 11. manjša, stoječa, umazana voda, 18. krasotec, 19. domača žival, 20. brišem, odstranjujem z radirko, 21. vrsta ženske naglavne rute, 22. pritok Volge, 23. ljudje iz istega kraja, domačini, 24. trohljivi, 25. neotesana, surova, 27. usmerjevalen, 28. osebni zaimek, 29. sredstva za pitje osvežilnih pijač, 31. rimsko število, 32. vrednostni papir, 35. nočna ptica, 37. vaja na orodju, 38. močan nenaden zvok, 42. pripadnik evropskega naroda, 44. kemična prvina, 46. grška boginja morja, 47. skrhane, nenabrušene, 48. zapovrsten, 50. pohabljenec, 51. švedsko moško ime, 52. blagovni vzorec, 54. naglo premikanje, 55. jugoslovansko pristanišče, 56. reka v Afriki, 57. vrsta kuščarja, 59. tedaj po hrvatsko, 61. vodni pojav, 62. znak za kalcij, 63. puščava v Čilu, 65. italijanski spolnik, 67. velike opice, 71. Obri, 72. osemenjujem, rodim, 76. izgubiti družbo in ostati sam, 78. ali po hrvatsko, 79. goljufije, 80. narodnostni odpadnik, ki barva obraza in kože, 82. ruska čajna kuhalna naprava, 83. čistiti saj, 84. žensko ime, 85. material.

NAVPIČNO: 1. steber, 2. divje živali iz tujih krajev, 3. pokrajina v Grčiji, 4. prikazen, 5. seno tretje košnje, 6. naglo se gibati, 7. okrajšano srbsko moško ime, 8. čirav, 9. športno panoga, 10 odvzemajoč moči, 11. nobesni pojav, 12. švedsko moško ime, 13. slovenski skladatelj, 14. mesto v Ukrajini, 15. obrtnik, 16. moško ime, 17. psevdonim pisatelja Viktorja Cara, 25. okrajšava za glej, 26. sol ocetne kisline, 29. jedilna posada, 30. nalepka: predpisi za vedenje, 32. največji prežvekovalec iz družine goveda, 33. nekdanje ploščinske merske enote, 34. dežela v Himalaji, 36. vrsta ptic (roparice), 38. mesto na Japonskem, 39. kuhalna posoda, 40. zidaki, 41. oseba iz opere «Prodana nevesta», 43. čop, obesek, 45. vrstilni števnik, 47. veznik, 49. sprožena, nenapeta, 53. čist, nemoten, 57. zarod, seme, potomstvo, 58. dohode države, 60. zadrega, ko moramo izbirati med dvema izključujočima se možnostimi, 62. dišavnica, 64. osebni zaimek, 66. iz njega delajo vence za zmagovalce, 67. oseba iz opere «Madame Butterfly, 68. število, 69. okvare, poškodbe, 70. državni proračun, 72. pritrdilnica, 73. danes zjutraj, 74. država v Aziji, 75, sistem za količinsko ocenjevanje, 77. hoditi, 79. medmet, ki poziva k tišini.

RESITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

VODORAVNO: 1. bolečina, 8. usoda, 12. grad, 16. Agadir, 17. strah, 19. parola, 21. visim, 22. vtem, 23. narod, 24. Abel, 25. koren, 26. param, 27. mi, 28. rak, 29. sadim, 30. Kanal, 31. koc, 32. Sm, 33. nered, 34. sokot, 35. tura, 36. bolan, 37. notes, 38. kuha, 39. apetit, 41. pilot, 42. Panama, 44. osem, 45. pomor, 46. Pamir, 47. hren, 48. kalen, 49. popis 50. ne, 51. ven, 52. komis, 53. balin, 54. gor, 55. ač, 56. počep, 57. bager, 58. rovi, 59. pošit, 60. polog, 61. peneč, 62. Arabec, 64. Sušid, 65. rezila, 66. slikonica, 67. apatičen.

NAVPIČNO: 1. Bavarska, 2. ogibam, 3. lasek, 4. edil, 5. čim, 6. Ir, 7. Astrid, 8. uren, 9. sam, 10. oh, 11. aparat, 12. grom, 13. rod, 14. Al, 15. davica, 18. trem, 20. Aral, 22. voden, 23. Nanos, 25. karat, 26. paket, 27. moram, 29. selim, 30. Kotor, 31. kuhar, 33. noten, 34. Solom, 35. Tunis, 36. besen, 37. Nimes, 38. kamin, 40. Poreč, 41. polip, 42. papir, 43 Američan, 45. pamet, 46. poleg, 47. hvala, 48. kočica, 49. pagoda, 50 novele, 52. košek, 53. Bali, 54. gonič, 56. pobi, 57. Boža, 58. Rezi, 59. pal, 60. Puc, 61. pet, 63. RS, 64. si, 65. Ra.

Slovensko časopisje v Trstu v dobi od leta 1876 do 1918

(Nadaljevanje s 3. strani)

[illegible] degli audetti alle imprese [illegible] vprašanjem v pe[illegible] stroji se posveča tudi položaju delavcev v primerjavi, sodarjev in drugih. Nekateri dvojni članki izhajali vzporedno dvojezično (n. pr. pozdravni članki v prvi številki), nato se članki vrste mešano, glede tematike, da je kot «nekaj resp.» navedeni Francesco (!) Millost in poznejše Vincenzo (!) Kermolj, je slovenska izredno slaba, [illegible] kjer so italijanski članki na prvem mestu in nato pod slovenskim naslovom v izhaja šele slovenski. Zadnja številka v Trstu (Biblioteca Civica) z dne 29. aprila 1915 (št. 149) je brez opozorila, da bo list prenehal izhajati.

Med najbolje urejevane liste, ki so doživeli dolgo življenjsko dobo, sodi 14-dnevnik ŽELEZNIČAR (1908—1915), glasilo slovenskih železniških nastavljencev. Štiri leta in pol ga je lepo tiskal koprski tiskar Priora, najprej kot Carlo, od 15. številke kot Dragutin. Drugo polovico petega letnika (1912) je tiskal Herrmanstorfer v Trstu (od 15. št.), VII. letnik se je samo tiskal v Ljubljani, popolnoma pa se je list preselil tja z VIII. letnikom (od 1. junija 1915). Urednik in izdajatelj je bil Josip Kopač. Dunaj je naveden kot sedež upravništva.

Kot tretji med strokovnimi listi je STAVBINSKI DELAVEC (1911—1914). Izdajatelj je bil Teodor Meissner na Dunaju, odgovorni urednik Josip Petejan. Dešnjsko ga je urejal R. Gobuh. Izhajal je polna tri leta v Trstu. Redno je javljal za vso Avstroogrsko, kjer lahko zidarji dobijo delo ali kje ga ne morejo dobiti in opozarjal na podjetja, ki so izdajala stavkokaze. Izhajati je prenehal 20. avgusta 1914 z oznanilom, da je to le začasno.

Številni so bili na Tržaškem delavci v kamnolomih. Imeli so svoje strokovno glasilo KAMNARSKI DELAVEC (1912—1914) kot glasilo Zveze kamnarskih delavcev v Avstriji. List je bil tiskan na Dunaju, toda urejevan v Trstu. Odgovorni urednik je bil Ivan Batic, dejanski urednik je bil nekaj časa R. Gobuh. List je prinašal slovenske in italijanske članke. Pod italijanskim naslovom «Il lavoratore della pietra» je podpisan Giovanni Battig kot «editore e red. resp.».

List KOVINAR, «glasilo Zveze avstrijskih kovinarjev», je izšel v prvi edini številki oktobra 1914 (34).

34 Odgovorni urednik je bil Ignacij Miheve (35).

35 Narodna delavska organizacija, ki je bila pod okriljem narodnjakov («Edinost»), je v borbi za pravice slovenskih delavcev poudarjala predvsem narodnost. S socialno demokratsko stranko, ki se je potegovala za razredne koristi skupno z italijanskimi delavci, sta si neprestano nasprotovali. NDO je eno leto po ustanovitvi, leta 1908, začela izdajati pod uredništvom Alojzija Tobaja, že od 8. številke pa Stefana Kosa, svoj tednik NARODNI DELAVEC (1908—1911), najprej kot «Glasilo Narodne delavske organizacije», od 49. številke II. letnika pa kot «Glasilo Narodne delavske organizacije jugoslovanskih železničarjev». Toda ko se je ta Zveza odločila, da začne februarja 1911 izdajati svoje glasilo, je prišel «Narodni delavec» v krizo. V 1. in 2. številki IV. letnika (13. in 20. januarja 1911) je sporočil naročnikom, da bo izšel ponovno šele 3. februarja. Na napovedani dan 3. februarja (1911) pa sta začela izhajati namesto «Narodnega delavca» dva nova lista Eden je bil politični, drugi strokovni. SVOBODA je bila «glasilo Narodne delavske organizacije». Kot odgovorni urednik je naveden Rudolf Pregarc. Bila je slovensko hrvaški list. Urednik Jedlowski izjavlja v uvodniku, da bo «svoje mlade sile posvetil biagru slovensko-hrvatskega delavstva.., da ostane verno svoji domovini». Dalje razlaga, da prevzema dediščino «Narodnega delavca», da pa je to korak naprej, ker se bo NDO razširila do vsesplošne delavske organizacije. Toda kljub velikim napovedim in mnogim oglasom tudi hrvatskih tvrdk je že v 21. številki I. letnika uredništvo javilo, da bo «Svoboda» zaradi finančnih težav začasno prekinila izhajanje.

Strokovni list NDO JUGOSLOVANSKI ŽELEZNIČAR, «glasilo zveze jugoslovanskih železničarjev», je začel izhajati 3. februarja 1911, kot je to v januarju napovedal «Narodni delavec». Izhajal je do srede leta 1914, tako kot vzporedni tudi narodnjaški železničarski list ČASOPIS JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIŠKIH URADNIKOV, glasilo «Društva jugoslovanskih železniških uradnikov» (1911—1914). Ker so imeli, kot smo videli, železničarji, včlanjeni v socdem, sindikatu, tudi svoje glasilo, je na ta način izhajalo v Trstu v letih pred vojno vzporedno kar troje železničarskih listov.

Med strokovne liste, ki niso izhajali pod okriljem soc. dem. stranke, moramo šteti še 14-dnevnik AVSTRIJSKI POŠTNI ROG (1909—1913), «strokovno glasilo jugoslovanskih poštnih in brzojavnih uslužbencev». Odgovorni urednik je bil Silvester Pertot. Ob nasilnitvi na nemško pisani «Posthorn» se je Poštni rog ostro boril z oblastjo za zboljšanje delovnih razmer in je bil zato zaplenjen. Prinašal je poredko tudi hrvaške članke in vabil Hrvate, naj se vpišejo v Zvezo. Znanih je pet letnikov.

Nekaj let pred navedenimi delavskimi listi so se katoličani predstavili z listom, ki nosi podnaslov «Glasilo slovenskih delavcev». To je bil list SVETILNIK (1901—1903). Svoj podnaslov je opravičeval z naznanilom, da hoče pisati «za najnižje sloje», in obenem v uvodniku javil, da se v «političke boje» ne bo spuščal. Prinašal je v glavnem le prevode iz leposlovja, ki bi naj ustrezali «najnižjim slojem», in pa oznanila o delovanju «Marijine družbe».

Katoličani, in sicer krščansko socialno krilo, so izdajali v letih 1908—1910 svoj list ZARJA. Kmalu potem, ko je začel izhajati v Gorici sorodni list Novi čas, je 2. julija 1910 (v 27. številki) Zarja javila, da bo prenehala, ker bo Novi čas prinašal tudi tržaške novice in priporoča svojim bralcem, naj berejo redno ta novi list, glasilo krščanske socialne organizacije, ki je «na Goriškem mnogo bolj razvita nego pri nas». V letu 1908 je kot priloga Zarje izhajal v zadnjem letu svojega obstoja DRUŽINSKI PRIJATELJ, ki pa je izhajal samostojno že prej (od leta 1904). Bil je «poučno zabavni list s podobami za slovenske družine». Izdajal ga je duhovnik Jakob Okmar.

Poleg opisanih delavskih listov, ki dobro predstavljajo proletarski značaj mesta ob morju, je izhajalo v našem stoletju v Trstu še nekaj listov, ki kažejo precejšnjo pestrost. Na prenodu v novo stoletje ima tudi Trst kratek čas GOSPODARSKI LIST (1898—1901). Za njim izdaja ista kmetijska družba VINARSKI IN VRTNARSKI LIST (1901—1902).

Ceprav je izhajal devet ali celo deset let, je v naših knjižnicah zelo redek novičarski NOVI LIST (1899—1908) s prilogo MALI NOVICAR. Ta je izhajal štiri leta (1899—1903). Med leti 1903 in 1906 je skrbel za «Brivcem» za smen in za politično satiro SKRAT. Slovenska trgovina se je predstavila prvič šele 1913 s TRGOVSKIM LISTOM (1913—1914) s podnaslovom «Časopis za trgovino in obrt ter narodno gospodarstvo sploh». Bil je tedensko glasilo «Trgovskega izobraževalnega društva» v Trstu. Kot izdajatelj in odgovorni urednik je naveden v prvem letniku Andrej Munih, v drugem Franc Zelenik. Tiskala ga je tiskarna «Edinost». Skoraj redno je izhajal na osmih straneh, na dobrem papirju. Prinašal je obširne članke iz teorije in prakse, gospodarske in tržne preglede ter domačna poročila. Spodbujal je narodno samozavest, grajal češčenje tujega in slovenski deželni separatizem. V bibliografijah ta Trgovski list ni bil znan. Dokumenta društvenega življenja tistega časa sta DRUŠTVENI GLASNIK (1911—1914), ki ga je izdajala za svoje člane «Slovanska čitalnica», in VESTNIK TRŽAŠKE SOKOLSKE ŽUPE (1912—1914). V času pred prvo vojno je dal Trst streho za kratek čas dvema političnima dnevnikoma. Prvi je bil JUTRO, «Neodvisen političen dnevnik», ki se je leta 1912 preselil iz Ljubljane v Trst kot tretji letnik, nekaj časa celo kot I. letnik. Hotel je ostati izven strankarstva in šibati napake voditeljev obeh vodilnih strank. Ko je moral sredi leta prenehati, je poskusil njegov ustanovitelj Milan Plut s tedensko politično revijo SLOVANSKI JUG (1912). Kaže, da tudi s to ni mogel vzdržati. Znani sta le prvi dve številki. Drugi dnevnik JUGOSLAVIJA (1914) je izšel tik pred vojno v 22 številkah v Trstu, od koder se je preselil v Prago.

(34) Faksimile v Zgod. Arh KPJ

(35) Ivan Kreft, Nastanek in razvoj prve slovenske slovenskega tiska NO 1951, 541

Vreme včeraj: najvišja temperatura 16.7, najnižja 10.1, ob 19. uri 13.2; zračni tlak 1014.4 raste, veter vzhodnik-severovzhodnik, vlage 67 odst., nebo 4/10 pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 18 stopinj.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 22. oktobra Zorislava
Sonce vzide ob 6.30 in zatone ob 17.08. Dolžina dneva 10.38. Luna vzide ob 16.48 in zatone ob 4.21
Jutri, PONEDELJEK, 23. oktobra Severin

Vprašanje prodaje mleka od proizvajalca do potrošnika

Proti spremembi higienskega pravilnika ki bi prepovedal neposredno prodajo mleka

Zaskrbljenost domačih proizvajalcev in potrošnikov - Mnenje trgovinske zbornice, kmetijskega nadzorništva in predstavnikov strokovnih organizacij

Vprašanje prodaje mleka postaja v zadnjem času vse bolj pereče in resno zaskrbljuje domače proizvajalce. Znano je, da namerava tržaška občina prepovedati neposredno prodajo mleka, t. j. prepovedati živinorejcem, da bi sami nosili mleko v Trst in ga sami oddajali potrošnikom. Da to ni majhna stvar, dokazuje med drugim tudi zanimanje, ki so ga do tega vprašanja pokazale razne ustanove in organizacije, da ne govorimo o prizadetih živinorejcih in nič manj prizadetih potrošnikih.

Predaleč bi zašli, če bi hoteli analizirati vzroke, zaradi katerih je prišlo do namena po spremembi onih členov občinskega higienskega pravilnika, ki zadevajo neposredno prodajo mleka. Vzroki so več ali manj znani, niso pa vsem jasne posledice, ki bi jih povzročil tak ukrep. Toda namesto, da bi mi sami razglabljali in dokazovali neumestnost namenov tržaške občine, prepustimo to raje — vsaj v tem članku — kvalificiranim ustanovam in osebam, ki jih to vprašanje posredno ali neposredno zanima.

Med najbolj kvalificiranimi ustanovami, katerih stališče in mnenje bi moralo biti v tej zadevi odločilnega pomena, sta nedvomno tržaška trgovinska zbornica (ki vključuje tako trgovce oziroma prodajalce kot tudi proizvajalce oziroma živinorejce) ter Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo. Zvedeli smo, da se je sekcija za kmetijstvo in gozdarstvo trgovinske zbornice dvakrat sestala ter razpravljala o namenih tržaške občine glede prepovedi neposredne prodaje mleka potrošnikom in da je na teh sestankih zavzela stališče, po katerem naj bi se ohranili dosedanji položaj in s pripombo, da se le poostri nadzortvo nad neposredno prodajo mleka. To stališče je osvojil tudi izvršni odbor trgovinske zbornice, ki je mnenja, da naj se ohrani prodaja mleka v sedanji obliki tako, da se omogoči prodaja mleka lokalne proizvodnje neposredno potrošnikom. Izvršni odbor je tudi izrazil željo, da ostane sistem prodaje mleka na sploh nejspremenjen, saj bi kakršne koli spremembe lahko povzročile samo težave na tržišču.

Tudi Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo je mnenja, da naj se ohrani status quo. Načelnik kmetijskega nadzorništva dr. Perco je vprašanje razčlenil z dveh gledišč: z gledišča proizvalajca in z gledišča potrošnika. Ugotovil je, da potrošnika predvsem skrbijo higienski pogoji, namreč, da ne bi zaradi surovega mleka, ki ga dobi neposredno od proizvajalca, dobil kake bolezni. Toda ta skrb je odveč, kajti doslej v Trstu ni bilo še nobene epidemije, ki bi jo bilo treba pripisati mleku, niti ni bilo kakih primerov bolezni, za katere bi bilo točno ugotovljeno, da izhajajo iz mleka. Vsi Tržačani imajo namreč navado mleko prevreti, kar jamči, da se vsi bacili uničijo, medtem ko to ne moremo trditi za pastorizacijo, ki uniči «skoraj» vse bacile. Tu je treba poudariti tudi vprašanje smetane, ki je v tržaških družinah zelo cenjena in je to tudi razlog, da mleko prekuhajo. Na vsak način so trzaški potrošniki vajeni tega načina dobave mleka.

Tudi proizvajalec ima z neposredno oddajo mleka več koristi in zaslužka. To velja zlasti za one proizvajalce, ki imajo svoje hleve v neposredni bližini potrošniških središč, saj lahko oddajo mleko po neprimerno večji ceni, kot bi ga sicer. Kljub stroškom za prevoz mleka v mesto pa se jim to vseeno splača, saj izkoristijo povratno vožnjo za prevoz drugih potrebščin.

Če bi sedaj neposredno prodajo mleka potrošnikom prepovedali, bi mnogi proizvajalci utrpeli občutno škodo. Živinoreja bi padla, kmetje bi opuščali pašnike, kar bi seveda kmetijskemu gospodarstvu prineslo veliko škodo. Zato je stališče Pokrajinskega kmetijskega nadzorništva, da se ohrani sedanji položaj, medtem ko naj se vodi večje nadzorstvo nad onimi mlekaricami, ki prodajajo mleko kupljeno v raznih mlekarnah.

Tajnik Kmečke zveze inž. Josip Pečenko pa je vprašanje prodaje mleka razčlenil s stališča veljavnih zakonov in z gospodarskega stališča. Poudaril je, da se vprašanje lahko reši le v skladu z obstoječimi državnimi zakoni. Pri prodaji mleka potrošniku je neposredna prodaja s strani proizvajalca dovolj jasno uzakonjena s členom 9 zakona št. 327 od 5.2.1934, ki pravi, da lahko kmetje in obrtniki prodajajo svoje proizvode neposredno potrošniku, a da morajo imeti dovoljenje, ki ga izda župan. To dovoljenje se prosilcu mora izdati, če je neizpodbitno dokazal, da je res neposredni proizvajalec. Le če bi bila na našem področju «mlečna centrala», v kateri bi seveda morali biti zastopani proizvajalci, trgovci in industrijci, bi se lahko neposredna prodaja mleka prepovedala. Toda to prepoved lahko izda le prefekt, nikakor pa ne župan ali občinski svet.

Če pa zadevo pogledamo z druge strani, tedaj ni težko ugotoviti, da bi prepoved neposredne prodaje mleka zadala težak udarec živinoreji našega področja, ki sloni pretežno na proizvodnji mleka. Vsi dosedanji napori za dvig živinoreje iz povojne krize, bi bili uničeni z enim samim upravnim ukrepom. To bi bilo vsekakor neodgovorno. Če se vodi tako odločna borba proti odpustitvi 163 delavcev v industriji, kaj naj tedaj rečemo o takem ukrepu, ki bi prizadel najmanj 600 kmečkih družin našega področja?

Pa še druga nevarnost: s prepovedjo neposredne prodaje mleka bi bili ustvarjeni pogoji monopolističnega trgovanja, kar pomeni, da bi veletrgovci brezbrižno diktirali cene kmetu ter ga prisilili, da bi pristal na vsako ceno. Ne smemo pozabiti, da oddajajo naši kmetje svoje mleko po najmanj 50 lir za liter, medtem ko ga v bližnji Furlaniji plačujejo veletrgovci po 38 do 43 lir liter. Če bi se to zgodilo pri nas — tedaj bi živinoreja na našem področju propadla. Zato se morajo proti namenom tržaške občine o spremembi higienskega pravilnika oziroma členov glede prodaje mleka združiti vsi oni, ki jim je pri srcu razvoj našega kmetijstva in še zlasti živinoreje.

Tajnik Zveze malih posestnikov Marij Grbec pa je vprašanje neposredne prodaje mleka razčlenil s stališča tržaških potrošnikov, ki se že desetletja in desetletja poslužujejo mleka naših domačih proizvajalcev. Dejstvo je, da se položaj od začetka tega stoletja pa do danes ni v ničemer spremenil, razen v tem, da so mesto starih mlekaric prevzele njihove hčerke ali vnukinje, in da se danes vozijo v mesto z avtobusi in ne hodijo peš, kot se je to dogajalo pred desetletji.

Ugotovljeno je, da je mleko, ki se proizvaja na našem področju, zelo dobro in izredno zdravo, kar sproti ugotavlja strogo nadzorstvo, ki ga vodijo pristojni organi nad razprodajo mleka domače proizvodnje. Res je, da so mlekarice večkrat plačale globo, ker mleko ni imelo potrebne količine maščobe, toda nikoli se še ni zgodilo, da bi bile kaznovane zaradi prodaje nezdravega ali pokvarjenega mleka. Obstajajo statistični podatki, iz katerih je razvidno, da je govedo na našem področju v primerjavi z govedom v ostalih pokrajinah republike, najbolj zdravo. Zato tudi zaupanje potrošnika do proizvajalca in obratno. Pojem «mlekarica» je nerazdružljiv s tržaškim življenjem, kajti tu ni več govora o navadi, temveč o tradiciji, ki je nastala v dolgih letih vsakdanjega prijateljskega občevanja med domačim proizvajalcem in potrošnikom. Ti odnosi so tako prisrčni, da se kmet v posebno hudem trenutku marsikdaj obrne do svojega odjemalca, ki mu posodi denar za nakup živine ali krme. Odjemalec pa pride h kmetu na dom, kjer rad posedi v njegovi družbi in nemalo je primerov, da gre k njemu tudi na počitnice. V mnogih primerih prinesejo mlekarice svojemu odjemalcu na dom ne samo mleko, ampak tudi zelenjavo, sadje in druge pridelke, od njega pa dobi suh kruh za živino, ponošene obleke in čevlje, ki pa so še dobri za delo na polju itd.

Potem bi tu lahko še govorili o mleku, ki ga potrebujejo matere za svoje dojenčke in o toliko drugih vprašanj, ki povezujejo proizvajalce in potrošnike. Če bi se sedaj neposredna prodaja mleka prepovedala, bi to pomenilo prekiniti staro tržaško tradicijo, bi to pomenilo prekiniti zdrav odnos med meščanom in kmetom. Prekinitev teh odnosov pa bi bila v škodo proizvajalca in potrošnika, saj bi bil živinorejec uničen, pristno, okusno in zdravo mleko s kraškega področja pa bi se zmešalo s slabšim mlekom iz nižinskih predelov ter tako izgubilo vse svoje čislane lastnosti.

Predstavniki slovenske manjšine pri prof. Udini

Obrazložili so mu nekatera nezadovoljivo rešena šolska vprašanja

Včeraj je ravnatelj urada za šolstvo prof. Udina sprejel tričlansko delegacijo predstavnikov slovenske manjšine na Tržaškem, ki mu je obrazložila nekatera nezadovoljivo rešena šolska vprašanja. Med drugim je delegacija naštela primere osnovnih šol v Rojanu, na Katinari, v Mavhinjah in Devinu, na katerih je bilo letos nameščeno nezadostno število učnih moči, kar neugodno vpliva na pouk in vzgojo otrok.

Delegacija je tudi omenila nemogoče stanje v 1. razredu trgovske strokovne šole pri Sv. Ivanu, kjer je preveč otrok stlačenih v učilnici.

Prof. Udina je pokazal razumevanje do predloženih vprašanj in obljubil, da se bo zanimal za njih ugodno rešitev.

—«»—

Razprava proti Guerinu preložena na 28. t.m.

Razprava proti odgovornemu uredniku periodičnega lista «Sentinella d'Italia», ki izhaja od časa do časa v Tržiču, Guerinu Antoniu, ker je 30. oktobra 1960 napisal v tem listu članek, v katerem je žalil predsednika FLRJ maršala Tita, je bila preložena na 28. t.m. Razprava se vrši pred porotnim sodiščem v Bologni.

—«»—

Danes v Sv. Marku splavitev ladje «Fenice»

Danes ob 11. uri bodo v ladjedelnici Sv. Marka svečano splavili 22.400-tonsko ladjo za prevoz tovora v razsutem stanju «Fenice». Ladjo je naročila družba «Italsider». Pri tej gradnji je ladjedelnica zabeležila pomemben uspeh, saj je minilo komaj 98 dni od postavitve gredlja pa do splavitve.

—«»—

Slikar Černigoj med natečajniki «Autostrada del Sole»

Vodstvo kvadrienale umetnosti v Rimu je sporočilo znanemu tržaškemu slikarju Avgustu Černigoju, da je bilo njegovo delo «Struktura ceste» sprejeto med dela, ki bodo na razstavi v Rimu tekmovala za v ta namen določene nagrade. Datum razstave ni bil še določen.

Slikarju Černigoju čestitamo in mu želimo, da bi njegovo delo doseglo čim večje priznanje.

MALI OGLASI

AVTOMOBILI «SKODA» — modela «OCTAVIA» in «FELICIA» 1089 kub. cm, izredna trdnost, najmanjša poraba bencina. Najbolji plačilni pogoji. Razstava in poskusne vožnje: AUTOEMPORIO, Ul. Luciani 6, telefon 72-233.

BRUSINI CARLO, Trst, Ul. Battisti 20, prodaja gospodinjske električne predmete — štedilnike na drva, premog, plin, elektriko — trajno goreče peči na premog in kerosene ter na plin in elektriko. Olajšave pri plačilu. Postrežba plina na dom. — Telefon 29-041.

POSESTVO: trisobno stanovanje z električno napeljavo, njive, sadovnjak, vinograd, gospodarska poslopja itd. — v bližini Maribora pod Pohorjem — prodam. Naslov na upravi Primorskega dnevnika, Trst, Ulica sv. Frančiška 20.

SINGER enostavni poglobljivi skoro novi od 10.000 lir dalje. Novi «DIAMANT» enostavni in avtomatični zig-zag, nizke cene z garancijo. Izbira opreme za šivalne stroje. COSULLI, via Manzoni št. 4 — trgovina tel. 96-925.

PRODAM HISO s 5 prostori in z vrtom. Telefonirati 70-191.

TRGOVINA v centru, prodaja splošne konfekcije, sprejme družabnika za povečanje dejavnosti v širšem obsegu — z okolico. Naslov na upravi lista, Ul. S. Francesco 20.

PRODAM 4-SOBNO VILO z dvojnimi servisi zaradi selitve — kurnik za kokošerejo — blizu borovega gozdiča. Križ štev. 141-B ZOTTI.

ODDA SE V NAJEM krojačnica z vso opremo. Barkovlje, viale Miramare št. 137. Na ogled vsak dan od 9. do 11. ure.

NAPRODAJ — stara dobro vpeljana tvrdka z resno klientelo; dve skladišči z uradi, s prodajno dobro založeno trgovino s tehničnimi, sanitarnimi in vinarskimi napravami; vsa zaloga plačana; 10 zastopstev; najemnina nepovišljiva — se proda za 10 milijonov iz zdravstvenih razlogov. Naslov na upravi lista, Ul. sv. Frančiška 20.

E. Kardelj obiskal urbanistično razstavo v Portorožu

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko, sta obiskala nocoj urbanistično razstavo «Slovensko Primorje v prihodnosti», ki je bila ob občinskem prazniku odprta pred nekaj dnevi v Portorožu. Po ogledu razstave sta se Edvard Kardelj in Miha Marinko zadržala skoraj dve uri v razgovoru z zastopniki družbenega in političnega življenja Pirana in Kopra in se zanimala za regionalno planiranje in projektiranje in za stanje turizma in gostinstva v tem kraju. Razgovora se je udeležil tudi predsednik izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher.

GLEDALIŠČA

VERDI

Pri gledališki blagajni se nadaljuje sprejem abonmajev za novo gledališko sezono, ki se bo začela 11. novembra z Mascagnijevo opero «Maske».

TEATRO NUOVO

Sprejemajo se novi abonmaji in potrditve starih abonmajev za novo dramsko sezono. Abonmaji se dobijo pri gledališki blagajni vsak dan od 10 do 13 in od 16.30 do 19.30 ter v Pasaži Protti.

Cene — Za šest predstav: Za premiere: sedeži A 5.200 lir; sedeži B 3.400 lir. Za ponovitve sedeži A 3.400 lir; sedeži B 2.600 lir.

RAZNA OBVESTILA

Narodna in študijska knjižnica v Trstu

poziva vse one, ki se nameravajo tudi letos udeležiti tečaja nemščine, da se čimprej priglasijo.

* * *

OBCNI ZBOR SPDT

Redni občni zbor SPDT se bo vršil v petek dne 17. novembra t.l. ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Ul. Geppa 9.

IZLETI

IZLET SPDT NA POHORJE

Prosimo vse, ki so se vpisali za izlet na Pohorje, da poravnajo in da pridejo na sedež po listke v dnevnih urah v Ulici Geppa 9.

PROSVETNO DRUSTVO BARKOVLJE

USTANOVI

BALETNO ŠOLO

ki jo bo vodil baletni učitelj

ADRIJAN VILES

Baletna šola bo za fante in dekleta od 6. leta dalje. V primeru zadostnega števila mladincev in mladink bo ustanovljen tudi tečaj za klasični revijski balet.

Vpisovanje za Baletno šolo in revijski balet bo v društvenih prostorih v Ul. Cerreto 12 v sredo 25. in četrtek 26. oktobra od 17. do 19. ure. Odbor

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina pok. Antona Požarja darujeta družini Orel-Spetič S. 1000 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob pok. Jožka Ivančiča daruje družina Kodrič 2000 lir za Dijaško Matico.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 22. t. m. ob 16. uri Cinemascope barvni film:

KOZAKI

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 22. t. m. ob 14. uri barvni film:

VELIKI SLEPAR

(Il grande impostore)

Igra TONI CURTIS

V ponedeljek, 23. t. m. ob 16. uri ponovitev istega filma.

KINO

Nazionale 14.00 «Vrag v rodnih hlačkah». Sophia Loren, Anthony Quinn.
Fenice 14.30 «Don Camillo, monsignor naspol», Fernandel, Gino Cervi.
Excelsior 14.30 «Vrt nasilnosti». Burt Lancaster. Prepovedano mladini.
Grattacielo 13.30 «Navaronejevi topovi». Eastmancolor. Gregory Peck, Anthony Quinn, David Niven.
Arcobaleno 14.00 «Povratek v Peyton Place». Barve de Luxe. Prepovedano mladini.
Supercinema 13.00 «Bitka pri Alamu». John Wayne.
Alabarda 14.00 «Tototruffa 62». Toto, Nino Taranto, C. Blain.
Aurora 14.15 «Julija in Romanoff».
Cristallo 14.00 «Potovanje na dno morja». John Fontaine, Marilyn Monroe.
Garibaldi 15.00 «Lovec Indijancev». Technicolor. Kirk Douglas.
Capitol 14.30 «Jaz ljubim ti ljubiš». Technicolor. Prepovedano mladini.
Impero 15.00 «Kri in roža». Prepovedano mladini.
Italia 15.00 «Marjetica in čudna družina». Silvia Pinal.
Massimo 14.00 «Robin Hood in pogusarji». Technicolor. Lex Barker.
Moderno 14.30 «Suzy Wong in njen svet». Prepovedano mladini. Zadnji dan.
Astoria 15.30 «S terase». Paul Newmann. Technicolor.
Astra 15.00 «Sila barbarov».
Vittorio Veneto 14.00 «Obredje poželenja». Dolores Hark. Prepovedano mladini.
Ideale 14.00 «Bojna sekira». Technicolor. Yvonne De Carlo.
Marconi 14.00 «Pisma samostanske novinke». Pascale Petit in Paul Belmondo. Prepovedano mladini.
Abbazia 14.00 «Vsi domovi». Alberto Sordi, Serge Reggiani, Carla Gravina.
Odeon 14.00 «Pomladni veter». Technicolor. Lauretta Masiero, Ferruccio Tagliavini.
Skedenj 14.00 «Veliki goljufi». Technicolor. Tony Curtis.

AVTOPREVOZ

Rihard Cunja

Trst, Strada del Friuli st. 288
Tel. 35-379

TOVORNI PREVOZ ZA TU IN INOZEMSTVO KONKURENČNE CENE

Kino na Opčinah

predvaja danes 22. t. m. z začetkom ob 15. uri barvni film:

«Tevtonski vitezi»

(I Cavalieri Teutonici)

V ponedeljek, 23. t. m. ob 18. uri ponovitev istega filma.

Okno v svet v Kvarnerskem zalivu

Reka s hitrimi koraki dohiteva naše pristanišče

Do konca septembra je promet reškega pristanišča znašal 3.044.909 ton, tržaškega pa 3.774.477 ton - Načrti za okrepitev naprav in razširitev operativne obale

(Od našega stalnega dopisnika)

Ko to pišemo, je pet ladij srednje tonaže zasidranih v sidrišču pred reškim pristaniščem, kjer čakajo na razpoložljiv prostor ob pomolu, da bodo lahko pričeli z razkladanjem in nakladanjem blaga. Tak pogled ni redek v kvarnerskem pristanišču in to še zlasti, ko atmosferske prilike zavro pristaniške operacije. Zato pristaniški krogi po eni plati ugotavljajo, da je torej nujno treba okrepiti in razširiti pristaniške naprave in izboljšati notranjo organizacijo pristanišča. Po drugi plati, je omenjeni pojav jasen dokaz, da se je obsežen promet preusmeril proti reškemu pristanišču, kar seveda pristaniške kroge in prebivalce Reke na sploh samo razveseljuje.

Ob zaključku septembra je promet podjetja Javnih skladišč (ki imajo podobno vlogo kot tržaška Javna skladišča) zabeležil 2.544.909 ton. Ta številka ne obsega obalne plovbe in operacij v pristanišču petroleja, kar vse skupaj znaša nadaljnjih okoli 500 tisoč ton. V celoti je indeks rahlo nižji, kot je bil v istem razdobju lanskega leta. Celotni promet Reke je torej v razdobju januar-september dosegel 3.044.909 ton, medtem ko je v istem razdobju dosegel promet Trsta 3.774.477 ton. Upoštevati moramo, da je bil pred drugo svetovno vojno promet Reke štirikrat nižji kot promet Trsta (1938. leta je znašal promet Trsta 3.386.900 ton, Reke pa 765.400 ton).

Nekoliko znižan letošnji indeks prometa ne dela skrbi lokalnim operaterjem, saj ga lahko predvsem pripišejo splošnemu stanju brodnin in zlasti, ker ga delno kompenzira porast (pa čeprav rahel) tranzitnega prometa s podonavskimi državami. Tranzitni promet je dosegel do 30. septembra 1.089.904 ton, medtem ko je znašal lansko leto v istem razdobju 1.053.455 ton. Na seznamu tujih klientov je na prvem mestu, kot vedno, Avstrija.

Kljub temu, pa pristaniški krogi ne ocenjujejo avstrijskega trga za «lahkega». Zato se tudi trudijo, da bi predvsem severnim pristaniščem iztrgali tisti promet, ki bi moral biti po zemljepisni logiki usmerjen proti jugu. Gre za napore, ki so med drugim prišli do izraza v vrsti stikov s trgovskimi avstrijskimi predstavniki, za kar sta služila kot odlična osnova dunajski in graški velesejem. Trudijo se tudi na Madžarskem, o čimer priča obsežna udeležba Reke na budimpeštanskem velesejmu. Promet s ČSSR, ki stalno narašča, se bo lahko občutno povečal in lahko rečemo, da gre za skoraj prirodni pojav, če ne bi šlo za nekatera nerešena vprašanja plačevanj med obema deželama.

Obstaja še vedno vprašanje tehnične zmogljivosti pristanišča, ki postavlja pred voditelje in delavce reškega pristanišča razumljivo omejitev pri prevsemu tovora. Dosegli so že zmogljivost tisoč ton letnega prometa za vsak meter operativne obale, kar je najvišje evropsko povprečje. Menijo pa, da ga je mogoče preseči, seveda pod pogojem, da se točneje predvidi ritem odhodov in prihodov ladij.

Prav notranjo organizacijo pa nameravajo sedaj izboljšati, tako da bodo izvedli praktično popolno reformo podjetja Javnih skladišč. To podjetje se bo razdelilo na približno deset avtonomnih podjetij in med njimi: javna skladišča, skladiščniki, skladišče lesa itd., katere bo vodil pristaniški konzorcij, ki bo skrbel za koordinacijo in predvsem za okrepitev pristanišča.

Že sedaj so začrtali osnovne smernice te politike. Sedaj so v teku zadnja dela pri žitnem silosu, ki je zahteval velike napore, saj je dve-tri leta zaposlil vsa sredstva, ljudi in zlasti denarna sredstva reškega pristaniškega pomola, ki so ga že obnovili, kjer pa manjkajo tračnice in skladišča. Premestili bodo ladjedelnico «V. Lenac», ki je sedaj ob zunanjem pristaniškem pomolu ter s tem osvobodili za pristaniške operacije nadaljnji dve že urejeni privezovališči. Šele ob zaključku teh del se bo lahko govorilo o širši investicijski politiki, ko se bo pristanišče razširilo preko tradicionalnega prostora.

—«»—

Izlet Zveze partizanov na zborovanje v Vidmu

Zveza partizanov na Tržaškem je sprejela vabilo, ki sta ga ji poslali pokrajinski tajništvi ANPI in ANPPIA iz Vidma ter organizira izlet svojih članov na veliko zborovanje odporniškega gibanja, ki bo v Vidmu 27., 28. in 29. t. m. Izlet bo v nedeljo, 29. oktobra.

Za informacije in prijave naj se interesenti obrnejo na sedež v Ul. Montecchi 6-III.

—«»—

Prvi pokrajinski natečaj za izboljšanje kokošereje

Upoštevajoč važnost, ki jo je zavzela v naši pokrajini kokošereja, razpisuje tukajšnje Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo s sredstvi, ki jih je stavila na razpolago tržaška hranilnica, natečaj za izboljšanje kokošereje tržaške pokrajine.

Natečaj, ki ima namen izpodbujati kokošereje, da napravijo nove kokošnjake in izboljšajo vzrejo, razpolaga z vsoto 300.000 lir, ki je porazdeljena v nagrade od 50.000 (prva) pa do 20.000 lir (četrta).

Natečaja se lahko udeležijo vsi kmetovalci—kokošerejci, ki redijo najmanj 20 kokoši jajčaric in ki nameravajo zgraditi primerne kokošnjake ali izboljšati že obstoječe ter mislijo se oprijeti racionalne vzreje perutnine.

Prošnje je treba predložiti v roku do 31. decembra letos na Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo — živinorejski oddelek — Trst, Ul. Ghega 6, kjer interesenti lahko dobijo tudi vsa potrebna pojasnila o natečaju.

—«»—

Korošce so zadržali na meji

Številna skupina koroških mladincev članov Zveze slovenske mladine, je včeraj prispela v Trst z znatno zamudo. Na italijanskem obmejnem prehodu Vrata so jih namreč obmejni organi zadrževali, brez vsakega upravičenega razloga, dalj časa. Vendar pa to ni moglo preprečiti pripravljenega programa in so Korošce zvečer sprejeli v Dijaškem domu številni gojenci, predstavniki Mladinske iniciative, Prosvetne zveze in Slovenskega gledališča.

Stane Starešinič je občuteno recitiral «Krst pri Savici», nakar se je razvil prijeten družabni večer, ki se je s slovensko pesmijo zaključil dokaj pozno ponoči.

Koroški mladinci so prispeli v Trst, da se udeleže «Mladinskega dne», ki bo danes na stadionu «Prvi maj».

—«»—

Pekovski delavci proti zaprtju pekarn ob nedeljah

Na sindikalnem sedežu v Ulici Pondares je bila včeraj skupščina pekovskih delavcev, ki jo je organiziral pokrajinski sindikat CGIL te stroke. Razpravljali so o namenu delodajalcev, da bi bile pekarne ob nedeljah zaprte. Če bi se to zgodilo, bi imeli pekovski delavci ob sobotah dvojno delo. O tem vprašanju je poročal pokrajinski tajnik te stroke, nato pa je sledila živahna diskusija. Prizadeti delavci so poudarili, da energično odklanjajo namen delodajalcev. Jasno je namreč, da bi bili v tem primeru delavci ekonomsko oškodovani, posledice pa bi čutilo tudi prebivalstvo, ki ob nedeljah ne bi imelo svežega kruha.

—«»—

Obvestilo kmetovalcem

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo sporoča kmetovalcem-vrtnarjem, da je v smislu zakona št. 1094 z dne 10. decembra 1958 pričelo 21. t.m. in vse dokler ne bo izčrpana v ta namen razpoložljiva vsota, sprejemati prošnje za brezplačno nakazilo selekcioniranega semena povrtnin.

Opozarja se, da bodo deležni omenjenega razdeljevanja samo tisti kmetovalci-vrtnarji, ki pridelujejo povrtnine za domači trg in za izvoz, a bodo izločeni tisti prosilci, ki pridelujejo povrtnine samo za domačo porabo.

Torej vzete bodo v poštev samo prošnje, ki jih bodo predložili vrtnarji, ki so v posesti izkaznice za v top na sadno vinarsko tržišče na debelo.

Iz sodnih dvoran

V petek obsojen včeraj pa oproščen

Niso imeli dovolj dokazov, da je metal kamenje za dekletom

Pred kazenskim sodiščem, ki mu predseduje dr. Boschini, se je moral zagovarjati včeraj 33-letni Enrico Buzan od Spodnje Magdalene 541, ki je bil obtožen, da je nekega večera 1959 nadlegoval 24-letno Mario Arangio. Gre za istega obtoženca, ki se je moral predvčerajšnjim zagovarjati na istem sodišču zaradi vrste poškodb, ki jih je prizadejal avtomobilu «giardinetta 500 C», ki je last Claudia Senica. Morda tičijo globlji razlogi za predvčerajšnji proces prav v dogodku zaradi katerega se je moral Buzan zagovarjati včeraj. Kot smo že omenili, se je dogodek odigral v avgustu 1959, in sicer v večernih urah. Maria Arangio je šla po cesti, ki pelje od Domja proti Dolini, ko je nekdo vrgel proti njej več kamnov. Dekle se je obrnilo nazaj ter zagledalo Buzana. Zato je menilo, da je bil krivec prav Buzan, ki ji je več casa dvoril, a ona ni hotela slišati o kakem ljubezenskem razmerju.

16. januarja letos je Buzanu sodil tržaški pretor, ki ga je spoznal za krivega ter ga obsodil na 2000 lir denarne kazni. Včeraj pa je kazensko sodišče, v svojstvu prizivnega sodišča, menilo, da ne obstojajo dovoljni dokazi za obsodbo ter ga je zato oprostilo.

Kot smo že omenili včeraj, se je Maria Arangio pozneje poročila s Senico. Zdi se, da je ta njen korak zelo razkačil Buzana, ki se je spravil potem nad Senicevim avtom. Predvčerajšnjim so ga sodniki kazenskega sodišča obsodili zaradi poškodb avtomobila na 6 mesecev zapora, 100.000 lir odškodnine in 40.000 lir plačila zastopniku zasebne stranke.

—«»—

Taksametrist povozil financarja na kolesu

Ko se je včeraj nekoliko po polnoči agent javne varnosti Enzo Meier z Opčin, Ul. Alpini 135 peljal s kolesom v službo na obmejni blok, ga je s taksijem podrl 43-letni Bruno Skabar z Opčin, Doberdobska ulica 20, ki je privozil za njim. Meier se je pri padcu nekoliko pobil in opraskal po čelu in bokih. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na prvi kirurški oddelek. Zdraviti se bo moral 10 dni.

—«»—

Hude posledice nerodnega padca

Včeraj dopoldne so sprejeli na ortopedski oddelek s pridržano prognozo 86-letno Marijo Petrovič vd. Frankovič iz Ul. Navali 34, ki si je zlomila levo nogo, ko je nerodno padla v svojem stanovanju.

Popoldne pa so sprejeli na nevrološki oddelek 65-letno Marijo Hannich iz Ul. Franca 16, ki je nerodno padla v svojem stanovanju in se močno udarila v glavo. Okrevala bo v 10 dneh, če ne bodo nastopile komplikacije.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNISTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559
PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II, — Tel. 33-82
UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANCIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338
NAROČNINA
Mesečna 650 lir — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v tekinu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarieva ulica 3-I, tel. 21-982, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14/3-375
OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi
Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Izdaja in tiska ZTT, Trst

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 21. oktobra 1961 se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo pa je 12 oseb.

Od 15. do 21. oktobra je bilo 66 porok.

UMRLI SO: 82-letna Maria Cociancig por. Zucchi, 84-letna Evelina Piazza vd. Parcina, 62-letni Antonio Derčar, 74-letna Felicita Amelia Godnik por. Conti, 61-letni Guglielmo Pelosi, 52-letna Ruza Delić, 67-letna Pasqua De Marco vd. Tomasini, 55-letni Karlo Natek, 78-letna Angela Crasta vd. Rastello, 75-letni Luigi Parma, 82-letna Veronica Eigner vd. Bosco, 53-letna Anna Alfeo.

OKLICI: uradnik Sergio Magnaghi in uradnica Valnea Leban, pomoščak Agostino Čieva in frizerka Bruna Derin, inženir Fulvio Tandelli in gospodinja Anita Giuliana Ricci, karabinjer Biagio Cerchiara in gospodinja Maria Teresa Rigoni, geometer Luigi Ferraris in delavka Celeste Aida Merico, dekorater Italo Acquafresca in uradnica Vinicia Scoria, Sirio De Stradi in Livia Scopaz, karabinjer Tonino Serra in šivilja Livia Clarich, mehanik Virgilio Balloni in gospodinja Giorgia Parenzan, kapitan Manlio Sivilotti in uradnica Elda Rossetto, trgovec Mario Ruan in bolničarka Clara Ule, trgovec Armando Cohen in gospodinja Jole Belleli, mehanik Giovanni De Franza in gospodinja Carmela Trobic, delavec Michele Greco in delavka Nerina Rita Podrecca, natakar Amedeo Repponi in gospodinja Maria Trebiciani, univ. student Germano Rizzardi in učiteljica Livia Di Lillo, pleskar Ottavio Vidoli in frizerka Liliana Perissini, uradnik Romanno Vlahov in gospodinja Bruna Ermanni, šofer Luciano Motta in gospodinja Sonia Degrassi, šofer Michele Albanese in bolničarka Valnea Vecchiet, mehanik Italo Stolli in šivilja Alba Basezzi, pleskar Oniviero Oblati in gospodinja Gloria Nolich, mehanik Rino Marcosini in prodajalka Marisa Bari, mehanik Mario Miot in frizerka Laura Perini, študent Silio Romano Tamaro in gospodinja Marilena Signorini, uradnik Giorgio Belloni in učiteljica Annamaria Mazzoli, delavec Luciano Caparso in uradnica Inge Baier, finančni podčastnik Giovanni Battista Gussetti in gospodinja Anna Paolucci, uradnik Bruno Maldini in gospodinja Claudia Iermou, arhitekt Glauco Cosimi in učiteljica Margherita Schipizza, zidar Giuseppe Zhok in delavka Liliana Lorenzi, mehanik Claudio Carli in gospodinja Edda Runco, uradnik Tullio Segulin in gospodinja Aldina Puntin, podčastnik javne varnosti Aride Sciuka in gospodinja Maria Elena Furlan, kapitan Claudio Ioreda in knjigovodkinja Luisa Morpurgo, delavec Giacomo Perucci in gospodinja Vesna Cačkovič.

—«»—

NOCNA SLUZBA LEKARN

Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al Galeno, Ul. S. Cilino 36; Alla Minerva, Trg. sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg Liberta 6.

—«»—

LEKARNE ODPRTE DANES

INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. sv. Justa 1; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Trg Goldoni 8; dr. Miani, Rojkovije; Nicoli, Skedenj.

—«»—

LOTERIJA

| | | | | | |
|---|---

Zasedanje prizivnega porotnega sodišča

Morilec lastne hčerke ponovno pred sodniki

Od 13. novembra do 18. decembra letos je na vrsti kar dvanajst razprav

Kot smo že objavili pred nekaj dnevi, bo tržaško prizivno porotno sodišče, ki je pristojno za razsojanje, kot drugostopno sodišče, v zvezi z vsemi zločini, ki spadajo pod pristojnost porotnih sodišč v Trstu, Gorici in Vidmu, začelo zasedati sredi prihodnjega meseca.

Prvi bo sedel na zatožno klop, in sicer 13. novembra, 20-letni Glauco Turco iz Boljunca, ki je obtožen, da je kot italijansko nacijo, da se je uprl javnim funkcionarjem ter telesno poškodoval enega izmed njih. Dogodek je zaradi katerega se bo moral Turco zagovarjati se je odigral lani. Letos, 6. marca, je porotno sodišče obsodilo Turca na tri leta zapora. Obtoženca bo branil odv. Amodeo.

Dan pozneje, se pravi 14. novembra, po prizivno porotno sodišče sodilo sekretarju tržaške federacije KPI prof. Paolu Semi, ki je obtožen, da je 15. julija lani žalil italijansko vojsko. Kot je znano je šlo tedaj za neko protestno zborovanje v zvezi s krvavimi dogodki v Reggio Emilii, kjer je policija streljala, na demonstrante, ki so manifestirali proti fašističnemu kongresu v Genovi. 12. aprila letos je tržaško porotno sodišče obsodilo prof. Semi na pet mesecev zapora. Obtoženca brani odv. Pogassi.

17. novembra bo prišel na zatožno klop 20-letni Salvatore Pintus. Skupaj z njim se bosta morala zagovarjati tudi 18-letni Tullio Gaspari ter 19-letni Carmelo Scoccimarro. Vsi trije so obtoženi, da so 30. septembra lani primorali neko osebo s silo, da jim je izplačala določeno vsoto denarja. 5. aprila letos je porotno sodišče obsodilo Pintusa dve leti in dva meseca zapora ter 35.000 lir globe. Ostala dva mladeniča pa sta bila obsojena vsak na eno leto in 6 mesecev zapora ter 25 tisoč lir globe. Obtožence branijo odvetniki Ghezzi, Gironcetta in Annoscia.

Štiri dni pozneje, t.j. 21. novembra, bosta sedla na zatožno klop 26-letni Oscar Fuzzaro iz Benetk ter neki Umberto Vianello, ki je doma iz Benetk. Obtožena sta, da sta oropala neko osebo. 4. oktobra 1957. leta ju je beneško porotno sodišče obsodilo na tri leta in tri mesece zapora ter 50.000 lir globe. Zagovarja ju odv. Bondi.

Naslednjega dne se bo moral zagovarjati pred istim sodiščem 48-letni Adenaro Apolloni, ki je obtožen, da je 9. maja lani umoril v Vidmu neko osebo. Videmsko porotno sodišče ga je 29. novembra lani obsodilo na dve leti, 11 mesecev in 17. dni zapora. Apollonia bo zagovarjal odv. Veritti iz Vidma.

27. novembra pa se bo vršila razprava proti 42-letnemu Aureliu Driju, ki je tudi obtožen umora neke osebe. Kot je znano je Dri 27. novembra lani udaril s pestjo mesarja Raimondija, ki je padel na tla ter je pri tem hudo pobil po glavi. Dan pozneje je umrl v bolnišnici. 28. aprila letos je porotno sodišče obsodilo Drija na 4 leta in 6 mesecev zapora. Obtoženca zagovarjata odv. Veritti in Berton. Zasebno stranko pa zastopa odv. Nardi.

28. novembra se bo vršila razprava proti 19-letnemu Eliasu Adamiju, ki je obtožen, da je 14. januarja letos oropal neko osebo v furlanski vasici Santa Del Rojale. Poleg tega ga dolžijo tudi nedovoljene posesti in nošnje strelnega orožja. 9. maja letos je Videmsko porotno sodišče Adamija na eno leto in 13 dni zapora ter 17.777 lir globe. Poleg tega mu je prisodilo še šest let pripora ter 2000 lir denarne kazni. Obtoženca zagovarja odv. Campeis iz Vidma.

Nekaj dni pozneje, in sicer 4. decembra, bo na vrsti znani Raffaele Mariano, priletni 78-letni možakar iz starega mesta, ki je obtožen da je zabodel z nožem 19-letnega Franca Gubbina v Androni Dell'Olio. Ta tragični dogodek se je dogodil 1. novembra lani. 16. marca letos je porotno sodišče obsodilo Mariana na 21 let zapora ter 9 mesecev pripora.

8. decembra bo na vrsti 30-letni Sergio Fain, ki je obtožen, da je 3. aprila 1959 umoril svojo 4-letno hčerko. Do te tragedije je prišlo na večer prejšnjega dne pri Sv. Sobotu. 28. novembra 1959 je porotno sodišče obsodilo Faina na 20 let zapora. Obtoženca bo branil odv. Vinciguerra.

Intereuropa
Mednarodna spedicija in transport KOPER
izvršuje:
- mednarodno spedicijo in transport s svojimi kamioni in skladišči
- posle na mednarodnih velesejmih in izložbah v inozemstvu s svojo specialno organizacijo
- kvantitativni prevzem blaga
- redni zbirni promet z vsemi evropskimi centri
- najemanje bookling prostora

poleg svojih poslovnih enot:
LJUBLJANA, SEŽANA, NOVA GORICA, KOZINA, JESENICE, MARIBOR, PREVALJE, RIJEKA, ZAGREB, SARAJEVO, BEOGRAD, ZRENJANIN, NOVI SAD, SUBOTICA

Goriško-beneški dnevnik

Po podatkih mesečnika trgovinske zbornice

263 milijonov znaša vrednost blaga izmenjanega med sosednjima področjema

V ladjedelnici še vedno upajo, da bodo naročila omogočila zaposlitev suspendirane delovne sile Nadaljevanje modernizacije SAFOG

Na podlagi italijansko-jugoslovanskega sporazuma, podpisanega v Vidmu, o obmejni blagovni izmenjavi so v septembru izdali v Gorici 21 uvoznih dovoljenj za 41.9 milijona ter 54 izvoznih dovoljenj za 85.7 milijona lir blaga. Z neposrednim dovoljenjem carinarnice so uvozili tudi za 136 milijonov blaga.

Z obrtnicami so goriški trgovci uvozili govejo živino (v vrednosti 8 milijonov lir), prašičje meso (12.5 milijona), sveže slive (1.5 milijona), konservirano meso (10 milijonov), mleko (7.4 milijona); z dovoljenjem carinarnice pa so uvozili za 109 milijonov kuriva, 11 milijonov trdega žaganega lesa, 4.4 milijone cemetnih izdelkov, 2.2 milijona opeke ter za manjše vsote jajc, sena, malinovca, oglja, kamna itd.

Goriški trgovci pa so v Jugoslavijo izvozili južno sadje (26.4 milijona), predivo in tekstilno blago (11.5 milijona), avtomobilske nadomestne dele (7 milijonov), gumijaste podplate (2 milijona), fotografski material (1.7 milijona), izdelke iz plastične mase (1.6 milijona), razna oblačila (5.7 milijona), farmacevtske izdelke (2 milijona), drogerijsko blago (1.6 milijona) in tako dalje.

Po podatkih mesečnika trgovinske zbornice se je delovanje v največjem industrijskem obratu v goriški pokrajini, se pravi v ladjedelnici v mesecu septembru nekoliko zboljšalo. Začetek programa raznih del daje upati, da se bo proizvodnja v prihodnje še bolj okrepila in da bo na takšen način omogočila, kar trdno upajo, ponovno zaposlitev številnih suspendiranih delavcev. Neprestano se razvija tudi oddelek za izdelovanje materiala iz plastičnih mas, ki deluje v sami ladjedelnici; ta obrat proizvaja precej delov za potrebe ladjedelniške industrije.

V neprestanem vzponu je dejavnost tovarne za izdelovanje tekstilnih strojev in jeklarne (SAFOG), ki se neprestano krepi in modernizira. Tudi proizvodno stanje v elektromehaničnih delavnicah v Tržiču je zadovoljivo zaradi naročil, ki so jih dobile tako na domačem kakor tudi na mednarodnem tržišču. Se vedno slabo pa je stanje v kemični tovarni SOLVAY; v ostalih sorodnih tovarnah pa delo napreduje z nezmanjšanim ritmom.

Tekstilna tovarna deluje z nezmanjšanim tempom, in sicer tako v bombažnem oddelku kakor tudi v oddelku, kjer uporabljajo umetna prediva. Težave so nastopile samo v prodaji blaga, in sicer na domačem kakor na mednarodnem trgu. Te težave so nastale, ker po določenih vrstah bombažastih tkanin in tkanin iz umetnih prediv ni več tolikšnega povpraševanja.

Izredno ugodno vreme je pospešilo delavnost v gradbeništvu, kjer so zabeležili izredno zadovoljive uspehe. To je vzpodbudno vplivalo tudi na proizvodnjo vsega gradbenega materiala.

—«»—

Danes otvoritev vodovoda v Sovodnjah

Danes ob 10. uri bo v Sovodnjah, v otroškem vrtcu, svečana otvoritev vodovoda, ki so ga zgradili za potrebe sovodenjskih občanov. Ob tej priliki bodo na dvorišču otroškega vrtca izročili namenu bazen, v katerega bodo pozneje spustili zlate ribice.

Seja doberdobskega občinskega sveta

Prefekt ne bo nasprotoval preimenovanju nekaterih ulic z imeni slavnih slovenskih mož

Včeraj zvečer je bila v Doberdobu občinska seja. Po prečitanju zapisnika je Solkaro Alojz vprašal občinski odbor, kako je s sklepom prejšnje seje, da se preimenujejo nekatere ulice z imeni slovenskih pisateljev in slavnih mož. Župan Andrej Jarc je odgovoril, da je bil prejšnji teden pri prefektu prav za to zadevo. Goriški prefekt je odgovoril, da se ne bo protivil tej želji občinskega sveta in prebivalcev, ter da bo vse papirje poslal v Rim v odobritev.

V drugi točki dnevnega reda je bila vključitev naše občine v ANCI (Vsedržavna zveza italijanskih občin). Župan je na kratko razložil pomen in cilje te organizacije. Potem je podal besedo odborniku Lavrenčiču Kariu, ki je bil delegat doberdobske občine na kongresu ANCI, ki se je vršil pretekli teden v Benetkah. V svojem poročilu je poleg drugega omenil tudi govor župana iz Forlija dr. Misserollija, ki je v svojem govoru ostro obsodil vsako vmešavanje glavnih državnih upravnih organov v občinske zadeve. Poleg tega je poudaril, da je nujno potrebno, da se ustanovijo dežele in posebno Julijska krajina.

Potem so še imenovali člana, ki bo zastopal občino pri šolskem skrbništvu. Izvoljen je bil Pahor Mirko iz Doia. Sledilo je poročilo komisije, ki je imela nalogo izbrati zemljišče za novo pokopališče. Predlagali so Cerkveno dolino, ki je nekoliko izven vasi. Svetovalci so soglasno sprejeli njegov predlog. Sklenili so tudi, da bodo odprli otroški vrtec v prvih dneh prihodnjega meseca, ko bo vsa notranja oprema urejena. Župan Andrej Jarc se bo v prihodnjih dneh o tej zadevi pogovoril z goriškim prefektom.

—«»—

Ferruccio Parri na partizanski manifestaciji v Vidmu

Senator Ferruccio Parri, predsednik FIAP in bivši namestnik vrhovnega komandanta korpusa «Volontari della Libertà», je včeraj sporočil videmski pokrajinski federaciji Zveze italijanskih partizanov in Zveze italijanskih političnih preganjancev, da se bo osebno udeležil velikega mednarodnega zborovanja odporniškega gibanja, ki bo v Vidmu 27., 28. in 29. oktobra, kot manifestacija za mir in proti nemški oboroževanju. Ferruccio Parri, lik partizanskega borca in predstavnika italijanskega uporniškega gibanja, bo na tem mogočem zborovanju skupno z drugimi delegati italijanske avtonomne federacije partizanov.

V soboto seja pokrajinskega sveta

Obravnava o proračunih in o raznih resolucijah

Kakšno je stališče pokrajinskega zdravstvenega urada do afere z maslom?

Predsednik dr. Chientaroli je sklical ponovno sejo pokrajinskega sveta za soboto 28 t.m. ob 16. uri.

Dnevni red vsebuje predvsem preostale točke prejšnjega dnevnega reda, o katerih svetovalci niso razpravljali na zadnji seji. Med temi je tudi črtanje kreditov, ki jih ima pokrajina in razne pokrajinske ustanove proti občinam in zasebnikom tistega dela bivše goriške pokrajine, ki spadajo sedaj pod Jugoslavijo. Poleg prispevkov in podpor raznim šolam in ustanovam, bodo morali svetovalci odobriti tudi pokrajinski proračun za 1961 in potrditi obračun za leto 1960, obravnavali bodo tudi proračun za leto 1962 ter izvolili preglednike računov za 1961.

Na dnevnem redu so tudi resolucije o ukrepih, ki bi jih bilo treba podvzeti za pomoč oškodovancem po toči, o virih za nabavo opreme za bolnišnice ter o cesti Palmanova-Gorica. K tem resolucijam, ki so ostale še od zadnjič, se je pridružilo sedaj še vprašanje svetovalcev Bergomasa in Sellija, ki bi rada izvedela v zvezi z afero z maslom, kakšno je v tej zadevi stališče pokrajinske uprave upoštevajoč, da je pokrajinski zdravstveni urad direktno zainteresiran pri tem vprašanju.

Poleg tega so bile na dnevnem redu za prihodnjo sejo dodane še nekatere druge točke upravnega značaja. Tri od teh so določene za tajno sejo, ker gre za osebne zadeve pokrajinskih uslužbencev in za odškodnino pokrajinskim svetovalcem.

—«»—

Podgora brez prosvetnega sedeža

Prosvetno društvo v Podgori je bilo v prvih povojnih letih zelo delavno in zlasti so se izkazali njegovi pevci, ki so vrsto let nastopali skupaj z Goričani ter dramska družina, ki je uprizorila nekaj lepih predstav. Ker sami niso imeli dvorane, so gostovali v Pevmi in imeli vsakokrat polno dvorano. Pač pa so imeli v Podgori vsaj društveni prostor, kjer so se ob večerih prosvetarji lahko zbirali in vadili. In prav to jim je omogočalo prosvetno izživljanje, čeprav ni bilo mnogo in pa seveda požrtvovalnost nekaterih članov, med katerimi je bil v prvi vrsti pokojni občinski svetovalec Andrej Paglavec.

Danes pa ni v vasi niti tega sedeža in tako je vse zaspalo, čeprav je v Podgori še vedno nekaj ljudi, ki bi radi zavihali rokave in ponovno zeorali na prosvetni ledini. Zato bomo morali po bližnji združitvi ZSPD s tržaško prosveto misliti tudi na to, kako in kje naj bi si podgorski prosvetarji zopet uredili svoj kotiček in poživili prosvetno delo.

To je v Podgori nujno in važno, saj je znano, da je dobro razvito prosvetno življenje najboljša narodna obramba in v veliko podporo tudi naši šoli, ki je take pomoči prav v Podgori zelo nujno potrebna.

Gostovanje SG iz Trsta

«Prgišče zemlje» v Gorici

Slovensko gledališče iz Trsta bo začelo letošnjo gledališko sezono na Goriškem z izvirno dramo iz aktualnega življenja na Tržaškem, ki nosi naslov «Prgišče zemlje».

Spisal jo je Jožko Lukeš in jo tudi zrežiral. Goričani poznamo Lukeša po njegovih odličnih gledaliških kreacijah. Kot pravi kritika, pa se je v tem delu pokazal tudi dobrega pisca in poznavalca duše našega človeka. Zato nas zanima videti to njegovo delo, s katerim je dosegel že lep uspeh na Tržaškem.

Gostovanje s to igro bo v nedeljo 29. t.m. v Prosvetni dvorani v Gorici na Korzu Verdi 13. Imeli bomo dve predstavi in sicer popoldne ob 16. in zvečer ob 20. uri. Prodaja vstopnic od četrtka 26. t.m. dalje na sedežu ZSPD in v kavarni Bratuš.

—«»—

Nezgoda delavca iz Podgore

Včeraj okrog 13.30 so pripeljali v civilno bolnišnico v Gorici 17-letnega delavca Alessandra Scariona, ki stanuje v Podgori, Ul. Pozzo 4. Imel je manjšo rano na desni roki. Zdravniki so mu nudili prvo pomoč in ga nato poslali domov. Ozdravel bo v treh dneh.

Scarioni je izjavil, da se je ranil pri svojem delu pri podjetju Mulon v Gorici, kjer je zaposlen.

—«»—

Tiskovna konferenca Zelenega križa

Včeraj popoldne je bila na sedežu Zelenega križa v Gorici tiskovna konferenca, na kateri je predsednik te ustanove prikazal njene najvažnejše probleme in potrebe s posebnim ozirom na nov sadež, ki je nujno potreben. O konferenci, kjer se je ta problem obravnaval precej, obširno, bomo poročali prihodnjič.

—«»—

Nesreča pri igri in s kolesom

Včeraj okrog 10.15 so nudili prvo pomoč v civilni bolnišnici 3-letnemu Tulliu Magrinu iz Gorice, Ul. Puccini 37. Deček se je pri igri ranil na prst leve roke. V bolnišnici so mu nudili prvo pomoč in ga poslali domov. Ozdravel bo v treh dneh.

Ob 13. uri pa je iskal pomoči 20-letni Marcello Zian iz Gorice, Ul. Prato 17. Zian je imel rano na bradi, ki jo je dobil pri padcu s kolesa. V bolnišnici so mu nudili prvo pomoč. Ozdravel bo v sedmih dneh.

—«»—

* Včeraj dopoldne okrog 11. ure je postalo v tovarni SAFOG nenadoma slabo delavcu Gaetanu Galoneju. Poklicali so avto Zelenega križa, ki ga je odpeljal v civilno bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč in ko mu je odleglo so ga poslali domov.

Dve sliki iz Štandreža

Popisovanja dela tudi pri nas preglavice

Kriza zelenjavarjev in nadloga črvov po njivah

Skoro vsi poglavarji družin se te dni v Štandrežu ubijajo z izpolnjevanjem vprašalne pole za popis prebivalstva. Vprašanja so seveda v italijanščini in nekatera tako zapletena, da nanje ne vemo kako odgovoriti. Večina se je odločila, da bo počakala na popisovalca in naj on odgovori na stavljena vprašanja. Mnogo laže bi bilo, če bi bile vprašalne pole dvojezične in bi tako vedeli vsaj kaj hočejo. Poleg tega pa bi kot enakopravni državljani in davkoplačevalci imeli pravico, da bi nas vsaj v tem upoštevali.

Z zelenjavo imamo tudi to jesen križ. Ponudba je večja kot povpraševanje in tudi tisti naši izvozniki, ki jo vozijo v Trst, se pritožujejo zaradi hude konkurence iz spodnje Furlanije. Temu primerno je seveda tudi cena nizka. Pri vsem tem pa potrošniki nimajo praktično nobene koristi, ker je cena zelenjavi na trgu vkljub temu visoka. Prav bi bilo, če bi pridelovalci ustanovili svojo organizacijo za direktno prodajo na trgu brez posredovalcev, kar bi prineslo korist njim samim in potrošnikom.

Poleg tega so naši kmetovalci ugotovili, da je letos po njivah izredno mnogo črvov in drugega mrčesa, ki povzroča veliko škodo bodisi da žre korenine ali zelenjadne liste. Borba proti temu zlu do sedaj ni bila posebno učinkovita in treba bo najti kakšna sredstva, ki naj bi odpomogla temu zlu.

—«»—

Goriški občinski odbornik prijavljen sodišču

Kakor poroča ANSA, sta bila prijavljena sodišču neki občinski odbornik iz Gorice, kot funkcionar trgovinske zbornice, ter predsednik trgovinske zbornice Giovanni Bigot.

Prijava se nanaša na dogodek iz leta 1957, ko so se goriški grosisti s kavo, ki delujejo v okviru proste cone, «taksirali», da bi prispevali svoj delež za gradnjo nove telovadnice športnega društva «Unione Ginnastica Goriziana». Finančna straža, ki je v tej zadevi napravila preiskavo, sodi, da sta prostovoljni prispevek grosistov ter tehnična podpora, ki jo je za nabiranje teh prispevkov nudila trgovinska zbornica kot upraviteljica proste cone, ilegalna.

Glede tega je odbor trgovinske zbornice izdal poročilo, v katerem pravi, da je proučil vso zadevo in ugotovil, da je leta 1957 trgovinska zbornica vzela na znanje prejšnje sporazume med predstavniki grosistov s kavo in da je dala svoje ugodno mnenje za prostovoljne prispevke; da so prispevke izročili omenjeni športni organizaciji za gradnjo telovadnice in da je prijavljeni funkcionar deloval v okviru pooblastila, ki ga je dobil. Glede sedanjega predsednika pa omenjeni odbor trdi, da je prijava brez podlage, ker se je vsa zadeva dogodila pod prejšnjo upravo.

Premagane so birokratske ovire

V kratkem nadaljevanje elektrifikacije v Dolu

Selveg je dela pred časom ustavila, ker ni dobila denarja

Elektrifikacija Dola je v začetni fazi del naletela na nekatere težave, da so morali delo začasno ukiniti, ker je bilo potrebno poprej izpolniti nekatera določila novih zakonov, urediti vprašanje vodstva del itd. Vse to se je vleklo precej na dolgo in SELVEG ni hotela nadaljevati z delom, dokler ne prejme denarja.

Prejšnji dan smo o tej zadevi govorili z županom Andrejem Jarcem in ga vprašali, naj nam navede razloge, zakaj se je elektrifikacija v Dolu ustavila. Odgovoril nam je, da bo v enem mesecu na razpolago tisti denar, ki ga SELVEG zahteva za nadaljnjo elektrifikacijo in izrazil upanje, da bo družba z delj pričela takoj, ko bo prejela denar.

Elektrificirali bodo ves Dol, se pravi še vas Boneti, kjer so za sedaj še brez električnega toka, potem pa bodo žice potegnili tudi k osamljenim hišam pri Komarjih ter do Sabličev.

—«»—

Sporočilo trgovinske zbornice

Nagrajevanje zaslužnih delavcev in delodajalcev

Na zadnji seji odbora trgovinske zbornice dne 18. oktobra so razpravljali o zadnji prepovedi uvoza govejega mesa. Sklenili so podeliti za nagrado «zlate medalje» z diplomo osebam, ki so bile dolgo časa zaposlene pri istem podjetju, kakor tudi tistim, ki so zelo razvili svoje podjetje. Odobrili so program za razvoj živinoreje v prihodnjem letu, za katerega bodo potrošili 4,4 milijona.

Proučili so interpelacijo občinskega svetovalca dr. Maje, po kateri naj bi sodna oblast uvedla kazenski postopek proti upravnemu organu proste cone. Odbor s tem v zvezi ugotavlja, da je ta interpelacija brez podlage.

—«»—

Vozni red avtobusov na mladinski dan v Trstu

Danes bodo avtobusi iz Goriške odpeljali slovensko mladino na drugi mladinski dan v Trstu po naslednjem voznem redu:

Iz Gorice odpotujejo avtobusi ob 12.20, iz Pevme ob 12.30, iz Standreža ob 12.30, iz Steverjana ob 12.45, iz Sovodenj ob 12.45, z Vrha ob 13. uri, iz Rupe ob 13.15, iz Doberdoba ob 13.15, iz Jamelj ob 13.30.

Udeleženci današnjega mladinskega dne pa se ne bodo odpeljali v Trst samo z avtobusi, ampak tudi z vlakom, predvsem pa z lastnimi prevoznimi sredstvi. Zlasti tiste, ki se bodo odpeljali z avtomobili in motorji opozarjamo, naj bodo pri vožnji previdni, ker je ob nedeljah na glavni cesti proti Trstu velik promet in bi bilo zares nespametno, če bi zaradi neprevidnosti prišlo do nepotrebnih nesreč, ki bi motile svečano razpoloženje slovenske mladine ob tem prijateljskem in tako pomembnem srečanju.

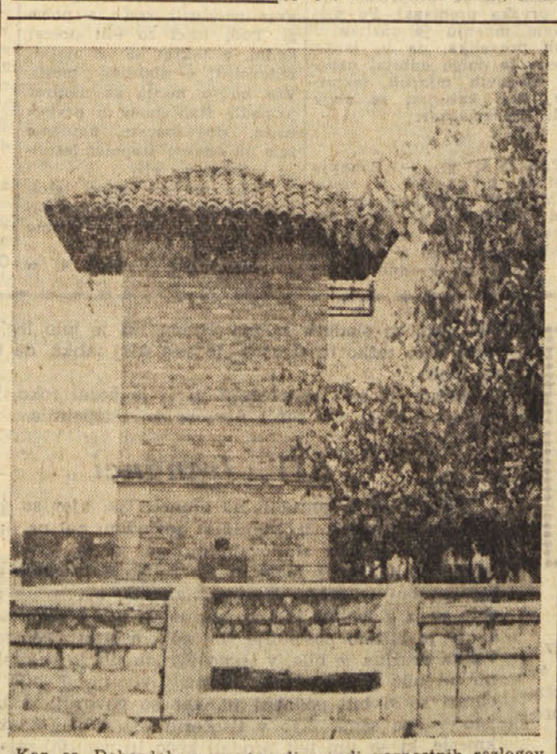

Ker se Doberdob neprestano širi, so občinski voditelji pričeli razmišljati, kako bi povečali cestne zveze in na takšen način omogočili boljši dohod do novih hiš. Tako so prišli do spoznanja, da bi zelo koristila prometu kakor tudi širjenju vasi nova cesta, ki bi jo speljali poleg županstva. Ker je na tem kraju transformatorska kabina, so se pobrigali pri družbi SELVEG, če bi jo lahko premestili kam drugam, najbolje izven vasi. Takšna rešitev ne bi bila dobra samo zato, ker bi omogočila gradnjo ceste, ampak tudi zaradi varnostnih razlogov, ker ni primerno, da je prav sredi naselja, med hišami, transformatorska kabina, v katero je napeljanih toliko žic.

Družba SELVEG je na zahtevo doberdobskega županstva odgovorila, da je pripravljena podreti transformatorsko kabino in jo zgraditi nekje izven vasi, vendar je kot pogoj navedla vsoto, ki jo mora plačati županstvo. Ta vsota pa je precej visoka (govori se o enem milijonu), ki je občina ne premore, ker so njene finance zelo šibke.

Vpisovanje udeležencev za partizansko zborovanje v Vidmu

V nedeljo 29. oktobra bo v Vidmu veliko mednarodno zborovanje protifašistov in pripadnikov odporniškega gibanja, na katerem bodo tudi delegacije iz Jugoslavije, Grčije, Francije, Avstrije in Zahodne Nemčije. Svojo udeležbo so doslej napovedali trije veliki voditelji italijanskega odporniškega gibanja, in sicer Ferruccio Parri, Riccardo Lombardi ter Luigi Longo.

V soboto je bil v Gradiški sestanek voditeljev ANPI, na katerem so sklenili, da bo iz goriške pokrajine prisostvovalo tej manifestaciji okoli 2000 oseb. Partizanska organizacija ANPI je s tem namenom že organizirala avtobuse, ter določila tudi vozni red, da bi omogočila prevoz udeležencev.

Avtobusi bodo vozili tudi skozi slovenske vasi. Zaradi tega so bili izbrani poverjeniki, ki bodo sprejemali prijave. V Pevmi vpisuje Karel Sošol, na Oslavju pa Franc Primožič. Prijave sprejemala še danes, 22. oktobra. Vožnja z avtobusom tja in nazaj bo stala 300 lir. Avtobus bo odpeljal iz Pevme ob 8.30, vrnil pa se bo ob 17. uri.

V sovodenjski občini sprejema prijave Mirko Kuzmin iz Sovodenj. Pri njem se lahko vpišejo prebivalci tako iz Sovodenj, kakor tudi s Peči, iz Rupe, Gabrij in Rubij.

V Gorici vpisujeta Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Delavska zbornica. Vpisovanje v Gorici se zaključi v četrtek zvečer. Voznina v obe smeri stane 300 lir. Pri prijavi bodo povedali tudi kraj odhoda. Vsekakor bo ob 8. uri, ker se ob 9. uri v Vidmu že prične manifestacija.

—«»—

Danes povratno tekmovanje med Olympijo in Albo

Danes dopoldne ob 10.30 bo na košarkarskem igrišču Olimpie povratno tekmovanje med domačim moštvom in Albo iz Krmina. Za današnje tekmovanje so povabljeni naslednji tekmovalci Olimpie: Poldo Devetak, Vojko Devetta, Vojko Cotič, Marjan Gergolet, Marjan Lavrenčič, Ivan Figelj, Lucijan Pelizzo, Dušan Bensa in Boris Tence.

Izid današnje tekme bo odločilen za vstop goriškega prvaka v deželno tekmovanje, ki bo v nedeljo 29. oktobra. Na njem bodo sodelovale štiri ekipe, in sicer dve iz Trsta ter po ena iz goriške in videmske pokrajine.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V obdobju od 15. do 21. oktobra se je v goriški občini rodilo 24 otrok, umrlo je 7 oseb, porok je bilo 6 in oklica pa 2.

ROJSTVA: Michele Regolin, Marina Zotti, Venceslao Devetak, Carlo Santo, Laura Medeot, Lucia Innocenti, Giuseppe Longo, Cinzia Ferino, Pierpaolo Blanzan, Roberto Altran, Roberto Zorzut, Angelo Gaspersich (rojen mrtev), Luigi Marega, Maria Zollia, Ezio Buzzin, Franco Buzzin (rojen mrtev), Claudio Montina, Maria Milotto, Paolo Dusatti, Andrea Dei, Mauro Zio, Andrea Ferolla, Angelo Schintu, Silva Brandolin.

SMRTI: 71-letna gospodinja Giuseppina Milissich por. Miani, 62-letni upokojenec Giuseppe Devetak, 3 in polletna Aurora Vizin, 64-letni šofer Giuseppe Quaglia, 55-letni telefonski delavec Mario Cumar, 20-letni Giovanni Goriup, 43-letni delavec Longino Lorenzut.

POROKE: podnarednik vojaškega letalstva Roberto Pangerc in gospodinja Margherita Tercig, trgovec Edoardo Ferfoglia in trgovska pomočnica Luciana Gregori, trgovec Bruno Terpin in gospodinja Maria Buligatto, mizar Lorenzo Maccapani in tekstilna delavka Elsa Carli, mizar Giorgio Trombini in gospodinja Gabriella Brisco, narednik ital. vojske Romano Leban in gospodinja Giovanna Lorenzutti.

OKLICI: Josef Hattendorf in trgovska pomočnica Vida Perič, Luciano Bregant in Bruna Sequalino.

KINO v GORICI

CORSO. 14.30: «La viaccia», C. Cardinale, G. P. Belmondo, Pietro Germi. Italijansko-francoski črnobeli film. Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

VERDI. 15.00: «Mongoli», J. Pallance, Anita Ekberg. Jugoslovansko-italijanski cinemaskopski film v barvah.

VITTORIA. 15.00: «Čuden dan», J. Sorel in L. Massari. Italijansko-francoski črnobeli film. Mladini pod 16. letom vstop prepovedan.

CENTRALE. 15.15: «Pepè», Cantinflas in S. Jones. Ameriški film v barvah.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna URBANI-ALBANESE, Korzo Italia št. 89, tel. 24-43.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 15 stopinj ob 15.40, najnižjo 3,8 stopinje ob 6. uri. Povprečna dnevna vlaga je dosegla 80 odstotkov, dežja je padlo 0,4 mm.

RADIO TELEVIZIJA

Nedelja, 22. oktobra 1961

Radio Trst A

8.00: Koledar; 8.30: Poslušali boste...; 9.00: Kmetijska oddaja; 9.30: Slovenski samospevi in zborovske skladbe; 11.30: Oddaja za najmlajše: «Hudobni oskrbnik», pravljica; 12.30: Glasba po željah; 13.00: Kdo, kdaj, zakaj... Kronika tedna v Trstu; 14.45: Vokalni oktet «Planika»; 15.00: Tamburaški ansambli; 15.20: «Jam-Session», razmotrivanja o jazzu; 15.40: Orkester Jose Granados; 16.00: Popoldanski koncert; 17.00: Tvornica sanj; 17.30: Plesna čajanka; 18.30: Glasbene slike; 19.00: Nedeljski vestnik; 19.15: Operetna fantazija; 20.00: Sport; 20.30: Solisti in orkestri; 21.00: Ljudska opravila in opasila; 21.30: Koncert Tria Ars Nova; 22.00: Nedelja v športu; 22.10: Plešite z nami; 23.00: Glasba iz davnih časov.

Trst

7.15: Kmetijska oddaja; 9.30: Danes na športnih igriščih; 14.30: El Campanon; 20.00: Po večernih krajevnih vesteh Kronike in rezultati športnih dogodkov.

Koper

6.00: Prenos RL; 7.15: Jutranja glasba; 8.00: Prenos RL; 9.00: Naša reportaža; 9.15: Zabavni zvoki; 9.45: Poje Frankie Laine; 10.00: Prenos RL; 10.30: Operne arie; 11.00: Popotovanja; 11.15: Poje Tony Dallara; 11.30: Nedeljski koncert; 12.00: Pogovor s poslušalci; 12.10: Glasba po željah; 12.37: Zunanjepolitični pregled; 13.30: Sosedni kraji in ljudje; 14.00: Glasba po željah; 15.10: Zabavna glasba; 15.15: Slovenski oktet; 15.30: Veliki zabavni orkestri; 16.00: Prenos RL; 19.00: Sportna nedelja; 19.10: Glasbeni intermezzo; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morjih; 8.30: Kmetijska oddaja; 9.10: Godalni kvartet; 11.15: Pesmi z neapeljskega festivala; 11.45: Roditeljski krožek; 12.20: Glasbeni album; 13.30: Antidiscobolo; 14.30: Spomini Carla Galeffija; 15.00: Orkestri p. v. Muellera in Santosa; 15.15: Nogomet od minute do minute; 16.45: Variete v svetu; 17.30: Simfonični koncert; 17.00: Portret: Angelo Litrico; 19.30: Sportni dnevnik; 20.00: Glasbeni album; 21.00: Filmska glasba; 21.40: Diplomsko delo; 22.05: Teden aktualnosti v svetu; 22.35: Violinist Fournier in pianist Bagnoli; 23.15: Sportni komentar; 23.30: Neapeljska antologija.

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Glasba za prazničnì dan; 11.00: Nedeljski orkestri; 14.05: Čas «Canzonissime»; 14.10: Naši pevci; 15.00: Plošče tedna; 15.30: Album pesmi; 16.00: Jesenska beležnica; 17.00: Glasba in šport; 18.30: Plešite z nami; 20.30: Varietejski program; 21.45: Večerna glasba; 22.30: Sportna nedelja.

III. program

16.15: Haendlova Suita št. 3; 16.45: Portret umetnika; 17.45: Brahmsove skladbe; 18.30: Urbanistika; 19.00: Karl Dittersi Simfonija; 19.15: V knjižnici; 19.45: Prometna medicina; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Cantata Giampiera Tintorija: «Medeae Senecae Fragmina» in Gaetana Giuffreja: «Aeroporto».

Slovenija

7.30: Radijski koledar in prireditve dneva; 7.35: W. F. Norbisrath: Romanca; 8.00: Mladinska radijska igra; 8.40: Iz albuma skladb za otroke; 9.05: Z zabavno glasbo v novi teden; 9.48: Tri samospev na partizansko tematiko; 10.00: Se pomnite, tovariši; 10.30: Od Chopina do Gershwina; 11.30: Mitja Krefl: Služba pravne pomoči; 11.50: Zabavni orkester; 12.05: Naši poslušalci čestitajo; 13.30: Za našo vas; 14.00: Dobri znanci iz Celja; 15.30: Pri domačih solistih; 16.00: Humoreska tedna; 16.20: Iz operne zakladnice; 17.05: Trio Horwedel; 17.15: Radijska igra; 18.19: Lajovic: Caprice; 18.30: Sportno popoldne; 19.05: Ivo Petric: Sonata za rog in klavir; 19.18: Antonin Dvorak: Dumka; 19.26: Nicolò Paganini: Sonatina za violino in kitaro; 20.00: Izberite melodijo tedna; 20.50: Hammond orgle; 21.00: Emilio Arrieta: Marina; 22.15: Oddaja za izseljence; 23.05: Plesna glasba.

Ital. televizija

10.15: Kmetijska oddaja; 11.45: Med nami je neznanec; 15.00: V evroviziji: svetovno prvenstvo na kotalkah; 17.00: Avtomobilske dirke; 17.30: Program za najmlajše; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Prenos registriranega športnega dogodka; 19.35: Film; 20.00: Cineselezione; 20.30: TV dnevnik s športnimi vestmi; 21.15: Nikolaj Gogol: «Dva Ivana» (IV nad.); 23.00: Sportnega nedelja in TV dnevnik.

Ponedeljek, 23. oktobra 1961

8.30: TV šola; 13.30: TV šola; 17.00: Program za najmlajše; 18.00: Oddaja za analfabete; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Kako opremimo stanovanje; 19.15: Leonardo da Vinci; 19.55: Oddaja za delavce; 20.05: TV šport; 20.30: TV dnevnik s športnimi vestmi; 21.15: Film: «Smer proti severu»; 22.45: Srečanja; 23.15: TV dnevnik.

Jug. televizija

9.30: Izboljšanje močvirnih zemljišč — oddaja za kmetovalce; 10.00: Tujec — TV film iz serije Veter; Sportno popoldne; 20.00: Sedem dni; 20.45: Hrepenenje po nebu celovečerni igrani film.

Ponedeljek, 23. oktobra 1961

18.00: Medic — serijski film; 18.30: TV pošta; 18.45: Dokumentarni film; 19.00: Pregled; 20.00: TV dnevnik; 20.15: Tedenski športni pregled; 20.30: «Ono naše šio negda bijaše» — Neka pripovedka Stevana Sremca; 21.30: Glasbeni film.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

4. slovenski športni teden v Trstu

Urnik tekmovanj

28. oktober — sobota:	ob 20. odbojka
29. oktober — nedelja:	ob 9. planinsko-orientacijski pohod
	ob 14. med dvema ognjena
30. oktober — ponedeljek:	ob 20.30 streljanje
31. oktober — torek:	ob 20.30 streljanje *(finale)*
1. november — sreda:	ob 9. namizni tenis za člane, ob 10. za ženske
	ob 10. motogimkana, ob 11. avtogimkana
	ob 14.30 nogomet
2. novembra — četrtek:	*počitek*
3. november — petek:	ob 10. šah
	ob 15. namizni tenis za člane in mladince
4. november — sobota:	atletika:
	ob 9. 80 metrov, krogla, daljina,
	ob 10. višina, disk,
	ob 11. 60 metrov ženske in mladinci,
	ob 12. finali tekov,
	ob 13. tek čez drn in strn.
	ob 15.30 nogomet *(finale)*
5. november — nedelja:	ob 15. namizni tenis *(finale)*
	ob 16. odbojka *(finale)*

Prijave tekmovalcev za IV. športni teden sprejema: TRŽAŠKA KNJIGARNA v Ul. sv. Frančiška do 26. t. m.

Po zaključku tekmovanja v odbojki razdelitev nagrad.

Tekmovalna določila za «IV. športni teden»

Od 22. t.m. pa do 5. novembra bo v organizaciji SZ Bor zelo pester «Športni teden». Tekmovalo se bo v številnih panogah, zaradi česar so prireditelji smatrali za potrebno, da sestavijo tekmovalna določila, ki jih na znanje udeležencev objavljamo.

1. Tekmovanje prireja SZ Bor s sedežem na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 5, kjer bodo tudi vsa tekmovanja, razen planinsko - orientacijskega pohoda.
2. Urnik tekmovanj objavlja dnevno časopisje.
3. Tekmovanja se lahko udeleže člani in nečlani SZ Bor.
4. Na prijavni poli so označene discipline ali panoge. MO za moške, ŽE za ženske in ML za mladince. Kjer je le oznaka MO lahko nastopijo tudi mladinci, kjer je le oznaka ŽE lahko nastopijo tudi mladinke, kjer ni teh oznak ni omejitve. Za vsako teh skupin bo v vsaki disciplini ali panogi sestavljena posebna končna lestvica.
5. Mladinci morajo na prijavni poli poleg imena pripisati tudi rojstno leto, katero morajo na zahtevo prireditelјev pred tekmovanjem potrditi z veljavnim dokumentom.
6. Rojstna leta za «mladince so: med dvema ognjema 1947 ali mlajši, atletika 1945 ali mlajši, namizni tenis 1944 ali mlajši.
7. Prijavnina znaša: 50 lir za nastop v eni in 100 lir za nastop v dveh ali več panogah. Atletske discipline štejejo kot ena panoga. V primeru odsotnosti ali odstopa tekmovalca se prijavnina ne povrne.
8. Vsak prvi in drugouvrščeni v vsaki disciplini ali panogi, kjer bo sestavljena končna lestvica, bosta nagrajena z diplomo. Kjer se bosta prijavila le dva tekmovalca - posameznika ne bo tekmovanja.
   Poseben prehodni pokal bo prejelo društvo, ki bo tekmovalo z največjim številom tekmovalcev. Pokal bo prejelo v trajno last društvo, ki bo na treh «športnih tednih» imelo največ tekmovalcev med nastopajočimi. Poseben prehodni pokal bo prejelo društvo, katerega tekmovalci oziroma moštva bodo dosegla najboljše tehnične rezultate. Društvo, ki bi na «športnih tednih» dvakrat zaporedoma doseglo najboljše tehnične rezultate bo prejelo pokal v trajno last. Za osvojitev tega pokala bo sestavljena posebna lestvica po društvih. Točkovanje za to lestvico bo takole: vsak prvouvrščeni tekmovalec dobi 6 točk, drugi 5, tretji 4 itd. Pri moštvih se število točk podvoji.
9. V mejah možnosti se bodo vsa tekmovanja odvijala po pravilih mednarodnih športnih pravilnikov. Tekmovanje v streljanju, šahu, gimkani, namiznem tenisu in atletiki je za posameznike. Ostala tekmovanja so moštvena. Število nastopajočih v igri «med dvema ognjema» je 6 za vsako moštvo, pri planinsko - orientacijskem pohodu pa tri.
10. Vsak tekmovalec se mora podvreči določilom prireditelјskega odbora in je dolžan vesti se športno in vljudno. V primeru nešportnega obnašanja ali drugih prekrškov bo prizadeti v 1. stopnji dobil opomin, v 2. pa bo izključen od vseh tekmovanj «športnega tedna». V hujših primerih bo takoj izrečena 2. stopnja.
11. Pritožbe sprejema razsodišče prireditelјskega odbora le 30 minut po zaključku tekmovanja. Vsaka pritožba mora biti pismena s priloženo kavcijo 500 lir, ki se ne vrne v primeru zavrnitve pritožbe. Razsodišče odgovori na pritožbo pismeno in njegova odločitev je dokončna.
12. Razdelitev nagrad bo 5. 11. 1961 na stadionu «Prvi maj» približno ob 17.30.
13. Za telesne poškodbe ali drugo škodo, ki bi jo tekmovalec utrpel med tekmovanjem prireditelj ne prevzema nobene odgovornosti.
14. Prireditelj si pridržuje pravico, da katerokoli zgornjo določbo spremeni po svoji uvidevnosti.

SPORTNO ZDRUŽENJE BOR

5. kolo nogometnega prvenstva C lige

Med Trevisom in Triestino borba za boljši položaj

Rocco namesto Bizaia v krilski vrsti - Petagna bo ubral defenzivno igra?

5. kolo nogometnega prvenstva A skupine C lige nam na prvi pogled ne nudi srečanj, ki bi lahko dovedla do večjih pretresljajev v lestvici. Kar tri od štirih trenutno vodečih moštev bodo igrala na svojih tleh in vsaj dve mel njimi, Fanfulla in Biellese, imata zmago skoraj z matematično gotovostjo v žepu.

Fanfulla, ki predstavlja gotovo največje presenečenje v dosedanjem poteku, bo sprejela v goste razmeroma skromno enajstorico Casale, Biellese, ki drži enakovredno korak s Fanfullo, pa bo igrala z Legnanom, ki je trenutno z dvema točkama in še brez zmage na predzadnjem mestu. Pred precej težjo nalogo bo Varese, ki bo sicer tudi uživala prednost domačega terena in domače publike, ki pa bo morala meriti svoje moči s Savono, katere prodorno silo dokazuje že samo dejstvo, da ima z devetimi goli iz štirih tekem najboljši napad v tej polprofesionalni skupini.

Če štejemo to srečanje za najvažnejše v današnjem kolu s stališča lestvice, potem je srečanje med Trevisom in Triestino po važnosti takoj za njim. Triestina je moštvo, ki je tako po svoji nominalni kot potencialni vrednosti brez dvoma najresnejši kandidat za osvojitev prvega mesta. Že samo zaradi tega igrajo vse enajstorice z njo s posebno prizadevnostjo in tudi s prestižnimi težnjami, saj predstavlja zmaga proti takemu moštvu pomemben uspeh predvsem v moralnem pogledu. Prav ta moralni in prestižni faktor pa bo igral še posebno vlogo v tokratnem srečanju in to iz več razlogov. Prvič gre za conski derbi, drugič pa za moštvo, ki ga trenira dolgoletni igralec, kapetan in do lanski pomožni trener Triestine Petagna. In če k temu dodamo še, da igrata pri Trevisu bivši vratar Triestine Soldan ter še tržaški napadalec Pieri od Libertasa, potem je razlogov vsekakor dovolj, da bodo domačini napeli res vse sile za dosego čim boljšega rezultata.

Kljub temu in tudi spričo dejstva, da ima Petagna s sestavo moštva nekoliko težav, pa Triestina nikakor ni brez izgledov. Tri zaporedne zmage so tržaški enajstorici utrdile moralo, razen tega pa je tudi njena igra postala smotrnejša, bolj dognana, bolj povezana in izdelana. Je sicer v moštvu še nekaj slabih mest, posebno v krilski vrsti, toda to bi ne smela biti preresna ovira za nadaljnje uspehe. V ostalem pa je trener Rocco tudi že podvzel vse možne ukrepe in je za enkrat izločil iz enajstorice krilca Bizaia, ki je trenutno v krizi in vključil na njegovo mesto mladega Rocca, ki je v ostalem že lani uspešno debutiral v B ligi proti Brescii. Če bo ta majhna operacija zalegla, je seveda še vprašanje, toliko bolj, ker je za rentabilnost moštva važno tudi v kakšni formi bo Szoke in kako se bodo na verjetno težkem terenu znašli napadalci, predvsem Demenia.

Od ostalih srečanj kola izstopata srečanji med Mestrino in Pordenonom ter med Sanremese in V. Venetom.

j. k.

NOGOMET

GLASGOW, 21. — Danes so objavili postavo moštva škotske Football League, ki bo 1. novembra letos nastopilo na domačih tleh proti reprezentanci italijanske FIGC. Postava, v kateri je šest igralcev kluba Glasgow Rangers, bo naslednja:

Connachan (Dunfermlune), *Hamilton* (Dundee), *Caldow* (Rangers), *Crerand* (Celtic), *Ure* (Dundee), *Baxter* (Rangers), *Scott* (Rengers), *Quinn* (Motherwell), *Millar* (Rangers), *Brand* (Rangers), *Wilson* (Rangers).

PLAVANJE

STOCKHOLM, 21. — Komaj 17-letna svetovna rekorderka v plavanju na 800 m prosto Jane Cederquist, je danes javila, da ne bo več nastopala. Cederquistova se bo odslej posvetila novinarstvu.

ATLETIKA

TOKIO, 21. — Med atletskim mitingom, ki je bil danes na stadionu v Tokiu je svetovni prvak v skoku v višino Rus Valerij Brumel zmagal z znamko 2,15. Brumel je poskusil preskočiti tudi 2,25, vendar je v vseh treh poskusih podrl letvico.

NOGOMET DANES

V ITALIJI

A LIGA

Atalanta-Torino
Catania-Bologna
Lecco-Venezia
Juventus-Internazionale
Mantova-Fiorentina
Milan-Roma
Padova-Palermo
Sampdoria-Udinese
Spal-Lanerossi Vic.

B LIGA

Alessandria-Genoa
Bari-Lucchese
Brescia-Reggiana
Catanzaro-Sambenedettese
Como-Napoli
Lazio-Simmenthal Monza
Modena-Messina
Novara-Cosenza
Parma-Pro Patria
Prato-Verona Hellas

A SKUPINA C LIGE

Biellese-Legnano
Cremonese-Pro Vercelli
Fanfulla-Casale
Marzotto-Bolzano
Mestrina-Pordenone
Sanremese-Vittorio Veneto
Saronno-Ivrea
Treviso-TRIESTINA
Varese-Savona

V JUGOSLAVIJI

I. ZVEZNA LIGA

Borac-Dinamo
Vardar-Rijeka
Crvena zvezda-Novi Sad
Hajduk-Beograd
Vojvodina-Partizan
Velež-Sarajevo

II. ZVEZNA LIGA

Željezničar-Proleter
Trešnjevka-Karlovac
Lokomotiva-Sloboda
Varteks-Split
Sibenik-Maribor
Celik-Borovo

SCL

Triglav (Lj)-Rudar (15.00)
Ljubljana-Slovan (10.30)
Kovinar-Celje
Sobota-Triglav (Kr)
Kladivar-Ilirija
Gorica-Odred Krim

PRV. KOPRSKEGA OKRAJA

Tomos-Delamaris
Jadran-Il. Bistrica
Postojna-Sidro
Pivka-Tabor

Svetovna krona ostane v Italiji

Neodločen match med Loiem in Perkinsom

MILAN, 21. — Dvoboj za svetovni naslov v welter junior kategoriji med sedanjim njegovim ameriškim izzivačem končal neodločeno. Loi je tako prvakom Duiliom Loiem in Eddiejem Perkinsom se je ohranil svoj naslov.

Italijanu je samo glavni sodnik Barrivecchio iz Rima prisodil zmago v razmerju 70 točk proti 69. Stranski sodnik Cecchi iz Florence je bil nasprotnega mnenja in je zmago prisodil Perkinsu z razmerjem 71:69, medtem ko se je drugi stranski sodnik, Martinelli iz Rima, odločil za neodločeno ter je obema boksarjema prisodil po71 točk. Pripomniti je treba, da je bilo treba upoštevati le mnenja sodnikov brez seštevanja točk.

Srečanje je bilo precej dolgočasno, ker sta se boksarja verjetno bala drug drugega. Niti Loi in niti Perkins se nista dovolj potrudila, zaradi česar ju je moral sodnik v sedmi rundi opozoriti in ju povabiti k boju. Perkins je namreč vedno čakal, da bi Loi prevzel pobudo za napad, medtem ko je Italijan samo čakal na ugoden trenutek, da bi lahko nasprotnika učinkovito zadel.

Samo v začetnih rundah sta se boksarja izmenjala nekaj ostrih udarcev, ki pa so ostali brez resnih posledic. Loi je bil točnejši pri udarcih, Perkins pa je bil hitrejši in je le redkokdaj dal možnost Italijanu, da je prodrl skozi njegovo odlično in skoraj vedno zaprto obrambo. Sicer je Perkins skušal skoraj v vseh rundah z napadi presenetiti Italijana, ki pa se ni zmedel in je celo to izrabil za protinapad. Temnopolti Američan je bil vedno pripravljen na te Loieve odgovore in ni dovolil nasprotniku, razen v redkih primerih, da ga zadene s krošeji, swingi in podobnimi udarci.

***

BALTIMORA, 21. — V ponedeljek bo bivši olimpijski prvak težke kategorije Pete Rademacher nastopil proti že priletnemu svetovnemu prvaku Archieju Mooreju. Rademacher je optimistično razpoložen in je prepričan, da bo prvaka premagal. Po njegovem mnenju je razlika v letih prevelika, da bi lahko Moore še dolgo odbijal napade njegovih mlajših tekmecev, med katerimi se šteje tudi Rademacher.

***

TAKOMA, 21. — Sonnyja Listone, ki so mu v preteklih dneh preklicali prepoved nastopov, ne bodo še spravili v listo izzivačev za naslov svetovnega prvaka težke kategorije. Predno bo to dosegel, se bo moral Liston z uspehom spoprijeti z enim od najboljših predstavnikov te kategorije.

V METU KOPJA

Macquet: 83,42 m

ATENE, 21. — Francoz Michel Macquet je danes med prvim dnevom atletskega dvoboja Grčija - Francija dosegel v kopju z metom 83,42 m nov francoski rekord. To je drugi letošnji najboljši met na svetu. Najboljši pripada Italijanu Lievoreju, ki je 1. junija z metom 86,74 dosegel nov svetovni rekord.

Kolesarska dirka po Lombardiji

Vito Taccone prvi pred Massignanom

Slaba uvrstitev tujih kolesarjev

COMO, 21. — Kot je bilo pričakovati je zmaga na letošnji dirki po Lombardiji pripadla kolesarju, ki se počuti dobro tako v nižinah kot na strmih vzpetinah. V tej skupini spada Taccone, ki sicer ni bil na seznamu favoritov, pač pa je bil med outsiderji.

Vito Taccone je znal prisebno izrabiti nastali položaj na zadnjem vzponu in njegova taktika mu je prinesla zmago na cilju v Comu pred Massignanom, katerega so smatrali za največjega favorita.

Dirka sama ni bila nikoli monotona in skoraj vsi udeleženci, 145 po številu, so večkrat poskusili srečo s pobegi. Tudi tujci so bili precej agilni, a tokrat so se morali zadovoljiti s slabšimi mesti. Vsa boljša mesta so namreč pripadla Italijanom in prvega tujca, Hoevenaersa, najdemo šele na enajsti stopnici lestvice prihoda na cilj.

Vrstni red na zadnji letošnji klasični dirki po Lombardiji na progi Milan — Como je naslednji:

1. TACCONE (Atala) ki je prevozil 253 km v 7 urah 6'21", s povprečno hitrostjo 35,6"04 km
2. Massignan (Legnano) z zaost. 3"
3: Fontona (Legnano) 48"
4. Brugnani (Torpado) 2'28"
5. Battistini (Legnano); 6. Dante 2'58"; 7. Defilippis 3'41"; 8. Conterno; 9. Moser; 10. Pambianco; 11. Hoevenaers; 12. Poulidor; 13. Coletto 3'57"; 14. Nencini; 15. Azzini; 16. Rohrbach (Francija) 4'10"; 17. Anquetil; 18. Sarazin 4'43"; 19. Tonoli 5'50"; 20. Ciampi 6'57".

Ostali so se uvrstili kakor sledi:

26. Le Dissez (Francija) 9'4"; 29. Novak (Fr.) 12'26"; 37. Van Schil (Belgija); 41. Groussard (F.) 18'7".

"DARWIL"

Najnovejši izum moderne tehnike
Superautomatic s 57 rubini

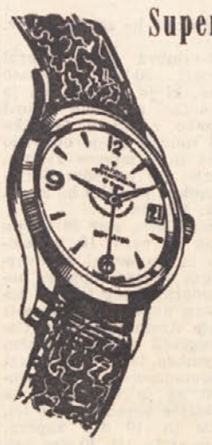

Preko 50 vrst najboljših švicarskih ur Vam jamči:

izredno natančnost
izredno vzdržljivost
izredno nizko ceno

ŠVICARSKA SUPERMARKA

Pri MADALOSSO v Trstu, Ul. Torrebianca 26, vogal XXX Ottobre, dobite vsakovrstno POHISTVO, otroške VOZIČKE, žimnice — originalne PERMAFLEX — Cene ugodne

VOZNI RED VLAKOV

BENETKE-MILAN -PARIZ-RIM-BARI

ODHODI

5.32 A	Cervignano	Portogruaro
6.10 R	Bologna	Milan (*)
6.35 D	Benetke	Turin - Rim
8.48 R	Benetke	Rim
10.14 DD	Benetke	Milan - Genova (II) - Pariz
10.24 A	Portogruaro	
12.53 R	Cervignano	Benetke
13.34 A	Cervignano	Benetke
14.52 D	Benetke	Milan - Pariz
16.35 D	Tržič	Benetke - Bari
16.50 A	Tržič	Portogruaro
17.40 DD	Benetke	Pariz
18.38 A	Tržič	Portogruaro
19.22 A	Tržič	Cervignano
20.50 R	Benetke	
22.10 DD	Benetke	Milan - Turin - Genova - Ventimiglia - Marseille - Mestre - Bologna - Rim

PRIHODI

6.22 A	Cervignano	Tržič
7.28 A	Portogruaro	Tržič
7.55 DD	Turin - Milan - Benetke	Rim
9.25 D	Marseille - Ventimiglia - Genova - Turin	Benetke
10.27 R	Benetke	Cervignano - Tržič
11.35 DD	Pariz	Benetke
13.30 D	Rim	Bologna - Bari Ancona - Benetke
14.00 A	Cervignano	
15.33 D	Pariz	Milan - Benetke
17.07 D	Benetke	Portogruaro Cervignano
18.06 A	Tržič	(***)
18.48 R	Bologna	Benetke
19.15 A	Portogruaro	Tržič
19.55 DD	Pariz	Milan - Benetke
21.22 R	Rim	Milan - Mestre (*)
22.30 A	Benetke	Tržič
23.55 DD	Turin	Milan Genova (II) - Rim Bologna - Benetke

(*) samo I. razred; (***) ne vozi ob nedeljah.

VIDEM-DUNAJ -SALZBURG -MUENCHEN

ODHODI

3.45 A	Videm	Trbiž
5.18 A	Videm	
6.16 D	Videm	Trbiž
6.21 A	Videm	
7.06 D	Videm	Trbiž - Dunaj - Hamburg
9.45 A	Videm	
12.20 D	Videm	
12.30 A	Videm	
13.55 DD	Calalzo	(*)
14.30 A	Videm	
16.12 A	Videm	
17.28 A	Videm	
19.06 D	Videm	
19.45 D	Videm	Benetke - Muenchen
20.28 A	Videm	
21.32 A	Videm	

PRIHODI

7.05 A	Videm	
8.06 A	Videm	
8.23 D	Videm	
9.11 A	Videm	
9.48 D	Dunaj	Muenchen - Videm
11.59 A	Trbiž	Videm
15.08 A	Videm	
16.56 A	Videm	
18.28 DD	Trbiž	Videm
19.42 A	Videm	
21.03 A	Videm	
22.47 A	Videm	
23.10 D	Hamburg	Dunaj - Videm
24.00 DD	Calalzo	Trbiž - Videm (**)
1.07 D	Videm	

(*) vsak dan od 1. do 31. avgusta, ob sobotah od 24. 6. do 29. 9. in od od 2. do 9. 9. in od 16. 12. do 24. 2.; (**) vsak dan od 1. do 31. avgusta, ob nedeljah od 25. 6. do 30. 9. in od 3. do 10. 9. ter od 17. 12. do 25. 2.

OPČINE-LJUBLJANA -BEOGRAD

ODHODI

0.19 D	Općine	Zagreb - Reka - Beograd
7.22 A	Općine	
8.28 D	Općine	Ljubljana - Reka
11.57 DD	Općine	Ljubljana grad - Atene - Istanbul
13.41 A	Općine	
18.00 A	Općine	
20.00 A	Općine	
20.20 D	Ljubljana grad	Beograd

PRIHODI

5.30 D	Beograd	Zagreb - Općine
7.13 A	Općine	Ljubljana
9.40 D	Beograd	Reka
11.24 A	Općine	
17.18 A	Općine	Atene - Ljubljana
17.28 DD	Istanbul - Beograd	Ljubljana - Reka - Općine
20.06 D	Ljubljana	Općine
21.48 A	Općine	

R — rapido; DD — poveze; D — brzec; A — potniški

EMPORIO DEL MOTOCICLO LORENZI
TRST, Ul. S. Lazzaro 17. Tel. 24-245

Dobite vse nadomestne dele: avtov, motorjev in scooterjev — Vsa popravila avto motor v enem dnevu: mehanična delavnica, *via S. Francesco št. 58, telefon 37-347.*

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA
GORICA Ul. Duca d'Aosta 68 - Tel 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
Expresna potniško tovorna linija
JADRAN — ZDA — JADRAN

Odhod ladje vsakega 30. v mesecu direktno Trst - New York.
Trajanje potovanja 15 dni

Za vse informacije prosimo obrnite se na našega agenta
AGENZIA MARITTIMA MEDITERRANEA, Via Milano 4-1, Trst — telefon 24-188

IVAN CANKAR

na klancu

19.

III. Kako se je Francka omožila

Doma se je še svetilo okno, Francka je sedela za mizo. Njene oči so bile rdeče obrobljene, jokala je dolgo. Ko so se duri odprle in ga je ugledala na pragu, bledega, sključenega, lica nagubana, od bolečine spačena, in oči plašne, kakor proseče milosti in sočutja, je vstala hitro in stopila k njemu.

Toda bližalo se je nekaj novega, čudovitega. Oči so sijale Francki v čudni, nerazumljivi svetlobi, izpreminjal se je ves izraz njenega obraza. Nemirna je bila, pričakovala je neizmerno velikega, slovesnega dogodka, da preobrazi popolnoma vse življenje, in v pričakovanju je bilo polno strahu, in polno neskončne sladkosti.... Na sveti večer, ko so peli zunaj božične pesmi in se je svetila farna cerkev v stoterih luči, na sveti večer, ko je Bog blagoslovil svet in vse ubogo človeštvo, tako da je izginila vsa žalost in so izginile vse skrbi, na sveti večer je prišla sreča, Bog je blagoslovil hišo in izginila je vsa žalost, kakor da bi je nikoli ne bilo....

Ko je zakričalo na postelji novorojeno dete, se je Francka nasmehnila presrčno in veselo, kakor se je smehljala nekdaj. Zatisnila je oči, ali smehljaj je ostal na ustnicah in ni izginil.... Odprla se je prihodnost, vsa lepa in radosti polna, polna sladkih skrbi in sladkih žalosti. Breme, ki je bilo leglo na njene rame tako težko in strašno, je bilo zdaj lahko, da bi ga nosila na dlani.

Mihov je stal ob postelji in ji je božal roko, ki je ležala mirno na odeji. Vse sanje njegove so se izpolnile.

IV. Izgnanci

Mihovi so se preselili na klanec, tja, kjer so gledale umazane koče z mrkim in zavidnim pogledom dol na bela poslopja. Na klancu, jih je stanovalo mnogo, ki so živeli prej doli v lepih hišah; skrili so se in so se borili v temi za življenje. Strašen boj je bil — lica so plahnela, oči so se udirale, gledale so iz globokih jam nezaupno in pričakovale so strahoma, ko se je bližalo poslednje zlo, goli, ostudni, neusmiljeni glad. Velika družina je bila, v tesno ograda jih je nagnala ista skrb, nič ni bilo skritega med njimi. Življenje je bilo enako, tudi obrazi so si bili podobni in, kar so govorili, je bilo zmerom isto — ena sama skrb v tisočerih besedah.... Propali obrtniki, kmetje, ki so jim bili prodali kočo in zemljo, pijanci, ki niso bili za nikakršno delo in so sami čakali, da poginejo kakor živina, v jarku, za plotom — vsi so se skrili na klanec, v nizke koče z nizkimi okni in slamnatimi strehami. Klanec je vil po kamniti grapi; na obeh straneh se je dvigalo nevisoko pusto hribovje, poraščeno samo z neplodnim grmičevjem in posuto z belim kamenjem, tako da je bilo podobno od daleč velikanskemu pokopališču.

Večji del pohištva so Mihovi prodali; najeli so si na klancu veliko izbo v pritličju — hiš z nadstropij tam ni bilo — in ko so postavili vanjo postelje, omaro in mizo, je bila izba še zmerom prazna, gole sive stene so gledale dolgočasno in Francki je bilo, kakor da hodi po tujem stanovanju. Kot, kjer je stala očetova postelja, so predelili z belim platnenim zagrinjalom od ostale izbe in za zagrinjalom je stokalo in zdihovalo neprestano. Očetu se je zdelo, da ga peljejo živega na pokopališče, in jokal se je vso pot, ko se je tresel in zibal na visokem vozu med blazinami in cunjami. Otroci — trije so bili — pa so kričali in so se smejali; neizmerno jih je veselilo, da se selijo na klanec, kjer so prostrani lazi in od koder se vidi po vsej dolini.

Francka se je bila postarala; oči so ji upadle, usahnile, lica so bila ozka, lasje so ji siveli. Vsak dan ji je iztisnil par kapelj krvi — iz svoje krvi je dajala otrokom kruha in, če bi prišel iz krvi bel kruh, bi si bila odprla žilo. Dnevi so prihajali drug za drugim, čisto enaki, vsi strašni. Mihov ni prašal nikoli, od kod je prišel zjutraj kruh na mizo, od kod je prišlo kosilo — toda na mizi je bil lep rumen hleb in opoldne se je kadilo prijetno iz sklede. Zvečer je sedel za mizo, zaprl je knjigo in je gledal osorno predse; kadar so se odprle duri in je prišla Francka v izbo, se je ozrl nanjo z dolgim pogledom, izpregovoril ni besede, oprl je komolec na mizo in je gledal skozi okno. Francka je stopila k njemu.

«Na, Tone, če hočeš par soldov....»

Mihov se je zdrznil.

«Saj ne potrebujem... kaj imaš za grhu?»

«Bo že!» je odgovorila Francka in tesno ji je bilo, ko je položila krajcarje na mizo. Mihov je spravil denar, v zadregi je bil in je govoril hitro, opravičil bi se rad, a mudilo se mu je v krčmo.

«Saj bo kmalu drugače, Francka, le malo potrpi... tako ne more več dolgo... bom že dobil kakšno delo....»

Zdaj je pil žganje, ker ni imel denarja za vino. V žganjarnici mu je bilo lahko, tam je govoril, kakor je hotel, ni čul zdihovanja, ni videl žene in skrbi so dobile vse drugačno, skoro prijetno lice. Čevljar. Mihov sosed in prijatelj, je sedel neprestano, od zgodnjega jutra, v umazani, zakajeni izbi, kjer je dišalo po špiritu in po slabem siru; nihče ni vedel, od kod je dobival denar — vsi, ki so zahajali sem, so bili berači, ali popivali so časih do pozne noči. Tudi pisar je zahajal sem, bled, suh človek; na koščenem telesu je visela ogoljena črna obleka s škrici, še zdaj je nosil črn, trd klobuk, čist ovratnik, dasi že malo razcefran, in kravato, ki se ji je poznalo, da je oprana. In tudi o njem niso vedeli, od česa je živel — kdo je dobival od pisem in prošenj, ki jih je pisal kmetom, bi bilo komaj dovolj za zjutranjo kavo. Imel je veliko knjižnico — stare nemške romane, vezane letnike časopisov s podobami, celo velika zgodovinska dela — in prodal ni nikoli niti ene knjige, ponosen je bil nanje in zapisnik, ki so bile vse natančno popisane v njem in s številkami zaznamovane, je prepisoval neprestano — dobil je kakor nalašč neznatno pomoto, zato ga je mogel prepisavati. Imel je tudi dvoje letnikov «Glasnika», v enem izmed njih je bilo troje njegovih pesmi natisnjenih, podpisanih z njegovim celim imenom. Takrat je bil še mlad in je pisal pri advokatu v Ljubljani; ali advokat ga je spodil in nato se je klatil po svetu, slaboten in plašljiv izgubljenec, ki je bil zmerom močan dovolj, da je snoval načrte, ali nikoli toliko močan, da bi jih izvršil. Govoril je z mehkim, sladkim glasom, nikoli ni zinil nedostojne besede in vedel je celo veliko. Bil je edini v tej družbi, ki je imel solidne in trezne nazore; če bi bil politik, bi bil konservativec in najvdanejši državljan; cesarjeva podoba je visela v njegovi izbi. Mihov ga je spoštoval, ali omahljivec, kakor je bil, je verjel njemu in tudi čevljarju, ki je trdil, da so vse postave — pisane samo zategadelj, da se siromaki ne morejo ganiti in da bogataši, ki so vsi rojeni lumpi in hudodelci, tem laže grabijo. Kadar je bil pijan, je razlagal čudne misli; priporočal je, naj bi spustili s hriba velikansko skalo, ki bi se valila dol ter strla ves svet, kakor se stare ostuden ščurek s peto. Ista usoda ga je bila zadela kakor Mihova — prišel je čevljar, dobil je od nekoga delavcev in je odprl prodajalnico. Domači čevljar je samo krpal; toda ni se veliko grizel — šel je nekoč in je iz prijaznosti zabodel pritepencu nož v hrbet; udaril je premalo, rana ni je kmalu zacelila, toda zaprli so ga za tri leta; ko se je vrnil domov, se je preselil na klanec.

(Nadaljevanje sledi)